

Danskernes kendskab til partnervold

Mai Heide Ottosen, Stine Vernstrøm Østergaard, Louise Høyer Bom og
Juliane Birkedal Poulsen

Danskernes kendskab til partnervold

© VIVE og forfatterne, 2022

e-ISBN: 978-87-7119-969-7

Forsidefoto: Hedda Bank

Projekt: 301782

Finansiering: Rapporten er udarbejdet på vegne af Mary Fonden og med finansiel støtte fra TrygFonden.

VIVE – Viden til Velfærd

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11, 1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

VIVE

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD

Forord

Vold i familien er et alvorligt socialt problem. Det skaber utryghed og tab af velfærd og kan have langvarige, skadelige virkninger ikke kun for den, der er udsat for vold, men også for andre familiemedlemmer, herunder børn, der overværer volden i hjemmet. Derfor er det vigtigt, at det voldelige mønster bliver brudt. Erfaringer viser imidlertid, at det kan være svært for personer, der er udsat for partnervold, at bryde ud af den voldelige relation. Derfor spiller omgivelserne en vigtig rolle for, om volds ofre får den nødvendige støtte, så den tid, hvor de er i den voldelige relation, begrænses.

Denne rapport bidrager til den danske vidensopbygning om vold i familien ved at kaste lys på de uformelle aktørers rolle i forhold til bekæmpelse af partnervold. Det overordnede formål er at tilvejebringe en bedre forståelse af de nære omgivers parathed til at hjælpe ofre for partnervold. På baggrund af en landsdækkende survey og kvalitative interviews med pårørende og voldsfaglige rådgivere belyser undersøgelsen, hvilke forhold og faktorer der har sammenhæng med, om man som familiemedlem, ven, bekendt eller som en helt almindelig borger er villig til at handle til fordel for en voldsudsat.

Undersøgelsen er udført af seniorforsker Mai Heide Ottosen, der har været projektets leder, af analytiker Stine Vernstrøm Østergård, som har været ansvarlig for undersøgelsens kvantitative del, og af analytiker Louise Høyer Bom og analytiker Juliane Birkedal Poulsen, der har udført den kvalitative undersøgelsesdel.

Til undersøgelsen har der været nedsat en følgegruppe, hvis indsats vi takker for. Vi takker endvidere den anonyme reviewer, som har gennemlæst manuskriptet og givet os konstruktive kommentarer.

Rapporten er udarbejdet på vegne af Mary Fonden og med finansiel støtte fra TrygFonden.

Kræn Blume Jensen

Forsknings- og analysechef for VIVE Social
2022

Indhold

Sammenfatning	6
1 Indledning.....	15
1.1 Baggrund og formål	15
1.2 Perspektiver fra tidligere målinger og forskning.....	16
1.3 Hvad kan undersøgelsen bruges til?	20
1.4 Rapportens opbygning	20
2 Datagrundlag og metoder	22
2.1 Indledning	22
2.2 Survey-undersøgelse	22
2.3 Kvalitativ undersøgelse	28
3 Befolkningens kendskab til partnervold	32
3.1 Indledning	32
3.2 Befolkningens kendskab til partnervold: Et overblik	32
3.3 Baggrundskarakteristika hos forskellige respondentgrupper	37
3.4 Partnervoldsudsattes erfaringer.....	40
3.5 Erfaringer blandt personer, der kender nogen i et voldeligt parforhold.....	54
3.6 Sammenfatning	61
4 Befolkningens handlingsparathed	63
4.1 Indledning	63
4.2 Fremgangsmåde	63
4.3 Overordnede resultater om handlingsparathed.....	64
4.4 Seks hypoteser om handlingsparathed	65
4.5 Betydning af køn og alder.....	72
4.6 Sammenfatning	76
5 Viden om og holdninger til partnervold og køn.....	79
5.1 Indledning	79
5.2 Viden og færdigheder om partnervold.....	79
5.3 Holdninger til køn	81
5.4 Holdninger til partnervold.....	84
5.5 Sammenfatning	86
6 Determinanter for handlingsparathed.....	88
6.1 Indledning	88
6.2 Hvilke faktorer har sammenhæng med, om personer med konkret kendskab til partnervold har handlet?	88
6.3 Hvilke faktorer har sammenhæng med, om personer hypotetisk er villige til at handle i forhold til partnervold?	89

6.4	Sammenfatning	91
7	Pårørendes egne perspektiver	92
7.1	Indledning	92
7.2	Barrierer for at få kendskab til volden	93
7.3	Pårørendes forskellige former for støtte og hjælp.....	96
7.4	Udfordringer og dilemmaer for pårørende til partnervoldsudsatte.....	100
7.5	Omkostninger for de pårørende	112
7.6	Erfaringer og ønsker i forhold til hjælpesystemer og rådgivning	116
7.7	Sammenfatning	120
	Litteratur	122
Bilag 1	Bilagstabeller	126

Sammenfatning

Baggrund og formål

Vold i familien er et alvorligt socialt problem. Det skaber utryghed og tab af velfærd og kan have langvarige, skadelige virkninger ikke kun for den, der er udsat for vold, men også for andre familiemedlemmer, herunder børn, der overværer volden i hjemmet. Derfor er det vigtigt, at det voldelige mønster bliver brudt. Erfaringer viser imidlertid, at det kan være svært for personer, der er udsat for partnervold, at bryde ud af den voldelige relation. Derfor spiller omgivelserne en vigtig rolle for, om volds ofre får den nødvendige støtte, så den tid, hvor de er i den voldelige relation, begrænses.

Udenlandske undersøgelser om partnervold viser, at voldsudsatte oftest foretrækker at søge hjælp i deres uformelle private relationer frem for at henvende sig til de formelle myndigheder. De uformelle aktører er typisk tættere på, og de kan derfor være i stand til at gribe ind eller støtte den voldsudsatte både før, under eller efter en voldshændelse.

Denne rapport kaster lys på de uformelle aktørers rolle i forhold til at bekæmpe partnervold inden for den danske kontekst. Det overordnede formål er at opnå en bedre forståelse af omgivelsernes parathed til at hjælpe ofre for partnervold. Undersøgelsen belyser følgende spørgsmål: Hvilke forhold og faktorer har sammenhæng med, om man som familiemedlem, ven, bekendt eller som en helt almindelig borger er villig til at handle til fordel for en voldsudsat? Hvad vil man fx helt konkret gøre, og er den støtte, som pårørende eller omgangskredsen yder, til gavn for den voldsudsatte? Og har det nogle omkostninger for pårørende eller andre nærtstående at involvere sig i et parforhold, som er præget af vold?

Undersøgelsen har anvendt forskellige tilgange for at få svar på disse spørgsmål: For det første har vi i en survey blandt tilfældigt udvalgte danskere belyst, hvor mange der har et personligt kendskab til partnervold, enten fordi de selv har været involveret i et voldeligt parforhold, eller fordi de kender andre, som har været det. Vi har spurgt de partnervoldsudsatte personer om, hvilken støtte de har fået af omgangskredsen, ligesom vi har spurgt omgangskredsen om deres støtte til de partnervoldsudsatte, som de kender. For det andet har vi i samme survey spurgt alle undersøgelsesdeltagerne – uanset om de personligt kender til partnervold eller ej – hvor villige de vil være til at handle i forhold til partnervold i forskellige situationer. For det tredje består undersøgelsen af en kvalitativ del, som er baseret på dybtgående interview med pårørende til partnervoldsudsatte og med professionelle voldsrådgivere. Herigennem afdækkes, hvilke udfordringer og dilemmaer der knytter sig til at være pårørende til en partnervoldsudsat.

Befolkningens personlige kendskab til partnervold

Undersøgelsen viser, at 43 pct. af befolkningen ikke har noget personligt kendskab til partnervold. Et lille flertal – 57 pct. – har personligt kendskab til partnervold, enten fordi de selv har været involveret i et voldeligt parforhold i løbet af livet, eller fordi de kender andre, der har været det. Kvinder har hyppigere et personligt kendskab til partnervold

(63 pct.) end mænd (51 pct.). Dem, der selv har været i et voldeligt parforhold, kender ofte også andre, der er ramt af partnervold. Desuden har de hyppigere end andre familievold med i bagagen, enten fordi de selv blev slået af forældrene i barndommen, eller fordi deres forældre var i en voldelig relation.

Undersøgelsen belyser det personlige kendskab til partnervold fra to perspektiver: Gennem erfaringerne hos dem, der selv har været voldsudsatte, og gennem erfaringerne hos dem, der kender nogen, som har været involveret i partnervold.

Partnervoldsudsattes erfaringer

22 pct. af respondenterne i undersøgelsen har oplyst, at de selv har været involveret i et voldeligt parforhold siden 15-årsalderen. Meget få har oplyst, at de selv har udøvet partnervold. Skævheden indebærer, at vi kun kan beskrive forholdene for de 20 pct., der har været udsat for partnervold. Partnervold belyses i undersøgelsen ved erfaringer med fysisk, seksuel og psykisk vold (nedgøring og kontrol). Psykisk vold er den hyppigst oplevede partnervoldsform.

Set i et livstidsperspektiv har 29 pct. af danske kvinder været udsat for partnervold mod 12 pct. mænd. Ser man på, hvor mange der aktuelt lever med partnervold, har 3,6 pct. kvinder og 1,5 pct. mænd oplyst, at de har været udsat for vold fra en nuværende eller tidligere partner inden for det seneste år.

Undersøgelsens fund indikerer, at den partnervold, som kvinder udsættes for, har en mere omfattende karakter, end den vold, som mænd tilsvarende oplever. Partnervoldsudsatte kvinder er hyppigere end mænd multiudsatte (har oplevet flere voldsformer), de har oplevet flere voldshændelser, de var yngre, da de oplevede volden første gang, de har hyppigere oplevet, at den seneste voldshændelse var alvorlig, og de var hyppigere meget bange. Desuden oplever voldsudsatte kvinder i højere grad end mænd, at volden har påvirket deres liv i dag.

Omkring halvdelen af de voldsudsatte respondenter oplyser, at der var vidner til den eller de sidste voldshændelser. Det var hyppigst et barn eller en person, de kendte uden for familien, fx en ven eller nabo. I hvert tredje tilfælde greb et voksent vidne ind for at stoppe volden, mens to tredjedele af de voksne vidner ikke gjorde noget. En mindre andel af dem, der greb ind, blev selv truet eller skadet.

Et flertal af de partnervoldsudsatte har talt med andre om volden – voldsudsatte kvinder hyppigere end mænd. De foretrækker at søge hjælp hos uformelle aktører i deres eget netværk, typisk hos nære venner eller familiemedlemmer. Kun hver tiende voldsudsatte kvinde har været i kontakt med et krisecenter eller et andet tilbud, som har en særlig voldsfaglig ekspertise.

Et moderat flertal af de voldsudsatte respondenter har oplevet, at den bistand, de fik ved vidners indgriben, ved samtale eller støtte fra andre, har været en hjælp for dem.

Personer, der kender nogen i et voldeligt parforhold

35 pct. af respondenterne har ikke selv været involveret i partnervold, men kender nogen, der har været det. De er oftest blevet opmærksomme på volden, fordi den voldsudsatte selv har fortalt om det, og den voldsudsatte er hyppigt en fra den nære eller lidt

brede familie- eller venne-/bekendtskabskreds. Færre (23 pct.) har overværet en voldelig hændelse, men når det er sket, har et flertal forsøgt at gribe ind. Blandt dem blev nogle truet eller skadet.

Fire ud fem, som kender nogen, der har været involveret i partnervold, har forsøgt at hjælpe til gavn for den udsatte part. Kvinder tilbyder hyppigere deres bistand end mænd, og de trækker også på et bredere repertoire af hjælpeforanstaltninger.

Som helhed vurderer halvdelen af respondenterne med kendskab til partnervold, at deres direkte indgriben eller øvrige støtte var gavnlig for den partnervoldsudsatte.

Befolkningens hypotetiske handlingsparathed

På baggrund af otte vignetter, der illustrerer forskellige partnervoldsscenerier, har undersøgelsen afdækket folks hypotetiske parathed til at handle, hvis de møder partnervold. I forlængelse heraf har undersøgelsen også opstillet forskellige handlestrategier for at afdække, hvad folk i givet fald tror, at de vil gøre: Vil man som en uformel aktør selv gribe direkte ind i voldsepisoden, vil man tale med de involverede parter (eller andre) for derigennem at give fx emotionel støtte, vil man selv tilbyde praktisk hjælp, eller vil man bistå den voldsudsatte til at søge hjælp hos formelle aktører, fx en voldsrådgivning eller politiet?

Undersøgelsen viser, at såvel den hypotetiske handlingsparathed som handlestrategierne beror på situationen og konteksten for partnervolden.

For det første har det betydning, *hvem* der er involveret i volden. Den sociale distance betyder noget. Det fremmer ikke kun handlingsparatheden, hvis dem, der er impliceret i volden, er bekendte frem for fremmede; det influerer også på handlestrategien. Kender man de implicerede, er man mere villig til at hjælpe som uformel aktør (ved samtale, praktisk hjælp eller støtte), mens man foretrækker at kontakte politiet (en formel aktør), hvis den vold, man overværer, foregår mellem et fremmed par. Også ofrets og udøverens køn spiller en rolle. Man er i lidt højere grad sikker på, at man vil handle, hvis den partnervoldsudsatte er en kvinde frem for en mand, ligesom man hyppigere er parat til at tilbyde et kvindeligt voldsoffer praktisk bistand eller kontakte politiet. Det kan bero på forestillinger om, at den partnervold, som kvinder bliver udsat for, har en mere alvorlig karakter og kan fordre akut bistand fra myndighedernes side.

For det andet influerer ens *egen vished* om volden på, hvor villig man er til at handle, og hvad man oplever, man kan gøre. Denne mekanisme forekommer ret naturlig. Uanset om man er sikker eller blot har en mistanke om volden, vil de allerfleste handlingsparate personer tage en snak med den voldsudsatte. Det er imidlertid først, når man føler sig sikker i sin sag, at man også er parat til at rulle et større hjælpeapparat ud, fx ved at tilbyde praktisk hjælp og støtte eller ved at kontakte politiet.

For det tredje hænger *voldens karakter* sammen med, hvordan man vil reagere. Voldens grovhed ser ikke ud til at betyde så meget for selve handlingsvilligheden, men man er i højere grad indstillet på at støtte og tale med et voldsoffer, der har været udsat for grov partnervold frem for mildere. Man er også mere villig til at handle, når der er tale om

fysisk frem for psykisk partnervold, og når der er tale om ensidigt udøvet vold frem for gensidig vold. Om den lavere grad af handlingsvillighed ved psykisk partnervold og gensidig vold skyldes usikkerhed om, hvad man skal gøre, om det skyldes, at man mener, at det er parrets eget problem, eller om det skyldes noget helt tredje, kan undersøgelsen ikke svare på.

Undersøgelsen har belyst, om der er nogle umiddelbare sammenhænge mellem handlingsparathed og folks køn og alder.

Resultaterne viser, at kvinder er mere sikre på, at de vil handle end mænd. På nogle punkter adskiller mænds og kvinders handlestrategier sig også fra hinanden. Gennemgående er mænd mere tilbøjelige til at gribe ind i selve voldssituationen, mens kvinder hyppigere afstår derfra. Forskelle i fysik eller forskelligartede erfaringer med at involvere sig i slagsmål kan være medvirkende forklaringer på denne kønsforskel. Resultaterne viser videre, at både mænd og kvinder gerne taler med dem, der er involveret i partnervolden, men mønstret er kønnet: Kvinder foretrækker at tale med det kvindelige voldsoffer, mens mænd hyppigere er indstillet på at tage en kammeratlig snak med den voldsudøvende mand. Endelig viser resultaterne, at kvinder hyppigere end mænd er villige til at tilbyde praktisk hjælp og støtte, dvs. en bistand, der rækker ud over selve voldsepisoden.

I forhold til alder viser undersøgelsen, at handlingsparathed vokser med stigende alder, men sammenhængen er kun statistisk signifikant for kvinder. Yngre og ældre er tilbøjelige til at vælge forskellige strategier, når de handler til fordel for en voldsudsat. Yngre personer er parate til at handle på flere fronter, mens de ældres handlingsstrategi i lidt højere grad er knyttet til selve voldsepisoden. De ældre forekommer således at være mindre bange for at vælge en konfronterende kurs ved at få volden stoppet i selve situationen.

Alt i alt peger resultaterne på, at der gennemgående er en høj villighed til at ville gribe ind over for partnervold, om end denne handlingsparathed samtidig er betinget af partnervoldens karakter, og hvem der er involveret i den. Resultaterne om handlingsparathed fortæller imidlertid kun noget om, hvordan man hypotetisk vil reagere, og siger ikke noget om, hvad man faktisk vil gøre, hvis man stod i situationen. Når man sammenstiller undersøgelsens fund om folks hypotetiske handlestrategier med, hvordan folk med kendskab til partnervold faktisk har handlet, er der gennemgående grund til at tro, at den villende handlingsparathed er noget større end den bistand, man faktisk yder.

Befolkningens viden og holdninger til køn og partnervold

Undersøgelsen belyser, om folk selv oplever at have tilstrækkelig med viden og færdigheder til at kunne støtte ved partnervold, ligesom den undersøger, hvilke holdninger, folk har til køn og partnervold.

Der er en spredning i undersøgelsesresultaterne om folks viden og færdigheder. Selv om en del føler sig nogenlunde sikre på, hvor man kan hente voldsfaglig rådgivning, hvordan man selv støtter en partnervoldsramt person, eller hvordan man kan spotte partnervold, er andre mere usikre. Kvinder er gennemgående mere sikre på deres færdigheder end mænd.

Undersøgelsens resultater om holdninger til køn viser, at næsten alle – kvinder såvel som mænd – tilslutter sig et ligestillingsperspektiv ved at svare, at køn ikke spiller nogen rolle for, om man er en kvalificeret chef, eller for, hvem der tjener mest hhv. har styringen i parforholdet. Når man spørger til temaer, der omhandler sexisme, er holdningerne mere delte. Kvinder lægger langt hyppigere end mænd afstand til udsagn, der kan tolkes som sexisme.

Når det drejer sig om holdninger til partnervold, viser det overordnede besvarelsesmønster, at danskerne ikke tolererer partnervold. Hvor mange der lægger afstand til partnervold, beror imidlertid på, hvordan det enkelte holdningsspørgsmål er formuleret. For eksempel afviser langt de fleste påstanden om, at partnervold er en privatsag, mens færre lægger afstand til udsagnet om, at et offer, der forbliver i en voldelig relation, selv er skyld i, at volden fortsætter. Gennemgående lægger både kvinder og mænd afstand til partnervold, men kvinder er mere intolerante over for partnervold end mænd.

De umiddelbare resultater viser alt i alt, at der på flere områder er forskelle i mænds og kvinders opfattelser. Vi finder ikke samme tydelige mønster, når vi sammenligner forskellige aldersgrupper. Til gengæld indikerer de umiddelbare sammenligninger, at personer, som har tiltro til egne færdigheder, som forholder sig afvisende til traditionelle kønsroller og sexisme, og som lægger afstand til partnervold, er mere villige end andre til at handle i en situation, hvor de står over for partnervold.

Determinanter for handlingsparathed

På grundlag af multivariate analyser belyser undersøgelsen, hvilke bagvedliggende faktorer som alt andet lige hænger sammen med såvel den konkrete erfarede som den hypotetiske handlingsparathed.

Analyserne bekræfter, at køn har betydning i forhold til den konkrete erfarede handlingsparathed, dvs. om man faktisk har handlet. Undersøgelsen viser, at kvinder er mere handlingsparate end mænd.

I forhold til den hypotetiske handlingsparathed, dvs. om man vil gøre noget, hvis man bliver bekendt med partnervold, betyder alder tilsyneladende noget: Jo ældre man er, desto mere villig er man til at handle. Men sammenhængen er ikke konstant. Når man inddrager betydningen af ens egne erfaringer, dvs. det personlige kendskab til partnervold, og særligt ens viden og holdninger, forsvinder sammenhængen med alderen. Analysen indikerer desuden, at social udsathed i barndommen øger den hypotetiske handlingsparathed. Det samme gør ens viden om partnervold og ens holdninger til køn og partnervold: Jo mere man synes, man ved om partnervold, og jo mere intolerant, man er over for sexisme og partnervold, desto mere villig vil man være til at handle over for volden. Det betyder omvendt, at manglende viden og en tolerant indstilling til sexisme og partnervold hæmmer handlingsparatheden. Den hypotetiske handlingsparathed er også mindre, hvis man ikke kender til nogen, der har været i et voldeligt parforhold.

Pårørendes egne perspektiver

På baggrund af dybtgående interview med 14 pårørende til partnervoldsudsatte og 6 voldsfaglige rådgivere belyser undersøgelsen, hvilke udfordringer, barrierer og dilemmaer pårørende kan opleve, både mens volden står på og i tiden efter et brud med voldsudøveren.

Forudsætningen for, at man som pårørende kan støtte en partnervoldsudsat, er, at man har kendskab til volden. Flere pårørende pegede fx på, at det kan være svært at spotte psykisk vold. Men har man som pårørende fået mistanke om, eller er man sikker på, at en nærtstående er partnervoldsudsat, kan der opstå andre barrierer. Én barriere er, at voldsudøveren kontrollerer og isolerer den voldsudsatte. En anden barriere er, at den voldsudsatte selv bagatelliserer eller hemmeligholder volden. Begge dele begrænser den pårørendes mulighed for at hjælpe. For de pårørende kan det være en dans på listesko overhovedet at bevare kontakten til den voldsudsatte.

De pårørendes beretninger afspejler, at en række forskellige former for pårørendehjælp kan komme i spil, når først volden er erkendt fra begge sider. Pårørende åbner døren om natten og tilbyder husly, når den voldsudsatte banker på. De hjælper økonomisk, når der er behov for psykologbistand eller indskud til en ny bolig. De bistår med politianmeldelser eller med at finde professionelle rådgivningsmuligheder. De passer børnene. De realitetskorrigerer den voldsudsatte ved at fortælle, hvad de selv registrerer om den usunde parforholdsdynamik. Og ikke mindst forsøger de at anlægge en anerkendende, lyttende og tålmodig tilgang for at vise den voldsudsatte, at de er emotionelt tilgængelige.

Det kan være udfordrende og dilemmafyldt at være pårørende til en, der er udsat for partnervold. På baggrund af samtalerne med interviewpersonerne har vi oplistet 10 typiske udfordringer:

1. Den voldsudsatte er ikke parat til at forlade voldsudøveren
2. Den støtte, de pårørende giver, har ikke den ønskede virkning
3. De pårørende er bange for at miste kontakten til den voldsudsatte
4. Det kan være svært at være en vedholdende støtte til en partnervoldsudsat, fordi man selv føler sig afmægtig
5. Man kan som pårørende frygte for sin egen sikkerhed
6. Det er vanskeligt at dele sine tanker og informationer med andre
7. Der kan opstå uenigheder i pårørendekredsen om, hvordan man bedst håndterer voldsproblematikken
8. Den position, man har som pårørende, spiller ind på, hvordan man kan og bør agere
9. Der knytter sig særlige bekymringer til de voldelige relationer, som også involverer børn
10. Bekymringerne for den voldsudsatte fortsætter ofte, selv om den udsatte bryder forholdet til udøveren.

Samtalerne med de pårørende viser endvidere, at der kan være negative omkostninger ved at være pårørende til en partnervoldsudsat. Disse tæller bl.a. følelsesmæssige reaktioner som skyldfølelse og magtesløshed eller psykiske reaktioner som stress og angst. Derudover berettede flere pårørende også om fysisk uro og søvnproblemer, og nogle har oplevet, at volden på godt og ondt påvirkede de nære familierelationer.

Undersøgelsen berører også pårørendes erfaringer med de mere formelle støttetilbud til partnervoldsudsatte. En del pårørende peger på, at de er utilstrækkelige og mangelfulde, bl.a. fordi der er lange ventetider, eller fordi den voldsudsatte ikke bliver mødt med forståelse hos fx myndigheder og sundhedspersoner. Pårørende til partnervoldsudsatte, som har været på krisecenter, har dog overvejende positive erfaringer og beskriver de ansatte som kompetente og hjælpsomme. Undersøgelsen belyser også, om de pårørende selv har modtaget rådgivning. De, der har, fandt det brugbart at tale med en professionel udenforstående om partnervoldsproblematikken. De pårørende peger på, at der kan være behov for at synliggøre, at der findes rådgivningsmuligheder for pårørende, og efterspørger især lettilgængelige, åbne og anonyme hotlines, som man kan henvende sig til.

Perspektiver fra undersøgelsen

Denne undersøgelse har anvendt forskellige tilgange til at undersøge, hvordan omgivelserne reagerer, når de bliver opmærksomme på partnervold. Mens survey-undersøgelsen har tilvejebragt et bredt overblik over befolkningens handlingsparathed, har den kvalitative interviewdel givet et detaljeret indblik i de erfaringer, som pårørende til partnervoldsudsatte kan opleve. Vi har i undersøgelsen både spurgt til den hypotetiske handlingsparathed og til, hvad man faktisk har gjort (eller ikke gjort), når man kender nogen, der er involveret i et voldeligt parforhold. Desuden har vi både spurgt partnervoldsudsatte og de eventuelle støttepersoner i omgangskredsen om den bistand, der blev givet.

Vi vil afslutningsvis drage tre tværgående perspektiver frem fra undersøgelsen.

Det første perspektiv drejer sig om fortolkningen af undersøgelsesresultaterne. Læseren vil måske finde, at nogle af de undersøgelsesfund, som rapporten præsenterer, ikke matcher med hinanden: For eksempel viser resultaterne fra survey-undersøgelsen, at omgivelsernes bistand betyder mere for de partnervoldsudsatte, end støttepersonerne tror. Den viser videre, at folks hypotetiske handlingsparathed gennemgående forekommer at være større end den bistand, man faktisk har ydet. Og mens fundene fra surveyen peger på, at de fleste støttepersoner ikke oplever, at det har haft omkostninger at hjælpe en partnervoldsudsat, vidner de dybtgående samtaler med de tætte pårørende om, at indsatsen er forbundet med udfordringer, dilemmaer og følelser af magtesløshed.

Selv om man aldrig kan udelukke, at sådanne, tilsyneladende modstridende resultater kan bero på målefejl, er det mere plausibelt, at de er afledt af, at vi netop har undersøgt danskernes handlingsparathed fra flere indfaldsvinkler. For eksempel kan en støtteperson kun vurdere sin egen indsats, mens den voldsudsatte kan forholde sig til den samlede støtte, som hendes/hans netværk har givet. Støttepersonerne og den voldsudsatte anskuer med andre ord indsatsen fra to forskellige perspektiver.

Man skal også være opmærksom på, at 'omgivelserne' er defineret bredt i undersøgelsen. Analyseudvalget inkluderer folk uden kendskab til partnervold, folk, der kender til partnervold fra omgangskredsen, samt en inderkreds af pårørende, som på tæt hold har oplevet deres kære være udsat for vold. Inderkredsen af pårørende er selvsagt en mere selekteret gruppe end de førstnævnte. Undersøgelsen har samtidig vist, at den sociale distance betyder noget for, hvordan man handler. I det lys er det naturligt, at de tætte og meget engagerede pårørende i højere grad end dem, der tilhører omgangskredsen, har erkendt, at det at støtte en voldsudsat kan være ledsaget af personlige omkostninger. Det er også plausibelt, at støttepersonerne fra omgangskredsen har opnået et mere nuanceret perspektiv på, hvilke handlingsstrategier der er hensigtsmæssige, set i forhold til den bredere kreds af respondenter, som uforpligtende har forholdt sig til, hvordan de hypotetisk forestiller sig, at de ville handle.

Det andet perspektiv handler om mænds og kvinders handlingsparathed. Undersøgelsen har vist, at der nogle tydelige kønsforskelle. Ikke alene er kvinder hyppigere udsat for partnervold end mænd; de udsatte kvinder griber også oftere end udsatte mænd ud efter hjælp i deres nære omgivelser. Her er det hyppigst andre kvinder, som får besked om partnervolden og er parate til at handle – ofte med et mere bredspektret handlingsrepertoire end mænd. Kvinder fremstår på den måde som tydeligere handlende aktører end mænd. Samtidig peger undersøgelsen på, at mænd på nogle områder foretrækker andre handlestrategier end kvinder. De er mindre forbeholdne over for at gribe ind i selve voldsepisoden og mere parate til at tale med den voldsudøvende part. Undersøgelsen kan ikke tage stilling til, om denne mere konfronterende tilgang er et hensigtsmæssigt middel til at stoppe volden, men observationerne giver anledning til at overveje, hvordan man bedst mobiliserer mænds indsats for at bekæmpe partnervold.

Det tredje perspektiv drejer sig om viden. Undersøgelsen viser overordnet, at der er en ganske høj parathed til at handle i forhold til partnervold, og den viser også, at viden om partnervold er et af de bagvedliggende forhold, der har betydning for, om man kan eller vil handle. På tværs af de forskellige analysedele vidner undersøgelsen samtidig om, at der hersker usikkerhed om, hvorvidt folk er tilstrækkeligt klædt på til at kunne give en passende støtte. Både survey-undersøgelsen og den kvalitative undersøgelsesdel peger på, at pårørende er usikre på, hvor de kan hente viden eller få rådgivning. Et praktisk perspektiv fra undersøgelsen kan derfor være at synliggøre de pårørendes rolle, så det bliver lettere for pårørende at hente hjælp til, hvordan man hensigtsmæssigt støtter nærtstående, der er i et voldeligt parforhold.

Undersøgelsens datagrundlag

Undersøgelsen er baseret på to empiriske delundersøgelser:

- *En landsdækkende survey*, der er udført blandt 1.684 tilfældigt udvalgte borgere i Danmark i alderen 18-64 år. Survey-undersøgelsens formål var at kortlægge den voksne befolknings kendskab til partnervold og villighed til at hjælpe partnervoldsudsatte. Undersøgelsen belyser både, hvordan nærtstående til partnervoldsudsatte faktisk har handlet, og hvordan folk hypotetisk vil handle i en sådan situation, og belyser desuden, hvilke faktorer der hænger sammen med en høj

hhv. lav handlingsparathed. De opgørelser, der præsenteres i rapporten, er baseret på vægtede data, som tager højde for skævheder i stikprøven.

- *En kvalitativ interviewundersøgelse* med 6 voldsfaglige rådgivere og 14 pårørende til partnervoldsudsatte. Denne undersøgelsesdel fokuserer på de dilemmaer, muligheder og begrænsninger, der knytter sig til at yde støtte og hjælp til en partnervoldsudsat.

1 Indledning

1.1 Baggrund og formål

Vold i familien er et alvorligt socialt problem. Det skaber utryghed og tab af velfærd og kan have langvarige skadelige virkninger ikke kun for den, der er udsat for vold, men også for andre familiemedlemmer, herunder børn, der overværer volden i hjemmet. Derfor er det vigtigt, at det voldelige mønster bliver brudt.

Erfaringer viser, at det kan være svært for personer, der er udsat for partnervold, at bryde ud af den voldelige relation. Frygt for fremtiden, trusler om fortsat vold, økonomisk usikkerhed eller en nedbrudt handlekraft kan være blandt nogle af årsagerne (Poole & Johannesen, 2020). Derfor spiller omgivelserne en vigtig rolle for, om volds ofre får den nødvendige støtte, så den tid, hvor de er i den voldelige relation, begrænses. Omgivelserne kan både være de formelle aktører (fx familielægen, sagsbehandleren, politiet) og de uformelle aktører i omgangskredsen (fx familiemedlemmer, venner, naboer eller kollegaer).

Krisecentrene og andre NGO'er har gennem mange år haft hjælpetilbud til især voldsudsatte kvinder og deres børn. Gennem de senere år har en del af indsatsen mod vold i familien tillige haft fokus på at styrke den voldsfaglige viden blandt andre formelle aktører, dvs. fagpersoner, som via deres arbejde kommer i berøring med voldsudsatte og voldsudøvere. Det vidner initiativer hos fx Lev Uden Vold og Socialstyrelsen om. De uformelle aktører, dvs. pårørende eller andre nærtstående, der oplever, at én i omgangskredsen bliver udsat for partnervold, har der hidtil været mindre fokus på.

Denne rapport bidrager til den danske vidensopbygning om partnervold ved at kaste lys på de uformelle aktørers rolle i forhold til at bekæmpe partnervold. Det overordnede formål er at tilvejebringe en bedre forståelse af omgivelsernes parathed til at hjælpe ofre for partnervold. Hvilke forhold og faktorer har sammenhæng med, om man som familiemedlem, ven, bekendt eller som en helt almindelig borger er villig – eller mindre villig – til at handle til fordel for en voldsudsat? Hvad vil man fx helt konkret gøre, og er den støtte, man som pårørende yder, gavnlig? Hvilke udfordringer, dilemmaer og handlemuligheder kan pårørende opleve, når de har en nærtstående, der er i et voldeligt parforhold? Og har det nogle omkostninger for de pårørende selv at involvere sig i et parforhold, som er præget af vold? Det er nogle af de spørgsmål, som rapporten afdækker på baggrund af en survey, som er gennemført blandt et tilfældigt udsnit af danskere og på baggrund af dybtgående interview med voldsfaglige eksperter og pårørende, som har partnervold tæt inde på livet.

Partnervold er et komplekst fænomen, som kan defineres og afgrænses på forskellige måder. Fordi denne undersøgelse handler om vold, der kan iagttages af omgivelserne, fokuserer vi fortrinsvis på de mest udbredte partnervoldsformer, psykisk og fysisk vold. Enkelte spørgsmål i undersøgelsen, der er målrettet partnervoldsudsatte, handler dog også om seksuel tvang eller trusler herom. Undersøgelsen inkluderer både spørgsmål om eller eksempler på mildere og grovere former for partnervold, og vi har tilladt, at den iagttagede eller oplevede vold kan omfatte enkeltstående eller flere voldshændelser,

bortset fra ved psykisk vold, der er af natur er defineret ved at være et mønster af gentagne nedgøringer eller kontrollerende adfærd. Undersøgelsen fokuserer fortrinsvis på parforhold, hvor den ene part kan iagttages som værende udsat for vold, mens den anden er udøver, men den rummer med et enkelt eksempel også mulighed for, at partnervold kan opstå på gensidigt initiativ. Da undersøgelsen omfatter en bred aldersgruppe fra 18-64 år, er 'en partner' defineret som nuværende eller tidligere partner, fx en ægtefælle, samlever, kæreste eller én, man har været på date med. De respondenter, som har deltaget i den empiriske undersøgelse, blev gjort bekendt med den ovenstående forståelse og afgrænsning af fænomenet partnervold, inden de besvarede spørgeskemaet.

1.2 Perspektiver fra tidligere målinger og forskning

1.2.1 Viden om omfanget og arten af partnervold i en dansk kontekst

Baggrundstæppet for en undersøgelse om omgivelsernes parathed til at handle i forhold til partnervold er, at det danske partnervoldsområde har stået på et relativt spinkelt evidensbaseret grundlag. For eksempel er de tal, der ofte cirkulerer i offentligheden om kvinders og mænds udsathed for partnervold, kun indikerende og bør læses med forbehold. De hidrører fra bredt anlagte undersøgelser om befolkningen som helhed, der kun har haft mulighed for at stille få spørgsmål om befolkningens partnervoldserfaringer (Helweg-Larsen, 2012; Deen et al., 2018; Ottosen & Østergård, 2018). Da partnervold er et komplekst fænomen, har sådanne undersøgelser svært ved at indfange voldens dynamikker, og der er bl.a. rejst spørgsmål ved, om anvendelse af bestemte spørgemåder kan indebære, at omfanget af partnervoldsudsatte mænd bliver overrapporteret (Bjørnholt, 2019; Bjørnholt & Helseth, 2019; Ottosen, 2020)¹. Andre, mere dybtgående udenlandske voldsstudier har fundet, at kvinder gennemgående er mere risikoudsatte end mænd og hyppigere bliver udsat for alvorlig (eller gentaget) og ensidigt udøvet fysisk partnervold (fx Haaland et al., 2005; Thoresen & Hjemdal, 2014, Walby & Towers, 2017). For eksempel viste en EU-undersøgelse, at hver tredje danske kvinde på et eller andet tidspunkt i livet har oplevet at blive udsat for fysisk og/eller seksuel vold af en nuværende eller tidligere partner (FRA, 2014), hvilket er højere end EU-gennemsnittet. Også når det handler kvinders udsathed for psykisk partnervold, er niveauet højere i Danmark end i andre europæiske lande. Der er ingen sammenlignelige målinger om mænds erfaringer. Danske kvinders erfaringer med at blive udsat for partnervold er ifølge denne undersøgelse således ganske udbredte, og den samme tendens ses også i andre nordiske lande. Da Norden ellers er kendetegnet ved en høj grad af kønsligestilling, er den høje forekomst af erfaringer med partnervold benævnt som 'det nordiske paradoks' (Wemrell et al., 2020).

---

¹ For en uddybende gennemgang af problemstillinger, der knytter sig til at måle partnervold, se fx Johansen et al., 2021.

1.2.2 Viden om kendskab, holdninger og handlingsparathed

Når man som i denne undersøgelse vil fokusere på omgivelsernes støtte til partnervoldsudsatte er kendskab, holdninger og handlingsparathed centrale temaer: Har omgivelserne på både et generelt og konkret niveau kendskab til partnervold? Hvilke indstillinger har de til den vold, der foregår i nære relationer? Og er de villige til at intervenere?

Siden 1999 har flere målinger belyst befolkningens kendskab og holdninger til partnervold. Tværnationale Eurobarometerundersøgelser fra Europakommissionen har fx vist, at danskernes generelle kendskab til partnervold steg i perioden 1999-2010, og at stort set alle havde hørt om partnervold i 2010 og 2016 (European Commission, 2010; 2016). Det er dog formentligt kun et mindretal af befolkningen, der har et dybt kendskab til området (Rasmussen et al., 2016). Ifølge både Eurobarometermålinger (European Commission, 2010; 2016) og en YouGov-måling for Mødrehjælpen (2014) oplyste ca. hver tredje danske respondent, at de selv kendte en kvinde i deres omgangskreds, der havde været udsat for fysisk partnervold, og endnu flere kendte en, der har været udsat for psykisk vold. Hver fjerde kendte en partnervoldsudøver. Besvarelsene i YouGov-målingen efterlader indtryk af, at respondenter kan sondre mellem psykisk og fysisk vold, men dog betragter disse voldsformer som to sider af samme sag. På både et generelt og konkret niveau er kendskabet til partnervold højere i Danmark i forhold til EU-gennemsnittet.

Andre målinger har vist, at stort set alle voksne danskere finder partnervold uacceptabelt; de yngste aldersgrupper synes dog at være marginalt mere tolerante end de ældre (Rambøll, 2013). For eksempel betragter 90 pct. af befolkningen partnervold som 'meget alvorligt', uanset om der er tale om fysisk, psykisk eller seksuel vold, og fire ud af fem mener, at partnervold altid skal være strafbart. I forhold til den gennemsnitlige EU-borger, har danskere en mindre tolerant indstilling til partnervold.

Flere målinger tyder endvidere på, at befolkningen generelt har en stor vilje til at ville handle ved mistanke om eller kendskab til, at nogen udsættes for partnervold (Epinion, 2021; Rambøll, 2013, Mødrehjælpen, 2014, Rasmussen, 2016). Stort set ingen danskere betragter partnervold som en privatsag (Mødrehjælpen, 2014, Eurobarometer, 2016), og få vil af netop denne grund afholde sig fra at handle. Tre fjerdedele – flest blandt kvinder – oplyser fx, at de ville konfrontere deres bekendte ved mistanke om psykisk vold, mens endnu flere ville skride til handling ved mistanke om fysisk vold. Disse fund indikerer, at fysisk vold betragtes med større alvor, måske fordi fysisk mishandling fx kan føre til varig lemlæstelse eller få en fatal udgang. Kvinder forekommer at være mere handlingsparate end mænd (Rambøll, 2013), samtidig med, at mænd og kvinder foretrækker at anvende forskellige handlingsstrategier (Mødrehjælpen, 2014). Disse fund er i tråd med, hvad internationale undersøgelser også har vist (Beeble et al., 2008; Baldry & Pagliaro, 2014). De åbne besvarelser i YouGov-målingen (Mødrehjælpen, 2014) om, hvordan man kan hjælpe voldsudsatte kvinder og børn indikerer endvidere, at mange respondenter har relevante forslag til, hvad man kan gøre for at støtte voldsudsatte personer. Der findes på dansk grund dog ingen viden om, hvad der determinerer handlingsparathed i konkrete situationer.

Alt i alt efterlader de eksisterende målinger det indtryk, at vi ikke står på helt bar bund i forhold til viden om befolkningens kendskab, holdninger og villighed til at støtte: Danskerne er generelt intolerante over for partnervold og synes at besidde en vis handlingsparathed. Skønt visse af målingerne ikke længere er af helt ny dato, vurderer vi ikke, at danskernes kendskab til og lave tolerance over for partnervold skulle være blevet svækket gennem de senere år. Det skyldes bl.a., at centrale aktører har været med til at skabe øget opmærksomhed om partnervoldsproblematikker i offentligheden, fx gennem ny lovgivning (om psykisk vold) og diverse kampagner. Denne undersøgelse om handlingsparathed i forhold til partnervold, bygger videre på den viden, som i forvejen findes for at bidrage til den samlede vidensopbygning.

1.2.3 Viden om faktorer, der fremmer hhv. hæmmer handlingsparathed

Udenlandske studier om partnervold har konsistent vist, at voldsudsatte oftest foretrækker at søge hjælp i de uformelle private relationer frem for at henvende sig til de formelle myndigheder (fx Mccart et al., 2010; Syslaska & Edwards, 2014). De uformelle aktører er typisk lettere tilgængelige, de er tættere på og kan derfor være i stand til at gribe ind både før, under eller efter en voldshændelse. Desuden kan uformelle aktører være socialt interaktive medskabere af de lokale sociale normer, der kan have indflydelse på forekomsten af partnervold (Beeble et al., 2008; Wee et al., 2016). Fra forskning om partnerdrab ved vi fx, at der ofte har været forudgående fysisk og især psykisk vold, og at de pårørende i mange tilfælde har haft kendskab til denne vold, før drabet fandt sted. Disse har i flere tilfælde (på forskellig vis) forsøgt at bistå den voldsudsatte (Vatnar, 2015; Rasmussen et al., 2016; Ottosen et al., forthcoming). Andre partnerdrabs ofre har dog levet isoleret fra pårørende og venner.

Der findes i dag en vis viden om tilskuernes ('bystandere') adfærd, når overgreb finder sted, men denne forskning har overvejende interesseret sig for mobning blandt børn og unge eller for seksuelle overgreb blandt unge voksne, fx blandt studerende på colleges. Efter vores bedste kendskab er der relativt begrænset viden om betydningen af omgivelsernes adfærd i forhold til voksne, der bliver udsat for psykisk eller fysisk partnervold (Wee et al., 2016). For eksempel fandt et systematisk review om holdninger til partnervold i EU kun en håndfuld studier, der kunne inspirere en dansk undersøgelse om handlingsparathed (Garcia et al., 2020). En mulig forklaring på fraværet af undersøgelser er, at partnervold i højere grad end fx mobning er utilgængelig for vidner, fordi den foregår inden for hjemmets fire vægge.

Blandt eksisterende undersøgelser om omgivelsernes parathed til at handle ved partnervold er nogle studier baseret på et quasi-eksperimentelt design, hvor tilfældige respondenter bliver præsenteret for forskellige partnervoldsscenarier. Forskerne har herefter undersøgt, hvad der påvirker respondenternes hypotetiske handlingsparathed. Disse undersøgelser har vist, at forskelligartede faktorer hænger sammen med, om man er villig til at intervenere ved partnervold. Nogle faktorer kan karakteriseres som individuelle og beror fx på, om man selv har erfaring med eller kendskab til partnervold, eller på ens personlige indstillinger til fx sexisme og vold (Herrero et al., 2017; Gracia et al., 2015). Andre faktorer er situationelle og kan fx knytte sig fx til, hvor den voldelige handling foregår, hvor alvorlig den er, eller hvor sikker man er på, at der faktisk er tale om en voldshandling (Gracia et al., 2018; Otañez, 2018). Atter andre faktorer kan karakteriseres

som kontekstuelle og kan fx bero på, om man som tilskuer har en nær relation til ofret, om ofret er en kvinde eller mand, om der er børn i den voldelige relation osv. (Lazarus & Signal, 2013; Otañez, 2018).

Andre studier om handlingsparathed over for partnervold er udført blandt personer, der har haft konkret erfaring med enten at få eller at give støtte ved partnervold. Disse studier kan inddeles efter, om de er udført blandt voldsudsatte eller blandt pårørende. Denne ene gruppe undersøgelser, som er udført blandt voldsudsatte, har fx fokuseret på karakteristika ved voldsudsatte, der søger om hjælp eller på de former for støtte, som omgivelserne har tilbudt den partnervoldsudsatte, herunder også på, hvorvidt støtten faktisk var en hjælp. Sådanne studier har fx vist, at voldsudsatte hyppigst modtager følelsesmæssig støtte, som samtidig også opleves at være en ønskværdig form for hjælp. Omvendt oplever voldsudsatte det ikke som særligt hjælpsomt, hvis omgivelserne presser offeret til at handle på en bestemt måde (fx forlade voldsudøveren), bebrejder offeret for volden eller forsøger at minimere voldens betydning (Sylaska & Edwards, 2014). Den anden gruppe studier, som er udført med afsæt i de pårørendes erfaringer, har fx belyst, hvilke implikationer det har for pårørende at intervenere i partnervold: For eksempel har en europæisk kortlægning fra EIGE (2021), der bl.a. er baseret på data fra Danmark, pegt på, at vidner (særligt familie og venner) til partnervold har et stærkt ønske om at hjælpe den voldsudsatte med følelsesmæssig støtte eller vejledning, men samtidig er utilbøjelige til at anmelde volden til politiet eller andre myndigheder, medmindre den voldsudsatte giver samtykke hertil. Andre studier har vist, at venner og slægtninge, der involverer sig i partnervoldsudsattes problemer, selv kan opleve at blive udsat for trusler fra udøveren eller opleve, at deres engagement påvirker deres eget helbred og trivsel på en negativ måde. (Gregory et al.; 2017a; 2017b; 2017).

Alt i alt peger den eksisterende forskning om støtte til partnervoldsudsatte på flere problemstillinger, som må medtænkes i en undersøgelse om danskernes handlingsparathed: For det første er der forskel på, om man belyser befolkningens konkrete erfaringer ('Hvad har du faktisk gjort?') eller dens potentielle, hypotetiske handlingsparathed ('Hvad tror du, du vil gøre?'). For det andet peger de eksisterende undersøgelser på, at en vifte af såvel individuelle, situationelle og kontekstuelle faktorer kan bidrage til at forklare, hvorfor nogle individer er mere villige til at hjælpe partnervoldsudsatte end andre (jf. Tabel 1.1). Endelig indikerer undersøgelser om omgivelsernes støtte, at man får forskellige informationstyper frem, afhængigt af om respondenteren er en voldsudsat eller en pårørende.

I kapitel 2 om undersøgelsens datagrundlag og metode redegør vi for, hvordan vi har håndteret disse problemstillinger i den danske undersøgelse.

Tabel 1.1 Faktorer, der ifølge forskningen har sammenhæng med villigheden til at hjælpe partnervoldsudsatte

Individuelle faktorer	<p>Psykologiske faktorer (fx pligtfølelse, oplevet empati med volds ofre, personlige ressourcer, frygt for repressalier)</p> <p>Sociodemografiske faktorer (fx køn, alder, uddannelse, lokalitet)</p> <p>Personlige erfaringer (fx kendskab til nogen, der har udøvet eller været udsat for partnervold)</p> <p>Holdninger til partnervold og køn (fx om partnervold opfattes som en privatsag; intolerance over for vold, victimblaming, sexism)</p>
Situationelle faktorer	<p>Visheden i den konkrete situation (fx blot mistanke hhv. sikkert kendskab til, at der foregår partnervold)</p> <p>Vurdering af, om volden er et gensidigt slagsmål eller bliver udøvet ensidigt</p> <p>Betydningen af, om de implicerede i en voldsepisode er påvirkede (alkohol/stoffer) eller ikke</p> <p>Partnervoldens karakter, fx om der tale om psykisk eller fysisk partnervold</p>
Kontekstuelle forhold	<p>Den sociale nærhed hhv. distance til ofret/udøveren (fx nært familiemedlem vs. nabo eller en fremmed)</p> <p>Betydningen af, om der er børn i det voldelige forhold eller ikke</p> <p>Betydningen af, om partnervolden går ud over en mand hhv. en kvinde</p> <p>Betydningen af, om man kender til handlemuligheder</p>

1.3 Hvad kan undersøgelsen bruges til?

Resultaterne fra undersøgelsen bidrager både til den almene vidensopbygning om partnervold i Danmark og til det praktisk-strategiske arbejde med at forebygge partnervold.

I forhold til den almene vidensopbygning præsenterer rapporten ny viden om den faktiske partnervoldsforekomst og karakteren af den her i Danmark, ligesom den afdækker, hvor mange, der har haft partnervold inde på livet som pårørende. Undersøgelsen giver desuden indblik i, hvilke typer hjælp partnervoldsudsatte typisk opsøger.

Undersøgelsen fremlægger desuden viden om, hvilken forhold og faktorer der fremmer eller hæmmer villigheden til at hjælpe partnervoldsudsatte. En sådan viden er anvendelig i det praktisk-strategiske arbejde med at forebygge partnervold. Viden om befolkningens kendskab til partnervold kan fx bruges i forhold til eventuelle informationskampagner, mens viden om befolkningens holdninger til emnet fx kan inspirere til, hvordan man formidler sine kampagner. Endvidere kan resultaterne fra den kvalitative undersøgelse bruges som inspirationsgrundlag i det videre arbejde med at mobilisere og rådgive nærtstående til partnervoldsudsatte.

1.4 Rapportens opbygning

Undersøgelsen er baseret på to empiriske undersøgelsesdele, en survey-undersøgelse, som er gennemført blandt et tilfældigt udsnit af voksne danskere, og en kvalitativ undersøgelsesdel, som er udført blandt pårørende til partnervoldsudsatte samt blandt professionelle fagpersoner på voldsområdet. I kapitel 2 redegør vi for, hvordan de to undersø-

gelsesdele er tilrettelagt og gennemført. På baggrund af survey-undersøgelsens resultater redegør kapitel 3 for danskernes kendskab til partnervold. Danskerne er her blevet inddelt efter, om deres kendskab til partnervold stammer fra, 1) at de selv har været voldsudsatte eller har udøvet partnervold, 2) at de kender voldsudsatte eller -udøvere, eller 3) at de ikke har noget personligt kendskab til partnervold. I kapitel 4 redegør vi for resultater om befolkningens hypotetiske parathed til at handle på grundlag af nogle forskellige partnervoldsscenarier, som respondenterne blev præsenteret for. Kapitel 5 af-rapporterer undersøgelsens fund om befolkningens viden om partnervold og om deres holdninger til køn og partnervold. I kapitel 6 samler vi resultaterne fra de foregående kapitler i to analyser, der undersøger bagvedliggende determinanter for pårørendes konkrete, erfaringsbaserede handlingsparathed hhv. befolkningens hypotetiske parathed til at intervenere ved partnervold. Kapitel 7 redegør for den kvalitative undersøgelsesdel og sætter bl.a. fokus på de udfordringer, dilemmaer og omkostninger, som kan være forbundet ved at være pårørende til en partnervoldsudsat.

2 Datagrundlag og metoder

2.1 Indledning

Dette kapitel beskriver, hvordan den empiriske undersøgelse er tilrettelagt og gennemført. For at kunne besvare de overordnede undersøgelsesspørgsmål, jf. kapitel 1, består den empiriske del af to delundersøgelser, der begge er tilrettelagt med afsæt i en syntese af den eksisterende litteratur, men som er gennemført som to indbyrdes uafhængige undersøgelsesdele:

- En survey-undersøgelse, der kortlægger den voksne befolknings villighed til at hjælpe partnervoldsudsatte. Undersøgelsen indfanger både, hvordan nærtstående til partnervoldsudsatte faktisk har handlet, og hvordan individer hypotetisk vil handle i en sådan situation. Undersøgelsen belyser, hvilke forhold og faktorer der har sammenhæng med en høj og en lav handlingsparathed
- En kvalitativ undersøgelse, der er baseret på interview med voldsfaglige eksperter og med pårørende. Denne undersøgelsesdel fokuserer på de udfordringer, dilemmaer og omkostninger, der knytter sig til at yde støtte og hjælp til en partnervoldsudsat.

2.2 Survey-undersøgelse

2.2.1 Tilrettelæggelse

Man kan ikke rekruttere respondenter til en bredt anlagt undersøgelse ud fra, om de har personligt kendskab til partnervold. Blandt voksne danskere vil nogle slet ikke kende nogen, der har været udsat for partnervold, mens andre enten selv har været udsat for eller udøvet partnervold eller kender andre med denne erfaring. Vi har ønsket at gøre det til en styrke, at undersøgelsen både skulle kunne rumme respondenter med og uden partnervoldserfaringer.

Survey-undersøgelsen består af fem komponenter, som her er beskrevet i den rækkefølge, i hvilken de optrådte i spørgeskemaet:

1. Viden og holdninger til køn og partnervold

Formålet med den første komponent er at indhente viden om, hvorvidt bestemte holdninger hos respondenterne bidrager til at hæmme hhv. fremme deres handlingsparathed.

Komponenten består af et antal udsagn, der afdækker respondenternes viden om vold (3 items) og holdninger til køn (5 items) og partnervold (8 items). Et eksempel på et holdningsbaseret udsagn om partnervold var: *"Vold i hjemmet er en privatsag og skal håndteres internt i familien"*, mens et eksempel på holdning til køn lød således: *"Jeg synes det er harmløst, at mænd laver sexistiske jokes om kvinder, når de er sammen med deres mandlige kammerater"*. Respondenterne skulle oplyse, i hvilken grad de tilsluttede sig sådanne udsagn på en 5-point Likert-skala. De anvendte

items blev udviklet efter inspiration fra udenlandske undersøgelser (fx Gracia et al., 2018; Cinquegrana et al., 2018; European Commission, 2016; Webster et al., 2018), men blev tilpasset danske forhold.

2. Hypotetisk (generaliseret) handlingsparathed

Formålet med den anden komponent er på et mere generaliseret niveau at tilvejebringe viden om, hvorvidt nogle situationer eller kontekster gør individer mere (eller mindre) villige til at handle/reagere, hvis de (hypotetisk) møder partnervold. Betydningen af følgende forhold er testet:

- Social distance: (den voldsudsatte er en nærtstående hhv. en fremmed)
- Voldens alvorlighed (mild eller grovere fysisk vold)
- Voldens karakter (fysisk hhv. psykisk vold)
- Ofrets køn (kvinde hhv. mand)
- Graden af vished (mistanke om hhv. sikkert kendskab til volden)
- Magtdynamikken i den voldelige relationer (ensidig hhv. gensidigt udøvet vold).

Til dette formål udviklede vi en række næsten identiske vignetter, som parvist hørte sammen. Et eksempel på en vignette, der skal illustrere en mistanke om partnervold lød: *"Din arbejdskammerat, Pernille, er ofte sygemeldt og har tit blå mærker. Du har mistanke om, at hun ind i mellem får bank af sin kæreste, men du er ikke helt sikker. Vil du gøre noget i denne situation?"* Alle respondenter, hvad enten de havde erfaringsbaseret kendskab til partnervold eller ej, blev bedt om at forholde sig til vignetterne og oplyse, hvor villige de ville være til at gribe ind i de forskellige situationer. Der blev anvendt en 5-point Likert-skala.

3. Erfaringsbaseret kendskab til partnervold

Formålet med den tredje komponent var at klarlægge, hvor mange der har personligt kendskab til partnervold (som offer/udøver eller nærtstående), hvilken relation, de havde til den voldsudsatte (hhv. udøveren), hvilken karakter volden havde, samt hvordan de nærtstående i praksis havde fået kendskab til partnervolden.

Surveyen indeholder derfor en række screeningsspørgsmål, der afdækker, om respondenterne personligt har kendskab til partnervold enten ved selv at have udøvet eller været udsat for partnervold, eller ved at kende andre mænd og kvinder, som havde udøvet/været udsat for partnervold. Screeningsspørgsmålene er stillet sent i undersøgelsen, dvs. efter spørgsmålene om holdninger til partnervold og om hypotetisk handlingsparathed, hvorfor respondenterne på dette tidspunkt er tunet ind på emnet. På den baggrund er respondenterne herefter inddelt i tre grupperinger:

- Gruppe 1: Personer, der på et eller andet tidspunkt har udøvet eller været udsat for partnervold.
- Gruppe 2: Personer, der kender nogen, som har udøvet eller været udsat for partnervold, fx familiemedlemmer, venner, naboer, kolleger eller professionelle.
- Gruppe 3: Personer, der ikke kender nogen, som har været udsat for/udøvet partnervold.

4. Erfaringsbaseret handlingsparathed

Formålet med den fjerde komponent var at indhente viden om, hvordan personer med konkrete partnervoldserfaringer har handlet, og om den støtte, der evt. blev ydet havde haft en (positiv) virkning. Respondenterne i gruppe 1 og 2 blev derfor spurgt om, hvorvidt nærtstående eller andre havde reageret på volden og i givet fald på hvilken måde: Blev der ydet emotionel støtte (fx vist omsorg, lyttet), formel støtte (fx henvist til krisecentre eller læge/politi, fået politiet tilkaldt), eller instrumentel støtte (fx interveneret i voldshandlingen selv, talt udøveren til rette, give ofret husly)? Desuden skulle det belyses, om den nærtståendes indgriben eller støtte medvirkede til, at volden blev stoppet, eller om den forværrede situationen for den udsatte.

5. Baggrundsforhold

Formålet med den femte komponent var at kortlægge, hvilke bagvedliggende forhold, der korrelerer med såvel erfaringsbaseret som hypotetisk handlingsparathed over for partnervold. Der blev indhentet forskellige sociodemografiske oplysninger om respondenterne og om andre forhold, som litteraturen peger på kan have sammenhæng med, om man er villig til at gribe ind over for vold i hjemmet. I den udstrækning det var muligt, blev disse informationer indsamlet fra de administrative registre. Følgende baggrundsvariable om respondenterne indgår i undersøgelsen: køn, alder, højeste fuldførte uddannelse, social klasse, familieindkomst, herkomst (IE-status), familietype, tidligere voldsdom, forebyggende foranstaltning modtaget i barndommen, anbringelse uden for hjemmet i barndommen, erfaringer med vold i hjemmet i barndommen.

En oversigt over survey-undersøgelsens design og forskellige komponenter fremgår af Tabel 2.1.

Tabel 2.1 Survey-undersøgelsens design og komponenter

<p>Komponent 1: Holdninger til og viden om vold (stilles til alle)</p>	<p>Items, der afdækker respondentens generelle holdning til køn og partnervold, samt kognitiv bevidsthed:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Køn: mænd dygtigere ledere; kvinders højere indtjening skader parforholdet; mænd bør styre i parforholdet; mænds sexistiske jokes er harmløse; kvinder opfatter uskyldige bemærkninger som sexistiske ▪ Partnervold: privatsag; kan undskyldes, den voldelige part bør fraflytte hjemmet; er ofrets skyld; kvinder overdriber mænds vold mod kvinder; kvindens egen skyld, at volden fortsætter; mænd underspiller problemet med partnervold ▪ Kognitiv bevidsthed: kan opfange situationer, der udvikler sig til partnervold; har færdigheder til at støtte voldsudsat person; ved hvor man kan få rådgivning om partnervold <p style="text-align: center;">↓</p>				
<p>Komponent 2: Generaliseret/hypotetisk handlingsparathed (stilles til alle)</p>	<p>Items, der belyser under hvilke omstændigheder, respondenterne hypotetisk vil være villige til at intervenere i forhold til partnervold:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Social distance: Er den voldsudsatte en nær bekendt hhv. en fremmed ▪ Voldens alvorlighedsgrad: Mild hhv. grovere fysisk vold ▪ Voldens karakter: Fysisk hhv. psykisk vold ▪ Ofrets køn: Mand hhv. kvinde ▪ Graden af vished: Mistanke hhv. sikkert kendskab til voldens forekomst ▪ Magtdynamikken: Udøves ensidigt hhv. gensidigt <p style="text-align: center;">↓</p>				
<p>Komponent 3: Erfaringsbaseret kendskab til partnervold (stilles til alle)</p>	<p>Screeningsspørgsmål til alle respondenter: Kender de nogen (kvinder og mænd), der har været udsat for vold i hjemmet. Besvarelsene falder i tre grupperinger:</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 33%; text-align: center; vertical-align: top;"> <p style="text-align: center;">↓</p> <p>Gr. 1. Ofre/udøvere: Har selv været udsat for/udøvet partnervold (siden 15-årsalderen).</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p>Voldens karakter og alvor Relation til udøver/offer Har andre overværet (set) volden (fx børn)? Ved andre noget om volden?</p> <p style="text-align: center;">↓</p> </td> <td style="width: 33%; text-align: center; vertical-align: top;"> <p style="text-align: center;">↓</p> <p>Gr. 2. Nærtstående: Kender nogen, der har været udsat for/udøvet vold partnervold (fx familie, venner, fjernere bekendtskaber)</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p>Hvordan har nærtstående fået kendskab (fx har selv overværet; har hørt om mv.)</p> <p style="text-align: center;">↓</p> </td> <td style="width: 33%; text-align: center; vertical-align: top;"> <p style="text-align: center;">↓</p> <p>Gr. 3. Andre: Kender ingen, der har været udsat for/udøvet partnervold</p> </td> </tr> </table>		<p style="text-align: center;">↓</p> <p>Gr. 1. Ofre/udøvere: Har selv været udsat for/udøvet partnervold (siden 15-årsalderen).</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p>Voldens karakter og alvor Relation til udøver/offer Har andre overværet (set) volden (fx børn)? Ved andre noget om volden?</p> <p style="text-align: center;">↓</p>	<p style="text-align: center;">↓</p> <p>Gr. 2. Nærtstående: Kender nogen, der har været udsat for/udøvet vold partnervold (fx familie, venner, fjernere bekendtskaber)</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p>Hvordan har nærtstående fået kendskab (fx har selv overværet; har hørt om mv.)</p> <p style="text-align: center;">↓</p>	<p style="text-align: center;">↓</p> <p>Gr. 3. Andre: Kender ingen, der har været udsat for/udøvet partnervold</p>
<p style="text-align: center;">↓</p> <p>Gr. 1. Ofre/udøvere: Har selv været udsat for/udøvet partnervold (siden 15-årsalderen).</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p>Voldens karakter og alvor Relation til udøver/offer Har andre overværet (set) volden (fx børn)? Ved andre noget om volden?</p> <p style="text-align: center;">↓</p>	<p style="text-align: center;">↓</p> <p>Gr. 2. Nærtstående: Kender nogen, der har været udsat for/udøvet vold partnervold (fx familie, venner, fjernere bekendtskaber)</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p>Hvordan har nærtstående fået kendskab (fx har selv overværet; har hørt om mv.)</p> <p style="text-align: center;">↓</p>	<p style="text-align: center;">↓</p> <p>Gr. 3. Andre: Kender ingen, der har været udsat for/udøvet partnervold</p>			
<p>Komponent 4: Erfaringsbaseret handlingsparathed (få/yde støtte ved partnervold) samt konsekvenser</p>	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; vertical-align: top;"> <p>Har offer/udøver fået hjælp/støtte? Af hvem (formelt hhv. uformelt netværk)?</p> <p>Bidrog det til at stoppe volden? Kom nogen til skade?</p> </td> <td style="width: 50%; vertical-align: top;"> <p>Har nærtstående handlet i forhold til volden? Hvis ja, hvordan (fx emotionel, formel, instrumentel støtte)</p> <p>Bidrog det til at stoppe volden? Kom nogen til skade?</p> </td> </tr> </table> <p style="text-align: center;">↓</p>		<p>Har offer/udøver fået hjælp/støtte? Af hvem (formelt hhv. uformelt netværk)?</p> <p>Bidrog det til at stoppe volden? Kom nogen til skade?</p>	<p>Har nærtstående handlet i forhold til volden? Hvis ja, hvordan (fx emotionel, formel, instrumentel støtte)</p> <p>Bidrog det til at stoppe volden? Kom nogen til skade?</p>	
<p>Har offer/udøver fået hjælp/støtte? Af hvem (formelt hhv. uformelt netværk)?</p> <p>Bidrog det til at stoppe volden? Kom nogen til skade?</p>	<p>Har nærtstående handlet i forhold til volden? Hvis ja, hvordan (fx emotionel, formel, instrumentel støtte)</p> <p>Bidrog det til at stoppe volden? Kom nogen til skade?</p>				
<p>Komponent 5: Baggrundsspørgsmål (stilles til alle)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Køn ▪ Alder ▪ Uddannelse/social klasse/familieindkomst ▪ IE-status ▪ Familietype ▪ Har modtaget voldsdom, forebyggende foranstaltninger, været anbragt uden for hjemmet i barndommen ▪ Har oplevet vold i hjemmet som barn 				

2.2.2 Gennemførelse, bortfald og vægtning

Undersøgelsen blev iværksat som en webbaseret survey med telefonopfølgning blandt et tilfældigt udsnit af voksne i alderen 18-64 år i den danske befolkning. Dataindsamlingen blev gennemført af DST Survey (Danmarks Statistik) i foråret og forsommeren 2021² på baggrund af en bruttostikprøve på 4.035 personer. De modtog alle en invitation til at deltage i surveyen i deres e-boks. Efterfølgende blev der udsendt 2 breve til e-boks til dem, der ikke havde besvaret spørgeskemaet, hvorefter der blev igangsat telefonopfølgning.

I alt besvarede 1.684 personer spørgeskemaet, hvilket svarer til 41,7 pct. af stikprøven. Vi havde i vores analysedesign efterstræbt at opnå en højere svarprocent, helst over 50 pct. Erfaringen hos DST Survey og VIVE er, at det generelt er svært at opnå højere svarprocenter, når man laver spørgeskemaundersøgelser. En svarprocent på 41,7 pct. kan med andre ord have konsekvenser for, hvor solidt datagrundlag er, til trods for at vi med undersøgelsesdesignet havde prioriteret en relativ stor stikprøve bl.a. for at få nok respondenter med partnervoldserfaringer til at deltage i undersøgelsen.

Besvarelsene er efterfølgende koblet med relevante oplysninger fra Danmarks Statistiks administrative registre via CPR-numre³, hvilket gør det muligt at vurdere, om de respondenter, der har deltaget i undersøgelsen (analyseudvalget), adskiller sig væsentligt fra populationen af 18-64-årige. Som vist i Tabel 2.2 adskiller analyseudvalget sig væsentligt fra populationen, idet flere kvinder end mænd indgår i analyseudvalget. Der indgår også flere fra de ældre aldersgrupper, mens de yngre er underrepræsenteret. Ligeledes er personer med kortere uddannelse, med indvandrer- eller efterkommerbaggrund, enlige personer, personer uden for arbejdsstyrken, personer med laveste indkomster, personer, der har modtaget en voldsdom, eller som har været anbragt uden for hjemmet, underrepræsenteret i analyseudvalget. På grund af disse forskelle mellem populationen og analyseudvalget har vi valgt at vægte vores resultater med en vægt (dannet af DST Survey) på baggrund af køn, alder, uddannelse, herkomst, familietype, socioøkonomisk status og indkomst. Vi har i Tabel 2.2 afrapporteret fordelingerne af analyseudvalget, når vi anvender vægten. Med vægten opnår vi, at vores analyseudvalg fordeler sig på samme vis som populationen på de variable, der indgår i vægten. Vi kan dog se, at de karakteristika, som ikke indgår i vægten (voldsdomme, samt anbringelser i barndommen), ikke er vægtet helt på plads i forhold til populationstallene, selvom de bliver rettet noget op og kommer tættere på.

---

² Umiddelbart efter, at Danmark blev genåbnet efter flere måneders nedlukning pga. coronarestriktioner.

³ De registerbaserede baggrundsoplysninger i undersøgelsen er køn, alder, højeste fuldførte uddannelse, herkomst, familietype, socioøkonomisk status, familieindkomst, voldsdomme, forebyggende foranstaltninger og anbringelser i barndommen.

Tabel 2.2 Fordelinger på administrative registervariable for population, stikprøve, analyseudvalg og vægtet analyseudvalg. Procent.

	Population	Stikprøve	Analyseudvalg	Analyseudvalg vægtet
Antal personer	3.509.597	4.035	1.684	1.684
<i>Køn</i>				
Mænd	50,5	50,6	44,6	50,5
Kvinder	49,5	49,4	55,4	49,5
Total	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>Alder i 4 grupper</i>				
18-24 år	14,5	14,6	12,8	14,5
25-39 år	31,4	31,0	25,0	31,4
40-59 år	44,1	44,3	48,9	44,1
60-64 år	9,9	10,2	13,3	9,9
Total	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>Højeste fuldførte uddannelse i 3 grupper</i>				
Grundskole eller uoplyst	24,7	24,2	17,3	24,7
Gymnasial, Erhvervsfaglig (EUD), KVV	45,8	46,9	46,3	45,8
MVU, bachelor, LVU, ph.d.	29,5	28,9	36,5	29,5
Total	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>Herkomst</i>				
Dansk	82,9	83,7	90,1	82,9
Indvandrere/Efterkommere	17,1	16,3	9,9	17,1
Total	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>Familietype</i>				
Enlige u. børn	29,1	29,0	22,1	29,1
Enlige m. børn	7,1	7,3	6,5	7,1
Par u. børn	25,6	25,7	30,9	25,6
Par m. børn	38,2	38,0	40,5	38,2
Total	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>Socioøkonomisk status</i>				
Selvstændig	4,0	4,3	5,0	4,0
Lønmodtagere	64,3	63,5	68,6	64,3
Arbejdsløse	1,4	1,4	1,4	1,4
Studerende	13,1	12,9	12,5	13,1
Pensionister/Efterlønsmodtagere	5,1	5,0	3,4	5,1
Øvrige uden for arbejdsstyrken	12,1	13,0	9,0	12,1
Total	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>Familieindkomst ækvivalens (i 1.000 kr.)</i>				
1-150	24,7	24,7	18,2	24,7
150-250	25,4	26,0	21,4	25,4
250-350	26,1	26,6	31,2	26,1
350-500	17,1	16,8	20,7	17,1

	Population	Stikprøve	Analyseudvalg	Analyseudvalg vægtet
+ 500	6,7	5,9	8,4	6,7
Total	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>Voldsdom</i>				
Fået voldsdom	4,7	4,6	2,2	3,1
Ingen voldsdom	95,3	95,4	97,8	96,9
Total	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>Forebyggende foranstaltninger</i>				
Modtaget	3,8	3,9	2,7	3,8
Ikke modtaget	96,2	96,1	97,3	96,2
Total	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>Anbragt</i>				
Har været anbragt	3,9	3,6	2,0	2,3
Har ikke været anbragt	96,1	96,4	98,0	97,7
Total	100,0	100,0	100,0	100,0

2.2.3 Analytisk fremgangsmåde og statistiske tests

Da vi på baggrund af tidligere undersøgelser ved, at partnervold har forskellige implikationer for mænd og kvinder, har vi, hvor det er muligt, udarbejdet kønsopdelte analyser. I nogle analyser (fx om holdninger og hypotetisk handlingsparathed) undersøger vi tillige, om alder har en betydning. I analyserne anvender vi for det meste simple statistiske metoder, hvor vi viser frekvenser og tovejssammenhænge. Vi anvender de statistiske test χ^2 - og z-test for fx at belyse, om forskelle mellem mænd og kvinder er statistisk signifikante, eller om de skyldes usikkerheden, der opstår, når man arbejder med en stikprøve. Resultaterne af de statistiske test er oplyst i tabellerne eller i anmærkningerne til figurerne. Vi viser også visse analyser, hvor resultaterne som tendens tegner et mønster uden at være statistisk signifikante forskelle, men gør så opmærksom på det i teksten.

I den afsluttende del af analysen undersøges, hvordan en række bagvedliggende forhold under ét hænger sammen med handlingsparathed. Her anvender vi logistiske hhv. lineære regressionsmodeller. For at sikre analytisk simpelhed inddrager vi i disse modeller udelukkende faktorer, som har vist sig at have statistisk signifikant sammenhæng med handlingsparathed på et bivariat niveau.

2.3 Kvalitativ undersøgelse

2.3.1 Tilrettelæggelse af dataindsamling

Formålet med den kvalitative interviewundersøgelse var at tilvejebringe en dyberegående indsigt i de udfordringer, dilemmaer og evt. omkostninger, som pårørende kan opleve er forbundet med at hjælpe udsatte for partnervold, jf. undersøgelsens overordnede forskningsspørgsmål. Kvalitative interviews med pårørende og fagprofessionelle, der fungerer som pårørenderådgivere, kan give indblik i konkrete oplevelser og erfaringer

med at støtte udsatte for partnervold, både før, under og efter et voldsforløb. De pårørendes fortællinger supplerer den kvantitative undersøgelsesdel ved at sætte ord på de barrierer og muligheder, som pårørende oplever, når de støtter og hjælper en voldsudsat. Vi ønskede at få indblik i, hvordan de pårørende først reagerede, da de fik kendskab til volden, hvilken rolle de havde spillet, hvilke former for støtte de havde ydet til den voldsudsatte, hvilke udfordringer og dilemmaer de oplevede undervejs, og endelig, hvordan forløbet havde påvirket de pårørende selv.

Den kvalitative delundersøgelse bestod dels af kvalitative, individuelle interviews med pårørende til partnervoldsudsatte, dels af fokusgruppeinterview med voldsfaglige fagprofessionelle (rådgivere), der var i berøring med pårørende. Hvor de pårørende kan fortælle om konkrete erfaringer med at støtte en voldsudsat, har de fagprofessionelle et bredt og fagligt funderet kendskab til målgruppens problematikker. De fagprofessionelle besidder praktisk kendskab til mere og mindre hensigtsmæssige strategier og handlemåder hos de pårørende, da de både rådgiver pårørende og voldsudsatte. I interviewene med de fagprofessionelle spurgte vi derfor til deres faglige viden om pårørendes særlige rolle i et støtteforløb, og hvilke dilemmaer der kan knytte sig til denne rolle.

2.3.2 Gennemførelse og analyse af interview

I alt er 14 pårørende og 6 fagprofessionelle blevet interviewet til undersøgelsen.

De fagprofessionelle blev rekrutteret fra tre forskellige voldsfaglige organisationer, som arbejder med rådgivning og støtte af voldsudsatte og pårørende. Vi fik kontakt til de professionelle gennem en leder i de pågældende organisationer, som videregav kontaktoplysninger til relevante medarbejdere, der arbejdede med pårørendeproblematikker. Der blev afholdt ét individuelt interview samt to fokusgruppeinterview med hhv. to og tre rådgivere. Fokusgruppeinterview er et velegnet format ved eksplorative undersøgelser, hvor man ønsker forskellige synspunkter bragt frem. Interviewene blev afholdt i december 2020 og januar 2021 som virtuelle interviews over platformen Zoom, blandt andet pga. coronarestriktioner. På dette tidspunkt var både interviewer og rådgivere vant til at bruge virtuelle løsninger til samtaler, og formatet fungerede godt til formålet. Interviewene med de fagprofessionelle blev foretaget forud for interviewene med de pårørende, hvilket gav os en solid baggrundsviden inden samtalerne med de pårørende. Interviewguiden til interviewene med de fagprofessionelle indeholdt følgende temaer: Rådgivning af pårørende, pårørendes støtte af voldsudsatte samt vurderinger og forslag til forbedring af rådgivningstilbud.

De pårørende blev rekrutteret ad forskellige veje. For det første blev der lavet opslag på sociale medier (Facebook og LinkedIn), hvor både VIVE og voldsfaglige organisationer⁴ delte et opslag om, at vi søgte pårørende til undersøgelsen. Disse opslag gav god respons, og en række pårørende henvendte sig på baggrund af vores annoncering. Dernæst tog VIVE kontakt til forskellige rådgivningsorganisationer, som gennem deres virke er i kontakt med pårørende, enten direkte eller indirekte gennem de voldsudsatte. Disse organisationer skabte også kontakt til nogle pårørende.

---

⁴ Herunder Lev Uden Vold, en national rådgivningsorganisation henvendt til både udsatte, pårørende og fagpersoner.

Interviewene med de pårørende blev foretaget fra december 2020-februar 2021. Interviewguiden indeholdt følgende temaer: Det første kendskab til volden, de pårørendes konkrete støtte, den pårørendes oplevede udfordringer og dilemmaer samt gode råd til andre pårørende.

Interviewene med de pårørende var af ca. en times varighed, og interviewpersonen fik valget mellem at foretage interviewet telefonisk eller virtuelt. Et enkelt interview blev afholdt fysisk på VIVE, da der på tidspunktet ikke var stramme coronarestriktioner. De fleste interviewpersoner valgte, at interviewet skulle være telefonisk, mens en enkelt foretrak et virtuelt interview. De telefoniske interview var velegnede til målgruppen, da det gav interviewpersonerne mulighed for at lade interviewet foregå i trygge rammer, fx i hjemmet, på en gåtur eller i haven. Vores indtryk var, at telefoninterviewene passede godt til interviewenes følsomme indhold, og det har givetvis været en fordel for interviewene, at interviewpersonen har haft en følelse af 'anonymitet' ved ikke at sidde ansigt-til-ansigt med interviewer. Derudover skabte de telefoniske interview et fortroligt rum, hvor interviewpersonen fik mulighed for at styre samtalen og for at reflektere. Intervieweren var desuden opmærksom på at runde interviewene af, så interviewpersonerne havde mulighed for at kontakte interviewer efterfølgende, hvis de havde mere på hjerte. I slutningen af interviewet blev interviewpersonerne også spurgt, hvordan de havde oplevet interviewet, og her svarede alle, at det havde været en fin oplevelse at lave interviewet over telefonen, og nogle svarede endda, at det nærmest havde været terapeutisk, fordi de ikke før havde talt med udenforstående om forløbet.

Samtlige pårørende, der blev interviewet til undersøgelsen, var kvindelige pårørende til voldsudsatte, men de havde forskellige pårørenderoller. Vi har således interviewet seks mødre, tre veninder, to søstre, én datter, én kusine og én niece til voldsudsatte. Alle var pårørende til kvindelige voldsudsatte, bortset fra én mor, hvis søn havde været udsat for vold af en ekspartner. Dernæst var én af de interviewede pårørende til to voldsudsatte, idet hun både havde en veninde og en nær kollega, der havde været udsat for partnervold. Tre af de interviewede var under 30 år, fem af de interviewede var mellem 31-50 år, mens seks af de interviewede var over 50 år (den ældste var 69 år). De pårørende berettede om forskellige former for vold, hvorved vi fik indsigt i pårørendes erfaringer med både fysisk, psykisk og økonomisk vold. I flere tilfælde havde den pårørendes nærtstående både været udsat for fysisk og psykisk vold, mens der i få tilfælde også havde været tale om vold mod børn sideløbende med partnervolden. Det varierede, hvor aktuell voldsproblematikken var: Mens nogle fortalte om langtrukne forløb, der gik flere år tilbage i tid, berettede andre om aktuelle forløb. Desuden var der både interviewpersoner, der fortalte om nærtstående, som fortsat levede i det voldelige forhold, samt interviewpersoner, hvor den nærtstående havde brudt relationen.

Alt i alt var der god variation blandt de interviewede, og igennem de 14 interviews fik vi et bredt indblik i forskellige problematikker og dilemmaer, der kan opstå for pårørende til partnervoldsudsatte. Samtidig bør man ikke være blind for, at den selvrekutteringsstrategi, som vi har anvendt, for det første kan indebære, at de interviewpersoner, som har deltaget, er særligt engagerede og reflekterede pårørende med noget på hjerte. For det andet fik strategien den konsekvens, at ingen mandlige pårørende meldte sig til un-

dersøgelsen. Selv om interviewene med de kvindelige pårørende er righoldige på information, kunne et mandligt pårørendeperspektiv formentlig have bragt yderligere facetter til undersøgelsen.

Alle interview blev optaget på bånd og efterfølgende transskriberet ordret. Med afsæt i interviewguidens overordnede temaer fulgte herefter en kodnings- og kondenseringsproces, som den tematisk organiserede analyse siden udviklede sig fra. Alle interviewpersoner er anonymiseret i rapporten, og samtlige personhenførbare oplysninger er blevet sløret. Interviewcitatene er redigeret fra mundtligt til skriftligt sprog.

3 Befolkningens kendskab til partnervold

3.1 Indledning

Dette kapitel afrapporterer resultater om befolkningens erfarede kendskab til partnervold. Det er vigtigt at afdække, fordi forskningslitteraturen har peget på, at personlige erfaringer med partnervold kan influere på, om man selv er villig til at handle til fordel for partnervoldsudsatte personer (Herrero et al., 2017; Gracia et al., 2015).

På baggrund af de indsamlede data fra survey-undersøgelsen beskriver kapitlet først, hvor mange der selv kender til partnervold eller andre former for vold i familien. Derefter redegør vi for sociodemografiske karakteristika hos respondenterne, som vi har inddelt i tre hovedgrupper: 1) dem, der selv har oplevet partnervold, fordi de har været udsat for eller udøvet vold i et parforhold, 2) dem, som ikke selv har været involveret i partnervold, men som kender nogen, der er partnervoldsudsatte eller -udøvere, samt endelig 3) dem, som ikke kender nogen med partnervoldserfaringer.

Efter den overordnede præsentation, dykker de to efterfølgende afsnit ned i erfaringerne hos to respondentgrupper: Personer, som er eller har været udsat for partnervold, og personer, der kender partnervoldsudsatte eller -udøvere, men ikke selv har været i et voldeligt parforhold. Afsnittet om de partnervoldsudsatte indkredser, hvilke voldsformer disse respondenter har oplevet og beskriver også andre omstændigheder ved volden, herunder alvoren af den. Så følger resultater om den bistand, som voldsudsatte har modtaget fra omgivelserne, herunder også om de oplevede, at bistanden faktisk nyttede. Afsnittet om respondenter, som har kendskab til partnervold, redegør først for deres relation til voldsudsatte eller -udøvere og belyser dernæst, om – og i givet fald hvordan – disse respondenter har bistået dem, der var involveret i partnervold.

3.2 Befolkningens kendskab til partnervold: Et overblik

Når danske befolkningsundersøgelser har søgt at indkredse, hvor mange der har personlige erfaringer med partnervold, har man normalt spurgt respondenterne, om de har været udsat for fysisk og evt. psykisk vold eller seksuel tvang af en nuværende eller tidligere partner inden for det seneste år (fx Helweg-Larsen, 2012; Ottosen & Østergaard, 2018; Deen et al., 2018). Denne spørgemåde tilvejebringer et øjebliksbillede af, hvor mange der aktuelt er udsat for partnervold. Disse undersøgelser har vist, at en ganske lille andel af befolkningen – under 4 pct. – er berørt af partnervold, når man måler det på årsbasis (Ottosen & Østergaard, 2018).

Denne undersøgelse har et bredere sigte, nemlig at indkredse, hvor mange, der på et eller andet tidspunkt i livet har været i berøring med partnervold, enten fordi de selv eller andre, som de kender, har været i et voldeligt parforhold. Vi spurgte derfor respondenterne, om de selv havde været udsat for fysisk, psykisk eller seksuel partnervold (fra 15-årsalderen), og tilsvarende om de havde udøvet disse voldsformer over for en (eks-)partner eller kæreste. Derefter spurgte vi, om de kendte nogle kvinder hhv. mænd, der

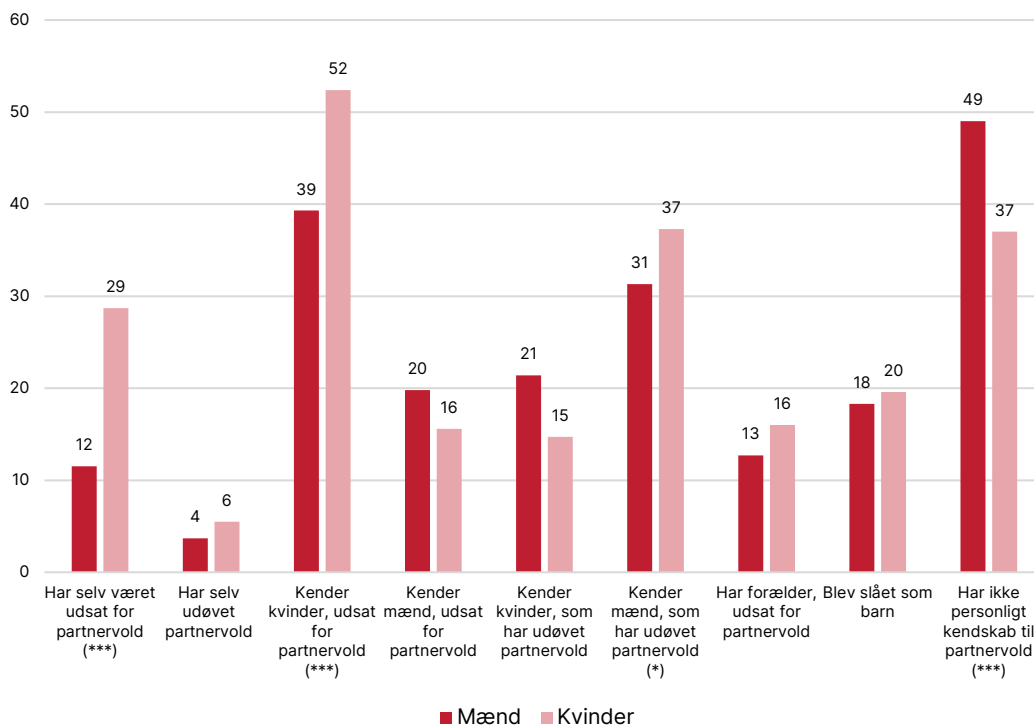
enten har været udsat for eller udøvet partnervold.⁵ For at tilvejebringe indblik i, hvor mange der i øvrigt har personlig erfaring med vold i familien, spurgte vi slutteligt til, om respondenterne havde en forælder, der havde været udsat for partnervold, og om respondenterne selv havde været udsat for vold fra deres forældre eller andre voksne familiemedlemmer, dengang de var børn.

Når man anvender disse spørgemåder, viser data, at en betydelig andel af befolkningen har personlige erfaringer med partnervold eller vold i familien, jf. Figur 3.1. 20 pct. af de adspurgte oplyser således, at de selv har været udsat for partnervold; kvinder (29 pct.) betydeligt hyppigere end mænd (12 pct.). Til gengæld angiver blot 5 pct., at de selv har udøvet partnervold; mænd og kvinder i omtrent samme omfang. 39 pct. af mændene og 52 pct. af kvinderne, svarende til 46 pct. af alle respondenter, har oplyst, at de kender en kvinde, der har været udsat for partnervold, mens i alt 18 pct. (20 pct. blandt mænd og 16 pct. blandt kvinder) kender en partnervoldsudsat mand. Omtrent samme andel (i alt 18 pct.) kender en kvinde, der har udøvet partnervold, mens hver tredje (34 pct.) kender en mandlig partnervoldsudøver. Endelig har 14 pct. af respondenterne oplyst, at de har en forælder, som har været udsat for partnervold, mens 19 pct. har svaret ja til, at de i barndommen selv blev udsat for vold af deres forældre eller andre voksne familiemedlemmer. Alt i alt har over halvdelen (57 pct.) af de adspurgte i undersøgelsen et personligt kendskab til partnervold, enten fordi de kender en udsat, en udøver, eller fordi de selv har været involveret i et parforhold med vold. Kvinder har noget hyppigere (63 pct.) end mænd (50 pct.) et personligt kendskab til partnervold. Blandt undersøgelsens deltagere har 43 pct. ikke har noget personligt kendskab til partnervold (37 pct. af kvinderne hhv. 50 pct. af mændene). Undersøgelsens fund om folks personlige kendskab til partnervold er (med en vis margin) nogenlunde på niveau med, hvad tidligere målinger blandt danskere har vist (European Commission, 2010; 2016; FRA, 2014; Mødrehjælpen, 2014), jf. kapitel 1.2.

---

⁵ I introduktionen til undersøgelsen blev respondenterne præsenteret for følgende forklaring på partnervold: "Når to mennesker lever sammen eller er kæresten, deler de normalt både gode og mindre gode stunder. Nogle par har alvorlige samlivsproblemer. Det kan resultere i, at der opstår vold i parforholdet. I Danmark har ganske mange kvinder og noget færre mænd oplevet at blive udsat for partnervold. Nogle lider fysisk overlast, fordi de fx bliver slået, sparket eller banket (fysisk vold). Andre er udsat for psykisk vold, fx ved at blive nedværdiget, truet eller kontrolleret af deres partner, mens atter andre oplever, at deres partner forsøger at tvinge eller faktisk tvinger dem til sex (seksuel vold). Der er brug for viden om, hvordan man kan forebygge det. Denne undersøgelse handler om befolkningens kendskab til partnervold, og hvordan man reagerer på det. Med partnervold mener vi, at en person bliver udsat for vold af sin nuværende eller tidligere partner, fx en ægtefælle, samlever, kæreste eller én, man har været på date med."

Figur 3.1 Procentandele 18-64-årige mænd og kvinder med personligt kendskab til partnervold (eller vold i familien)

Note: *** angiver, at forskellen mellem mænd og kvinder er statistisk signifikant på $p < 0.000$ -niveau, ** $p < 0.01$, * $p < 0.05$.

Kilde: VIVE

Som det fremgår af Tabel 3.1, er der et overlap mellem de forskellige erfaringer med partnervold. For eksempel oplyser 18 pct. af dem, der har været udsat for partnervold, at de også selv har udøvet partnervold, mens den tilsvarende andel er 2 pct. for ikke-partnervoldsudsatte. Flertallet af de partnervoldsudsatte kender også andre, der har været udsat for, eller som har udøvet partnervold (79 hhv. 75 pct.), mens dem, der ikke selv har været udsat for partnervold, kender færre partnervoldsudsatte og -udøvere (42 hhv. 30 pct.). Tilsvarende betydelige forskelle ses mellem de selvrapporterede udøvere hhv. ikke-udøvere, mellem respondenter, der kender partnervoldsudsatte hhv. ikke kender nogen partnervoldsudsatte, og mellem respondenter, der kender partnervoldsudøvere hhv. ikke kender nogen udøvere.

Tabel 3.1 Overlap i kendskab til partnervold. Procent.

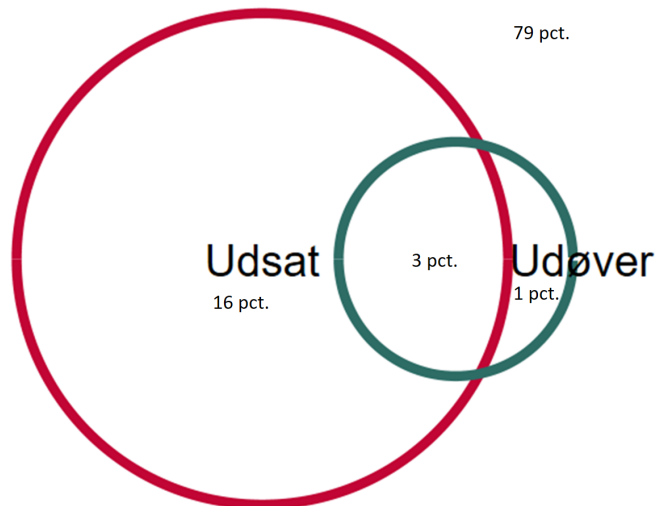
	Har selv været udsat for partnervold	Har selv udøvet partnervold	Kender en partnervoldsudsat	Kender en partnervoldsudøver
<i>Har selv været udsat for partnervold?</i>				
Ja	*	18	79	75
Nej		2	42	30
<i>Har selv udøvet partnervold?</i>				
Ja	74	*	89	83
Nej	17		47	37
<i>Kender en partnervoldsudsat?</i>				
Ja	32	9	*	76
Nej	9	1		5
<i>Kender en partnervoldsudøver?</i>				
Ja	38	10	93	*
Nej	8	1	19	
I alt, pct.	20	5	50	39

Anm: Forskellene mellem dem, der har svaret ja hhv. nej til, om de selv har været udsat, selv har udøvet eller kender en partnervoldsudsat hhv. -udøver er alle steder statistisk signifikante på <0.000-niveau.

Kilde: VIVE

Hvordan disse sammenhænge skal fortolkes, kan kun bero på spekulationer. For eksempel er det nærliggende at antage, at hvis en respondent kender en partnervoldsudsat kvinde, så vil respondenter sandsynligvis også ofte kende den partner eller kæreste, der har udsat kvinden for vold. Data tillader imidlertid ikke nærmere fortolkninger. En sammenhæng, der imidlertid har analytiske konsekvenser for denne undersøgelse er overlappet mellem udsatte og udøvere: Mens hver 6. partnervoldsudsat har oplyst, at han/hun selv har udøvet partnervold, har tre ud af fire af dem, der vedkender, at de har udøvet partnervold, samtidig oplyst, at de også selv har været udsat for partnervold. Overlappet er illustreret i Figur 3.2. Ikke alene er omfanget af selvrappporterende partnervoldsudøvere meget lille; de er også hyppigere kvinder (jf. at 34 pct. af respondenterne kender en mandlig udøver, se Figur 3.1). Det skaber for det første mistanke om, at voldsudøvere, og særligt mænd, har fravalgt at deltage i undersøgelsen. For det andet er konsekvensen, at det er analytisk vanskeligt at etablere en 'ren' udøverkategori.

Figur 3.2 Overlap mellem respondenter, der rapporterer, at de har udøvet hhv. været udsat for partnervold. Procent.

Anm.: Procentandelene summer ikke til 100 på grund af afrunding.

Kilde: VIVE

Undersøgelsen peger endvidere på, at der er sammenhæng mellem erfaringer med familievold i opvækstmiljøet, og om man senere selv bliver involveret i partnervold. De respondenter, som har oplyst, at de blev udsat for vold af deres forældre i barndommen, har tre gange så hyppigt selv været udsat for partnervold, og syv gange så hyppigt selv udøvet vold i forhold til dem, der ikke blev slået som børn. På samme vis er andelen, som selv har været involveret i partnervold (som udsat eller udøver), betydeligt højere blandt dem, der har oplevet vold mellem deres egne forældre, sammenlignet med dem, der ikke har oplevet vold i opvækstfamilien. En række andre undersøgelser om barndomserfaringer og senere involvering i partnervold har fundet tilsvarende sammenhænge. Den intergenerationelle transmission af vold forklares ofte ud fra en teori om social læring, dvs. at børn bliver bibragt en forståelse om, at vold kan være en legitim måde at løse konflikter på, når de selv er blevet slået eller har observeret forældrenes voldelige adfærd. Der er imidlertid ikke tale om en deterministisk sammenhæng. For eksempel har en nyere metaanalyse, som var baseret på 124 enkeltstudier, vist, at barndomsoplevelser med vold i hjemmet har en signifikant, men alt andet lige relativt svag effekt på, om man som voksen selv udøver eller bliver udsat for partnervold (Smith-Marek et al., 2015).

Tabel 3.2 Procentandele, der har oplevet vold i familien, som selv har været involveret i partnervold i procent. Opgjort samlet for begge køn.

	Har selv været udsat for partnervold	Har selv udøvet partnervold
<i>Blev slået af forældre som barn?</i>		
Ja	43	15
Nej	14	2
<i>Har forældre været udsat for partnervold?</i>		
Ja	42	16
Nej	16	3
I alt, pct.	20	5

Anm.: Forskellene mellem dem, der har svaret ja hhv. nej til, om de selv blev udsat for vold som barn eller har kendskab til, at der var vold mellem deres forældre, er alle steder statistisk signifikante på <0.000-niveau testet med en chi2-test.

Kilde: VIVE

3.3 Baggrundskarakteristika hos forskellige respondentgrupper

I det følgende har vi inddelt respondenterne i tre grupperinger:

1. Respondenter, som selv har været involveret i partnervold (som udsat hhv. udøver). Denne gruppering omfatter 22 pct. af respondenterne
2. Respondenter, som ikke selv har været involveret i partnervold, men som kender nogen, der har været udsat for eller har udøvet partnervold. Grupperingen omfatter 35 pct. af respondenterne
3. Respondenter, som ikke personligt kender nogen, der har været involveret i partnervold. Grupperingen omfatter 43 pct. af respondenterne.

Vi har undersøgt, om disse grupperinger ligner eller adskiller sig fra den 18-64-årige befolkning ud fra centrale sociodemografiske baggrundsforhold, jf. Tabel 3.3. De anvendte baggrundsfaktorer er hentet fra de administrative registre i Danmarks Statistik. Vi kommenterer kun på statistisk signifikante forskelle, der findes væsentlige.

Gruppe 1: Karakteristika ved respondenter, der selv har været involveret i partnervold (udsatte hhv. udøvere):

I forhold til hele populationen er de respondenter, som har oplyst, at de har været udsat for partnervold, hyppigere kvinder, og de er oftere lidt ældre, dvs. i 30-49-årsalderen, hvor man typisk befinder sig i familielivsfasen. De partnervoldsudsatte respondenter er hyppigere end andre enlige enten uden eller med børn. Fundet kan danne grundlag for en antagelse om, at disse respondenter er brudt ud af et samlivsforhold eller undlader at indgå i en (ny) parrelation netop på grund af deres partnervoldserfaringer. I forhold til den højest gennemførte uddannelse adskiller de partnervoldsudsatte respondenter sig ikke fra populationen, men de er lidt hyppigere uden for beskæftigelse og har en lavere ækvivaleret indkomst. Dette fund kan danne grundlag for en hypotese om, at partnervoldsudsathed kan gøre individer udsatte i forhold til andre livssfærer, fx arbejdslivet. Endelig viser opgørelsen, at de partnervoldsudsatte respondenter dobbelt så hyppigt

som befolkningen i almindelighed har modtaget forebyggende foranstaltninger eller været anbragt uden for hjemmet i barndommen. Det indikerer, at de partnervoldsudsatte oftere har haft en belastet opvækst.

De partnervoldsudøvende respondenter deler enkelte af disse karakteristika. Som de voldsudsatte er de også hyppigere ældre, dvs. i 30-49 årsalderen, og de har mere end dobbelt så hyppigt som befolkningen i almindelighed modtaget forebyggende foranstaltninger eller været anbragt uden for hjemmet som børn. Endelig har de voldsudøvende respondenter væsentligt hyppigere end befolkningen i almindelighed en længerevarende uddannelse.

Gruppe 2: Karakteristika ved respondenter, der kender nogen, som har været involveret i partnervold:

Denne respondentgruppe adskiller sig ikke væsentligt fra befolkningen som helhed ud fra de baggrundsfaktorer, som indgår i analysen.

Gruppe 3: Karakteristika ved personer, som ikke kender nogen, der har været involveret i partnervold:

I forhold til befolkningen som helhed består respondentgruppen hyppigere af mænd. Respondenterne lever lidt hyppigere i parfamilier med børn (og er omvendt sjældnere enlige uden børn). Lidt færre er uden for beskæftigelse, mens lidt flere har en højere ækvivaleret indkomst, når man sammenligner med befolkningen som helhed. Denne respondentgruppe har desuden sjældent modtaget forebyggende foranstaltninger eller været anbragt i barndommen.

Alt i alt kan vi således iagttage visse sociodemografiske forskelle mellem de tre undersøgte respondentgrupper: Partnervoldsudsatte respondenter er på flere områder mere udsatte end populationen som helhed, mens respondenter uden kendskab til partnervold fremstår som de mest konsoliderede.

For så vidt angår de partnervoldsudøvende respondenter, indikerer gennemgangen her og ovenfor, at noget tyder på, at vi i denne undersøgelse ikke har fået en repræsentativ gruppe af udøvere til at deltage i undersøgelsen. Ikke alene har meget få undersøgelsesdeltagere oplyst, at de har udøvet partnervold. De, der oplyser, at de har begået partnervold, fremviser tillige en særpræget profil med overvægt af kvinder og højtuddannede⁶. Derfor er vi i det efterfølgende nødt til at afstå fra at udføre selvstændige analyser om denne respondentgruppe.

---

⁶ Tidligere analyser om karakteristika ved partnere til aktuelt voldsudsatte kvinder har vist, at høj uddannelse som tendens forringer sandsynligheden for, at der foregår partnervold (Ottosen & Østergaard, 2018).

Tabel 3.3 Udvalgte sociodemografiske karakteristika ved forskellige respondent-grupper og befolkningen som helhed. Procent.

	Popula- tion	1. Selv involveret i partnervold				2. Kender nogen	3. Kender ingen
		Udsat	P<	Udøver	P<	P<	P<
Antal personer	3.509.597	321		73		538	690
<i>Køn</i>							
Mænd	50	29	•	40		53	57 •
Kvinder	50	71	•	60		47	43 •
Total	100	100		100		100	100
<i>Alder</i>							
18-29 år	26	18	•	19		27	26
30-49 år	41	48	•	56	•	39	39
50-64 år	33	33		26		35	35
Total	100	100		100		100	100
<i>Herkomst</i>							
Dansk	83	85		80		86	83
Indvandrere/Efterkommere	17	15		20		14	17
Total	100	100		100		100	100
<i>Familietype</i>							
Enlige u. børn	29	38	•	33		30	23 •
Enlige m. børn	7	13	•	10		4	6
Par u. børn	26	19	•	19		30	27
Par m. børn	38	30	•	38		36	44 •
Total	100	100		100		100	100
<i>Højeste fuldførte uddannelse</i>							
Grundskole eller uoplyst	25	21		25		24	24
Gymnasial, Erhvervsfaglig (EUD), KVVU	46	47		31	•	49	44
MVU, bachelor, LVU, ph.d.	29	32		43	•	27	32
Total	100	100		100		100	100
<i>Socioøkonomisk status</i>							
Selvstændig/lønmodtagere	68	65		66		69	72 •
Ikke i beskæftigelse	19	27	•	24		17	13 •
Studerende	13	9	•	10		14	15
Total	100	100		100		100	100
<i>Familieindkomst (ækvivalens i 1.000 kr.)</i>							
1-250	50	60	•	59		51	42 •
250-350	26	23		22		26	29
350+	24	17	•	19		22	28 •
Total	100	100		100		100	100

	Popula- tion	1. Selv involveret i partnervold		2. Kender nogen	3. Kender ingen
<i>Forebyggende foranstaltninger eller anbragt i barndommen</i>					
Nej	94	87	• 83	• 96	• 98
Ja	6	13	• 17	• 4	• 2
Total	100	100	100	100	100

Note: "•" angiver, at der er statistisk signifikant forskel på mindst 0.05-niveau mellem de enkelte respondentgrupperinger og populationen som helhed. Ikke i beskæftigelse omfatter: Arbejdsløse, pensionister, efterlønsmodtagere, øvrige uden for arbejdsstyrken.

Kilde: VIVE

3.4 Partnervoldsudsattes erfaringer

3.4.1 Oplevede voldsformer i et livstidsperspektiv og inden for det seneste år
I undersøgelsen svarede hver femte respondent ja til et screeningsspørgsmål om, hvorvidt de siden 15-årsalderen, havde været udsat for partnervold: 12 pct. af de adspurgte mænd og 29 pct. af kvinderne. Disse personer fik herefter opfølgningsspørgsmål, der havde til formål at afdække karakteren af den partnervold, de havde oplevet, samt om de havde fundet hjælp og støtte i deres omgivelser.⁷

Vi afdækkede først, hvilke former for partnervold, respondenterne havde været udsat for. Der blev spurgt til fysisk, psykisk og seksuel partnervold, da tidligere undersøgelser har vist, at disse former er de mest udbredte (Ottosen & Østergaard, 2018). De eksakte spørgeformuleringer fremgår af Tabel 3.4. Spørgsmålsformuleringerne blev udformet efter inspiration fra tidligere danske og udenlandske undersøgelser. Respondenter, der svarede ja til, at de havde været udsat for en eller flere former for partnervold i et livstidsperspektiv (livstidsprævalens), blev tillige spurgt om, hvorvidt det også var sket inden for det seneste år. Dette tilvejebringer et billede af, hvor mange der aktuelt er udsat for partnervold.

⁷ Spørgsmålene om de personlige erfaringer med partnervold blev i undersøgelsen først stillet, efter at respondenterne havde svaret på en lang række generelle spørgsmål om deres viden om, holdninger til og hypotetiske handlingsparathed i forhold til partnervold. På den måde var respondenterne tunet ind på emnet og dets kompleksitet, inden vi spurgte til deres personlige erfaringer.

Tabel 3.4 Undersøgelsens spørgsmål, der afdækker forekomsten af forskellige former for partnervold

Screenings spørgsmål	Har du siden 15-årsalderen <u>selv oplevet</u> , at en partner har udsat dig for fysisk, psykisk eller seksuel vold?
Fysisk vold	Siden 15-årsalderen, har du nogensinde haft en partner/kæreste, der i alvor har slået, banket eller sparket dig eller gjort noget andet for at skade dig fysisk (fx kastet med noget, skubbet, trukket dig i håret, taget kvælertag)?
Seksuel vold	Siden 15-årsalderen, har du nogensinde haft en partner/kæreste, der har forsøgt at tvinge eller faktisk har tvunget dig til sex (fx ved at true dig, holde dig nede eller sætte dig i en situation, hvor du ikke kunne sige fra)?
Psykisk vold (nedgøring)	Siden 15-årsalderen, har du nogensinde haft en partner/kæreste, der <u>gentagne gange</u> har forsøgt at holde dig nede (fx ved at nedgøre, ydmyge, latterliggøre eller kritisere dig, ved at bruge øgenavne eller ved at true med at skade nogen, du holdt af)?
Psykisk vold (kontrollerende adfærd)	Siden 15-årsalderen, har du nogensinde haft en partner/kæreste, som har forsøgt at kontrollere dig og din færden, (fx ved at begrænse din kontakt til venner eller familie, ved at være urimelig jaloux eller ved altid at ville vide, hvor du var)?

Resultaterne, som er opdelt efter køn, fremgår af Tabel 3.5. Da datagrundlaget for mænd er relativt spinkelt, er det ikke i alle tilfælde muligt af afrapportere undersøgelsesfundene for dem.⁸ Problemet manifesterer sig især til opgørelsen over, hvor mange der har været udsat for partnervold inden for det seneste år. Endvidere afrapporterer vi tallene i Tabel 3.5 som kommatal med en decimal, da nogle af andelene er små, og fordi dette gør det nemmere at sammenligne med andre undersøgelser.

Ser vi først på livstidsprævalensen, har 5,8 pct. af mændene og 14,2 af kvinderne svaret, at de har været udsat for fysisk partnervold siden 15-årsalderen, mens 1,3 pct. af mændene og 11,1 af kvinderne har været udsat for seksuel partnervold, hvor en partner eller kæreste har tiltvunget sig sex eller forsøgt derpå. Psykisk vold, som er et komplekst fænomen, er i undersøgelsen belyst ved hjælp af to spørgsmål. Det ene spørgsmål drejer sig om erfaringer med at være udsat for gentagne nedgøring, ydmygelser eller trusler, mens det andet drejer sig om at blive udsat for kontrollerende adfærd. Kvinder har betydeligt hyppigere end mænd erfaret at blive udsat for nedgøring (18,8 hhv. 4,1 pct.) og har også hyppigere oplevet at være udsat for kontrollerende adfærd fra partnerens side (20,5 hhv. 8,6 pct.). Slår man de to indikatorer sammen til et samlet mål, har 24 pct. af kvinderne og 8,6 pct. af mændene oplevet at være udsat for psykisk partnervold siden 15-årsalderen. Som helhed er psykisk partnervold dermed den voldsform, som flest respondenter (i alt 16 pct.) har erfaringer med, efterfulgt af fysisk vold (10 pct.) og seksuel vold (6 pct.). På alle undersøgte parametre har kvinder dog hyppigere eller meget hyppigere erfaringer med at være udsat for partnervold end mænd.

Fokuserer vi herefter på øjeblikbilledet, dvs. andelene, der har været udsat for forskellige former for partnervold inden for det seneste år, er data for spinkelt til, at vi må afrapportere fund om mænds erfaringer med de enkelte partnervoldsformer. For kvinder, der aktuelt er udsat for partnervold, gælder, at de hyppigst er udsat for psykisk partnervold (3,4 pct.) efterfulgt af fysisk partnervold (0,6 pct.). Fund om den aktuelle forekomst

⁸ Forekomster, hvor der er mindre end fem observationer i hver celle, må ikke afrapporteres.

af seksuel partnervold tillader ikke afrapportering. Når man samler alle partnervoldsformer under ét, har mere end dobbelt så mange kvinder (3,6 pct.) som mænd (1,5 pct.) oplyst, at de har været udsat for mindst en form for partnervold gennem det seneste år.

Overordnet set er den sekventielle hyppighed af de partnervoldsformer, som kvinder oplever, i overensstemmelse med, hvad andre danske undersøgelser har vist (Ottosen & Østergaard, 2018), men forekomsten er her lidt lavere end i andre danske kortlægninger (Ottosen & Østergaard, 2018; Deen et al., 2018). Det hænger formodentlig sammen med, at respondentgrundlaget er mindre i denne undersøgelse. Der kan være usikkerhed om de præcise forekomster, når man måler fænomener, som alt andet lige er sjældent forekommende.

Tablet 3.5 Forekomst af forskellige former for partnervold blandt mænd og kvinder, opgjort i et livstidsperspektiv og inden for det seneste år. Procent.

	Mænd	Kvinder	I alt	p<
<i>Fysisk partnervold</i>				
Sidste år	-	0,6	-	-
Siden 15-årsalderen	5,8	14,2	10	***
<i>Seksuel partnervold</i>				
Sidste år	-	-	-	-
Siden 15-årsalderen	1,3	11,1	6,2	***
<i>Psykisk partnervold (nedgøring)</i>				
Sidste år	-	2,4	-	-
Siden 15-årsalderen	4,1	18,8	11,4	***
<i>Psykisk partnervold (kontrollerende adfærd)</i>				
Sidste år	1,2	1,7	1,4	ns.
Siden 15-årsalderen	8,6	20,5	14,5	***
<i>Psykisk partnervold i alt</i>				
Sidste år	1,3	3,4	2,3	*
Siden 15-årsalderen	8,6	24	16,2	***
<i>Udsat for partnervold i alt</i>				
Sidste år	1,5	3,6	2,5	*
Siden 15-årsalderen	11,5	28,7	20,1	***

Note: * p<0.001, ** p<0.01, *** p<0.05.

Kilde: VIVE

Med afsæt i livstidsprævalensen kan vi anskueliggøre mænds og kvinders erfaringer med partnervold ved at tælle hen over, hvor mange partnervoldsformer, de har været udsat for, jf. Tabel 3.6. Opgørelsen viser, at 88 pct. af de adspurgte mænd mod 71 pct. af kvinderne ikke har erfaringer med partnervold. Blandt dem, der har erfaret partnervold, har mere end dobbelt så mange kvinder (10 pct.) som mænd (4 pct.) erfaring med at være udsat for én partnervoldsform, mens mere end tre gange så mange kvinder (16 pct.) som mænd (5 pct.) har været udsat for to eller tre former for partnervold. Kvinder er således i højere grad end mænd multiudsatte.

Tabel 3.6 Antal partnervoldsformer, som mænd hhv. kvinder har været udsat for. Procent.

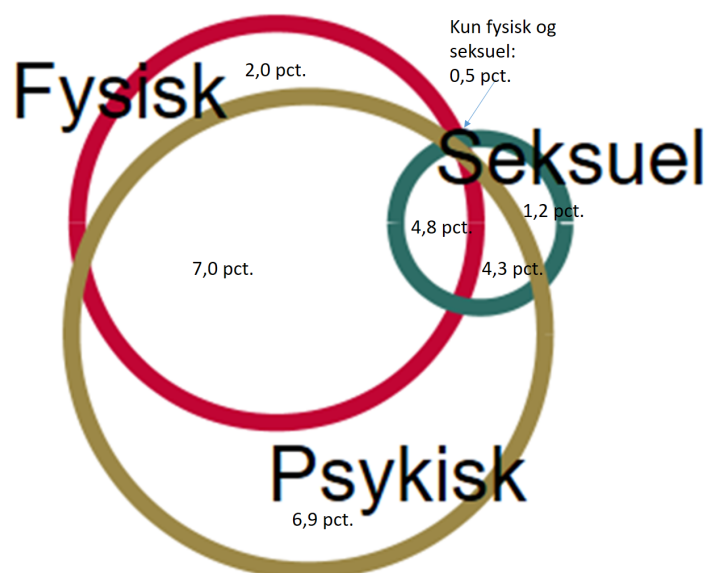
	Mænd	Kvinder	I alt
0 former for partnervold	88	71	80
1 form for partnervold	4	10	7
2 eller 3 former for partnervold	5	16	11
Har ikke uddybet, hvilke former for partnervold de har oplevet	2	2	2
I alt	100	100	100
N=	728	905	1.633

Anm.: Sammenhængen med køn statistisk signifikant testet med en chi2-test, $p < 0,001$ (***)

Kilde: VIVE

Det er ikke muligt at opgøre, hvordan erfaringerne med de forskellige partnervoldsformer indbyrdes overlapper for mænd, fordi tallene er for små, men en opgørelse kan laves for kvinderne, jf. Figur 3.3. Når kvinder kun har oplevet én form for partnervold, er der hyppigst tale om psykisk vold (7 pct.). Få kvinder har alene oplevet fysisk eller seksuel vold (2 hhv. 1 pct.). Når kvinder har oplevet to former for partnervold, er kombinationen af fysisk og psykisk vold den hyppigste (7 pct.). I alt 5 pct. af de voldsudsatte kvinder, har oplyst, at de har været udsat for alle tre former for partnervold. Undersøgelsen kan ikke belyse, om erfaringerne med at opleve flere typer af vold, er sket i det samme eller i flere parforhold.

Figur 3.3 Overlap i erfaringer med fysisk, psykisk og seksuel partnervold opgjort for kvinder. Procent.

Kilde: VIVE

3.4.2 Voldens omstændigheder og alvorlighed

For at tilvejebringe et tydeligere billede af karakteren af den partnervold, som danske mænd og kvinder har været udsat for, spurgte vi nærmere til omstændighederne og alvoren ved den vold, som respondenterne havde oplevet.

3.4.2.1 Omstændigheder ved volden

De respondenter, der havde været udsat for fysisk og seksuel partnervold, blev bedt om at angive, hvor mange voldshændelser, de havde været udsat for siden 15-årsalderen. Der blev ikke stillet et tilsvarende spørgsmål til dem, der har været udsat for psykisk vold, da det ligger i selve definitionen af denne voldsform, at der er tale om et gentaget eller systematisk adfærdsmønster af nedgøring af eller kontrol med den voldsudsatte.

Besvarelserne viser, jf. Tabel 3.7, at uanset om der er tale om fysisk eller seksuel partnervold, så er der oftest ikke tale om en enkeltstående episode. Fokuserer vi på kvinders erfaringer (hvor data tillader flest detaljer), har 11 pct. været udsat for fysisk vold 6-10 gange, mens 27 pct. har oplevet fysisk partnervold mere end 10 gange. Tilsvarende har 11 pct. været udsat for seksuel partnervold 6-10 gange, mens 22 pct. har oplevet det mere end 10 gange. Når man sammenligner mænds og kvinders erfaringer, er tendensen, at kvinder hyppigere har været udsat for gentagen fysisk partnervold end mænd.

Vi har også indhentet information om, hvor gamle respondenterne var, da de første gang blev udsat for partnervold (uanset hvilken partnervoldsform, der var tale om). Langt flere af de adspurgte kvinder (71 pct.) end mænd (45 pct.) har oplyst, at de oplevede den første partnervoldshændelse i 15-24-årsalderen, dvs. i teenageårene, eller da de var først i 20'erne. Mænd svarer omvendt hyppigere (25 pct.) end kvinder (9 pct.), at den første hændelse indtraf i midten af 30'erne eller senere, dvs. på det tidspunkt, hvor de fleste er i familielivsfasen.

Vi har endvidere spurgt til, om respondenterne har oplevet partnervold i et eller flere parforhold. Et flertal af mænd (75 pct.) har oplyst, at de kun har oplevet vold i ét parforhold. Den tilsvarende andel blandt kvinder er 66 pct. Man kan på det grundlag konkludere, at for flertallet af de adspurgte har volden været koncentreret til ét forhold. Alligevel er der blandt de adspurgte voldsudsatte kvinder en ikke ubetydelig andel, som har oplevet vold i flere forhold, i alt 34 pct. Dette tal dækker over, at 24 pct. har oplevet vold i to forhold, at 7 pct. har været i tre voldelige parforhold, mens 3 pct. har oplevet vold i fire eller flere kæresterelationer.

Tabel 3.7 Udvalgte omstændigheder ved den partnervold, som mænd og kvinder har oplevet. Procent.

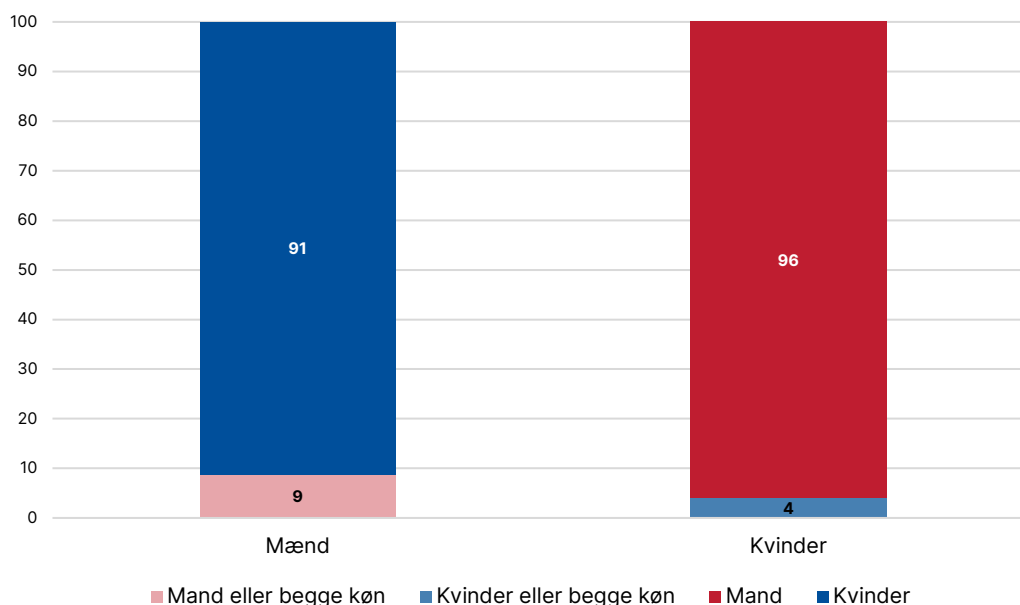
	Mænd	Kvinder	I alt	p<
<i>Fysisk vold: Antal oplevede hændelser siden 15-årsalderen</i>				
				ns
En gang	30	23	25	
2-5 gange	48	39	41	
Mere end 5 gange	23	38	34	
<i>Seksuel vold: Antal oplevede hændelser siden 15-årsalderen</i>				
En gang	-	33	-	
2-5 gange	-	35	-	
6-10 gange	-	11	-	
Mere end 10 gange	-	22	-	
<i>Alder ved første hændelse</i>				
				***
15-24 år	45	71	64	
25-34 år	31	20	23	
35 år eller ældre	25	9	14	
<i>Antal partnere eller kærester, der har udsat respondenterne for partnervold</i>				
				ns
1	75	66	68	
2 eller flere	25	34	32	

Note: * p<0.001, ** p<0.01, *** p<0.05.

Kilde: VIVE

Endelig har undersøgelsen set på partnervoldsudøvers/-udøveres køn, jf. Figur 3.4. Som forventet er udøveren hyppigst en mand, når kvinder er udsat for partnervold, og en kvinde, når mænd er den udsatte part. Imidlertid illustrerer figuren samtidig, at mænd dobbelt så hyppigt (9 pct.) som kvinder (4 pct.) har haft erfaring med at blive udsat for partnervold af en af eget (eller af begge) køn.

Figur 3.4 Kønnen på den eller de personer, der udsatte respondenterne for partner-vold. Opgjort for mænd og kvinder. Procent

Anm.: Forskellene mellem mænd og kvinder er ikke statistisk signifikante.

Kilde: VIVE

3.4.2.2 Voldens alvor

I undersøgelsen har vi belyst alvoren af den partnervold, som respondenterne har været udsat for, ved dels at spørge, om de ved en eller flere voldshændelser fik synlige mærker eller skader på kroppen af den fysiske eller seksuelle vold. Dels spurgte vi om, hvor alvorligt de selv vurderede, den eller de sidste voldshændelse var, og hvordan partnervolden påvirkede deres liv i dag. Besvarelserne fremgår af Tabel 3.8 og Figur 3.5.

Omkring halvdelen af de kvinder og mænd, som har været udsat for fysisk eller seksuel partnervold, har oplyst, at mindst en af voldshændelserne medførte, at de fik synlige mærker eller skader på kroppen. Tendensen er, at kvinder hyppigere har haft sådanne kropslige men, men forskellen mellem mænd og kvinder er ikke statistisk signifikant. Respondenterne fik et opfølgende spørgsmål om, hvorvidt volden krævede lægebehandling. 14 pct. af de respondenter, som havde været udsat for fysisk eller seksuel partnervold, svarede bekræftende på spørgsmålet. Der er ingen væsentlig forskel i mænds hhv. kvinders besvarelser på dette punkt.

I forhold til en subjektiv vurdering af partnervoldens alvor har omtrent lige mange mænd og kvinder (13 hhv. 16 pct.) oplyst, at de betragter den eller de sidste voldshændelser, de var involveret i, som meget alvorlig. Der er imidlertid dobbelt så mange mænd som kvinder, som har karakteriseret hændelsen/hændelserne som 'ikke særlig alvorlig' (55 hhv. 25 pct.), mens kvinder næsten dobbelt som hyppigt som mænd omvendt vurderer den som 'alvorlig' (58 hhv. 32 pct.). Et tilsvarende besvarelsesmønster ses i forhold til et spørgsmål om, hvor bange respondenterne var under den eller de sidste voldshændelser: Halvdelen af mændene (50 pct.) og 14 pct. af kvinderne har oplyst, at de slet ikke var bange, mens 12 pct. mænd hhv. 45 pct. kvinder omvendt har rapporteret, at de var

'meget bange'. Datasættet er ikke tilstrækkeligt robust til mere præcist at klarlægge, hvilken rolle respondenterne har haft i volden.⁹

Tabel 3.8 Udvalgte indikatorer på alvoren ved den partnervold, som mænd og kvinder har været udsat for. Procentandele.

	Mænd	Kvinder	I alt	p<
<i>Skader</i>				
Den fysiske og/eller seksuelle partnervold førte til synlige mærker eller skader på kroppen	44	51	50	ns.
Den fysiske og/eller seksuelle partnervold krævede lægebehandling	12	14	14	ns.
<i>Subjektiv vurdering af voldens alvorlighed</i>				
				***
Ikke særlig alvorlig	55	25	34	
Alvorlig	32	58	50	
Meget alvorlig	13	17	16	
<i>Hvor bange var du?</i>				
				***
Slet ikke bange	50	14	24	
Lidt bange	38	42	41	
Meget bange	12	45	36	

Note: ns= ikke signifikant * p<0.001, ** p<0.01, *** p<0.05.

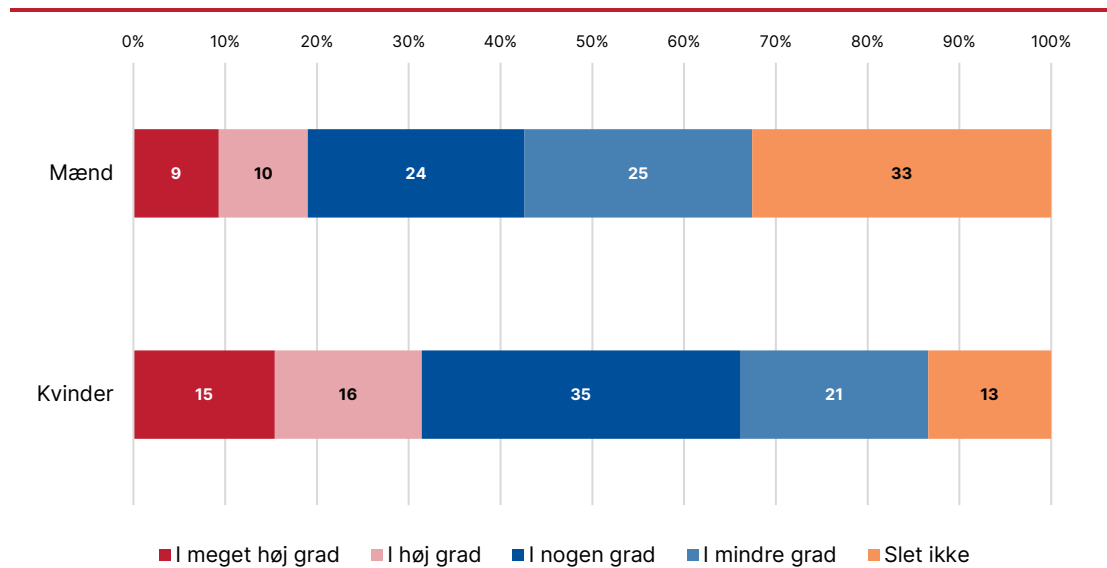
Kilde: VIVE

Det er veldokumenteret, at udsathed for partnervold er forbundet med helbredsmæssige eller psykosociale følger (WHO, 2012). For eksempel fandt Anderson et al. (2014), at personer, der har været udsat for alvorlig psykisk vold gennem voksenlivet, hyppigere har symptomer på posttraumatisk stresssyndrom (PTSD), depression og selvskadende adfærd, et øget risikoforbrug af alkohol, flere helbredsproblemer og psykosomatiske symptomer samt en tendens til hyppigere at få hjerteinfarkt. Derfor spurgte vi på en overordnet måde til, om respondenterne i dag var påvirket af den partnervold, de havde været udsat for.

Indtrykket af, at den partnervold, som kvinder udsættes for, hyppigere har en alvorlig karakter, afspejler sig i respondenternes opfattelse af, om volden er noget, der påvirker, hvordan de har det med sig selv og deres liv i dag, jf. Figur 3.5. Her vurderer et flertal af de partnervoldsudsatte kvinder, at volden i nogen, i høj eller i meget høj grad har påvirket dem og deres liv, mens et lille flertal af de partnervoldsudsatte mænd har anført, at den kun har påvirket dem i mindre grad eller slet ikke.

⁹ Inspireret af Haaland et al. (2005), har den aktuelle undersøgelse inddraget spørgsmål, der kan belyse, om personer, som har været involveret i partnervoldshændelser, kan karakteriseres som udøvere, deltagere eller ofre for vold og magtmisbrug. Besvarelserne på disse spørgsmål kan bl.a. give et fingerpeg om fordelingen mellem ensidigt og gensidigt udøvet vold. Det aktuelle datasæt er imidlertid ikke tilstrækkeligt stort til at kunne sammenligne voldsudsatte mænds hhv. kvinders erfaringer. Det norske forlæg viste, at kvinder næsten dobbelt så hyppigt (57 pct.) som mænd (31 pct.) betragtede sig selv som ofre i de partnervoldshændelser, de havde været involveret i.

Figur 3.5 Partnervoldsudsatte mænd og kvinders opfattelse af, i hvor høj grad volden har påvirket, hvordan de har det med sig selv og deres liv i dag. Procent.

Anm.: Forskellen mellem mænds og kvinders opfattelse er statistisk signifikante på 0.000-niveau.

Kilde: VIVE

3.4.3 Vidner og støtte fra omgivelser

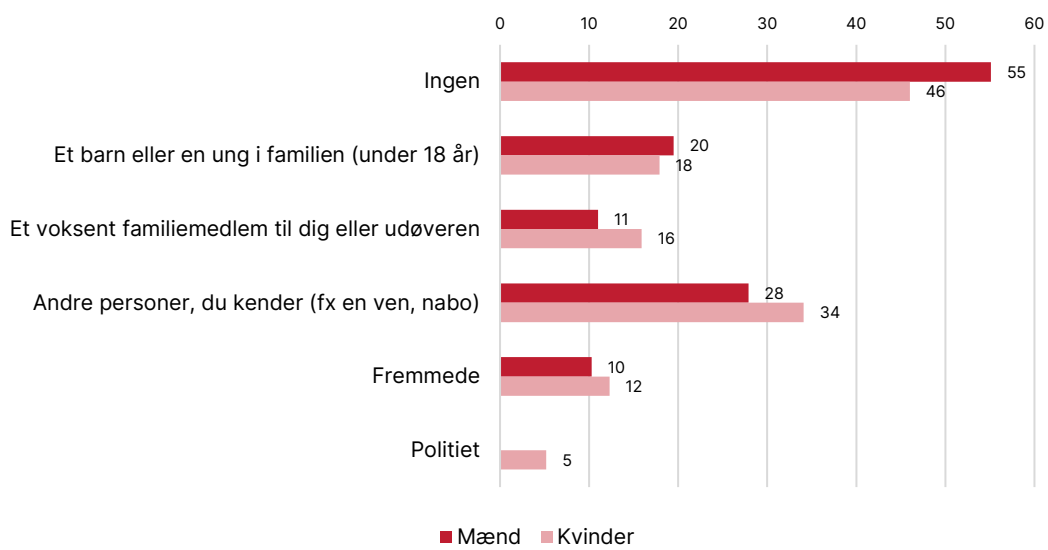
Dette afsnit fokuserer på, om de partnervoldsudsatte respondenter har oplevet at få støtte fra omgivelserne, som på den korte eller lange bane kunne hjælpe dem med at få volden stoppet. Vi sonderer mellem, om omgivelserne har været direkte vidner til volden eller har fået kendskab til den på anden vis.

3.4.3.1 Vidner til partnervolden

Vi bad de voldsudsatte respondenter tænke på den eller de sidste partnervoldshændelser, de havde været involveret i, og spurgte, om nogen havde set eller hørt hændelsen. Fordi man forestiller sig, at partnervold fortrinsvis foregår bag hjemmets fire vægge, er det et overraskende resultat, at kun halvdelen af respondenterne (i alt 49 pct.) har svaret, at ingen så eller hørte noget, jf. Figur 3.6. Den anden halvdel har oplyst, at der var vidner til partnervolden. Vores opgørelser tyder på, at disse vidner oftest har overværet episoder med psykisk vold, der som beskrevet ovenfor også er den hyppigst forekommende partnervoldsform. På trods af mindre variationer er der ikke signifikante forskelle mellem besvarelserne for mænd og kvinder. Vidnerne, der hørte eller så partnervolden, er hyppigst 'andre personer', som den voldsudsatte person kender, fx en ven eller nabo (32 pct.), efterfulgt af et barn i familien (18 pct.) og et voksent familiemedlem (15 pct.).

Figur 3.6 Andele partnervoldsudsatte mænd og kvinder, der rapporterer, at nogen bevidnede (hørte eller så) den eller de sidste voldshændelser. Procent.

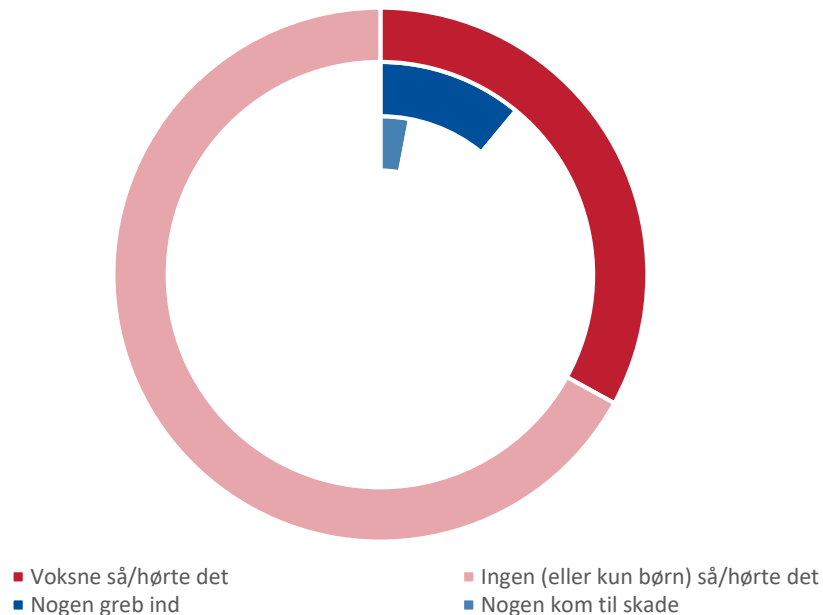

Anm.: Der er ingen statistisk signifikante forskelle mellem voldsudsatte mænd og kvinder.

Kilde: VIVE

Vi spurgte herefter, om disse vidner, der havde hørt eller set volden, havde gjort noget for at gribe ind. I denne del af analysen udelukkede vi eventuelle børnevidner under 18 år, da man ikke kan forvente, at disse griber ind. I hvert tredje tilfælde, hvor en voksen havde overværet volden, havde nogen forsøgt at gribe ind iflg. de voldsudsatte. Herefter fulgte igen et opfølgende spørgsmål om, hvorvidt de vidner, som greb ind, selv blev truet eller kom til skade. Hver fjerde respondent, som angav, at der havde været voksne vidner til volden, som greb ind, oplyste, at disse vidner var blevet truet eller skadet. Selv om de fleste vidner, som griber ind, ikke kommer til skade eller trues, kan det altså for nogle have omkostninger at involvere sig i partnervoldshændelser. Figur 3.7 tilvejebringer med udgangspunkt i de partnervoldsudsattes erfaringer et samlet overblik over andelen af voksne vidner, andelen af voksne vidner, der griber ind, og andelen af voksne vidner, der griber ind og kommer til skade.

Figur 3.7 Andele voksne, der ifølge partnervoldsudsatte mænd og kvinder 1) bevidner volden, 2) griber ind hhv. 3) kommer til skade eller trues som følge af deres indgriben. Procent.

Kilde: VIVE

3.4.3.2 Anden bistand fra omgivelserne

Uafhængigt af om nogen i omgivelserne har bevidnet og evt. grebet ind over for den partnervold, som respondenterne har været udsat for, kan der også være andre i omgangskredsen, som har fået kendskab til volden.

I undersøgelsen har vi spurgt de partnervoldsudsatte respondenter, om de har talt med andre om volden. Der er signifikante forskelle mellem mænd og kvinder, idet 64 pct. af mændene mod 82 pct. af kvinderne har talt med nogen om partnervolden. Besvarelserne indikerer således, at flertallet – og særligt kvinder – bruger deres netværk til at få talt om eller bearbejdet deres erfaringer, og at der derfor i de fleste tilfælde vil være nogen i den partnervoldsudsattes netværk, som har kendskab til, hvad han/hun er eller har været udsat for.

Hvis pårørende eller andre i den voldsudsattes netværk skal mobiliseres som agenter, der kan bidrage til at få volden stoppet, er det væsentligt at vide, hvornår disse potentielle agenter får kendskab til volden. Samtidig kan man som voldsudsat være i kontakt med flere uformelle eller formelle aktører, der får kendskab til volden på forskellige tidspunkter. I undersøgelsen stillede vi spørgsmålet: "Fik den/disse personer det at vide omkring det tidspunkt, hvor volden stod på eller først senere?". Vi tillod, at der kunne være flere svarmuligheder, jf. Tabel 3.9. At dømme ud fra respondenternes besvarelser, kommer volden i ca. halvdelen af tilfældene til andres kendskab, mens den står på, uanset om den voldsudsatte er en kvinde eller en mand.

Tabel 3.9 Tidspunkt, hvorpå andre fik kendskab til partnervolden. Procent.

	Mænd	Kvinder	I alt	P<
Du fortalte det omkring det tidspunkt, hvor volden stod på	45	47	47	ns.
Andre opdagede det omkring det tidspunkt, hvor volden stod på	23	19	20	ns.
Du fortalte det selv, eller andre opdagede det først på et senere tidspunkt	55	58	58	ns.

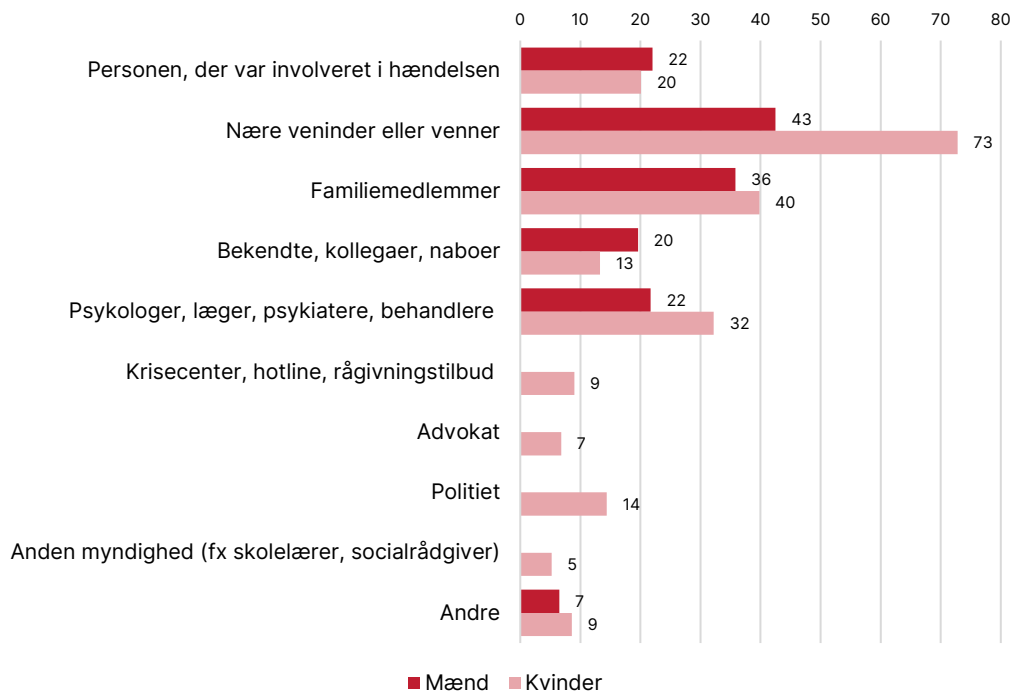
Note: ns= ikke signifikant * p<0.001, ** p<0.01, *** p<0.05.

Kilde: VIVE

Vi spurgte også de partnervoldsudsatte respondenter, hvem de havde talt med, jf. Figur 3.8. Besvarelsene afspejler i overensstemmelse med andre undersøgelser (McCart et al., 2010; Syslaska & Edwards, 2014), at partnervoldudsatte foretrækker at søge støtte blandt uformelle aktører i deres nære netværk. 73 pct. af kvinderne og 43 pct. af mændene har talt med nære veninder eller venner om volden, mens 40 hhv. 37 pct. har talt med familiemedlemmer. Det er et påfaldende resultat, at kun hver femte respondent har talt med den partner eller kæreste, der udøvede volden, om det, der er foregået.

Vi har, som det fremgår af figuren, også spurgt, om den voldsudsatte nogensinde har været i kontakt med formelle aktører, fx sundhedspersonale (psykologer, læger mv.), krisecentre og andre voldsfaglige tilbud, advokater, politi eller andre myndigheder. Besvarelsene viser, at de partnervoldsudsatte respondenter ganske hyppigt har talt med en psykolog, læge eller andet sundhedspersonale (32 pct. af kvinderne hhv. 22 pct. af mændene). Kun omkring hver tiende voldsudsatte kvinde har været i kontakt med et krisecenter eller et andet tilbud, som har en særlig voldsfaglig ekspertise.

Figur 3.8 Personer og myndigheder, som partnervoldsudsatte mænd og kvinder har talt med om volden. Procent.

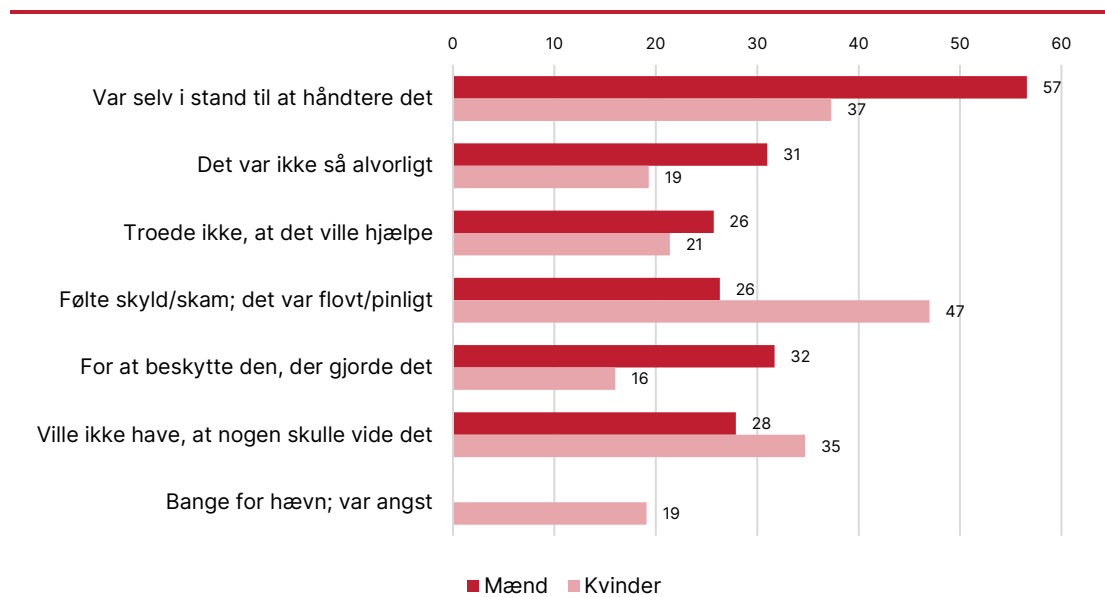
Anm.: Der er gennemgående ikke statistisk signifikante kønsforskelle i forhold til, hvem partnervoldsudsatte har talt med, bortset fra i forhold til 'nære veninder eller venner'. I forhold til svarmulighederne om krisecenter, advokat, politi og andre myndigheder, er der for få besvarelser blandt mænd til, at de må afrapporteres.

Kilde: VIVE

Hver 3. partnervoldsudsatte mand (36 pct.) og hver 6. kvinde (18 pct.), har ikke talt med andre om den partnervold, de har været udsat for. Mænd undlader således dobbelt så hyppigt som kvinder at tale med andre om volden. Vi spurgte disse mænd og kvinder, hvad grunden var til, at de ikke havde fortalt det til nogen og gav dem flere svarmuligheder, jf. Figur 3.9.

Kun få respondenter har haft mulighed for at svare på dette spørgsmål (23 mænd og 42 kvinder), og forskellene mellem mænds og kvinders besvarelser er ikke statistisk signifikante. Tendensen i begrundelserne går dog i retning af, at mænd hyppigere end kvinder mener, at de selv kunne håndtere problemet, at det ikke var så alvorligt, eller at de ville beskytte den anden part. Kvinder begrundede hyppigere tavsheden med, at de følte skyld/skam, fordi det var flovt eller pinligt, eller at de ikke vil have, at andre skulle have noget at vide.

Figur 3.9 Grunde til at partnervoldsudsatte mænd og kvinder ikke har talt med andre om volden. Procent.

Anm.: Figuren er baseret på besvarelser fra kun 23 mænd og 42 kvinder. Der er ingen statistisk signifikante forskelle mellem mænd og kvinder. I forhold til svarmuligheden 'bange for hævn; var angst', er der for få besvarelser blandt mænd til, at de må afrapporteres.

Kilde: VIVE

3.4.3.3 Hjalp bistand fra omgivelserne den voldsudsatte?

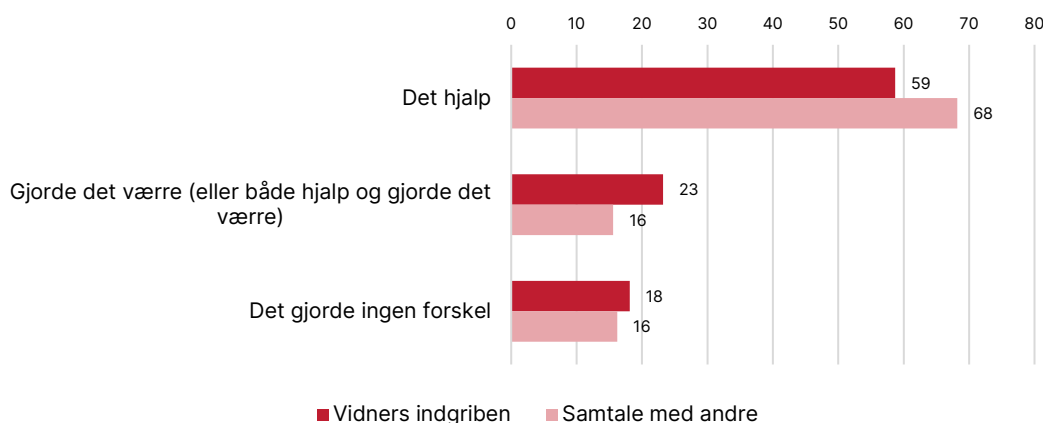
Undersøgelsen har belyst, om den bistand, som partnervoldsudsatte har modtaget fra omgivelserne, faktisk var en hjælp for den partnervoldsudsatte. Som det er fremgået af det foregående, har undersøgelsen haft fokus på to former for bistand: 1) Vidners direkte indgriben, når volden overværes, og 2) Samtale med uformelle eller formelle aktører.

Ved begge former for bistand bad vi respondenterne vurdere, om de som helhed oplevede, at bistanden var en hjælp, om den gjorde tingene værre (eller både gjorde tingene værre og bedre), eller om den ingen forskel gjorde. Besvarelserne viser, at der ikke er signifikante forskelle mellem partnervoldsudsatte mænd og kvinder, hvorfor vi af tekniske grunde kun har opgjort besvarelserne for kvinder i Figur 3.10.

Uanset om man som voldsudsat kvinde har oplevet, at nogen greb direkte ind over for volden, eller om man har talt med andre om den, viser besvarelserne, at et moderat flertal har oplevet, at det var en hjælp. Et mindretal har oplevet, at det forværrede tingene (eller både gjorde tingene værre og bedre), mens et andet mindretal har svaret, at bistanden ikke gjorde nogen forskel.

Vi har forsøgt at indkredse, om bistand fra nogle aktører opleves som mere gavnlige end bistand fra andre. Resultaterne viser, at det overordnet hjælper den voldsudsatte at tale med andre, men det er ud fra data ikke muligt at vurdere, om nogle typer aktører er mere vigtige samtalepartnere end andre.

Figur 3.10 Partnervoldsudsatte kvinders vurdering af, om den bistand, de fik fra omgivelserne, var en hjælp. Procent.

Anm.: Der er ikke statistisk signifikante forskelle i besvarelserne mellem 'vidners indgriben' og 'samtale med andre'.
Kilde: VIVE

3.5 Erfaringer blandt personer, der kender nogen i et voldeligt parforhold

I det følgende retter vi blikket på den respondentgruppe, som har oplyst, at de ikke selv har været involveret i partnervold, men som kender nogen, som har været det. Gruppe-
ringen omfatter som nævnt ovenfor 35 pct. af alle adspurgte respondenter. Vi beskriver
først, hvordan disse respondenter er relateret til de partnervoldsudsatte- eller udøvere,
de kender, og hvordan de blev opmærksomme på volden. Som ovenfor belyser vi herefter,
om de har bevidnet volden, eller om de på anden vis har ydet bistand til fordel for
den partnervoldsudsatte. Til slut fremvises resultater om, hvorvidt disse respondenter
selv har oplevet, at deres indsats hjalp, ligesom vi sætter fokus på, om deres bistand har
haft negative omkostninger for dem selv.

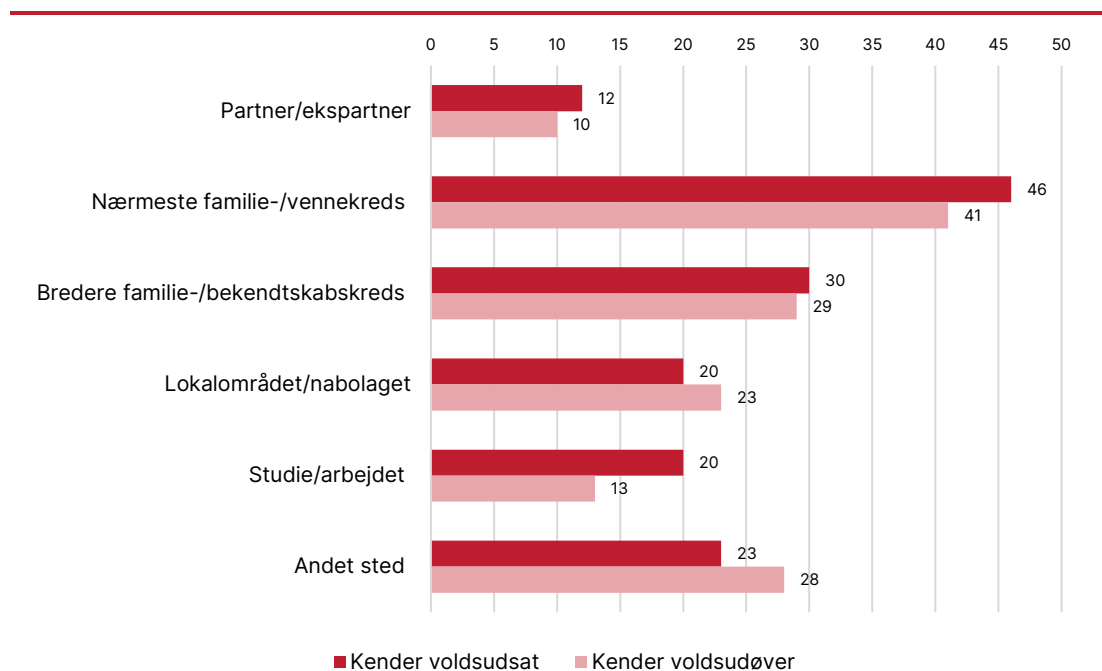
3.5.1 Relation til udsatte eller udøver, samt opmærksomhed på volden

95 pct. af dem, der har kendskab til partnervold, har oplyst, at de kender en partner-
voldsudsat person, mens 78 pct. har angivet, at de kender en, der har udøvet partner-
vold. De har således hyppigere viden om dem, der er udsat for partnervold end om dem,
der udøver partnervolden. Der er imidlertid ikke markante forskelle i, hvor de kender de
udsatte hhv. udøverne fra, jf. Tabel 3.10. Flest respondenter – hen ved halvdelen – har
oplyst, at de involverede i partnervold tilhører deres nære familie- eller bekendtskab, fx
en søskende, forælder, datter/søn, eller nær ven/veninde. Kvinder kender signifikant
hyppigere end mænd et nært familiemedlem, der er partnervoldsudsat (54 hhv. 39 pct.),
mens der omvendt ikke er kønsforskelle i, om man kender et nært familiemedlem, som
har udøvet partnervold. Efter den nære familie- eller vennekreds følger den bredere fa-
milie- eller bekendtskabskreds: Omkring 30 pct. har anført, at de kender en voldsudsat
eller -udøver, der tilhører denne kreds. Det kan fx være en kusine, tante/onkel eller en
god bekendt. Andre kender voldsudsatte og/eller -udøvere fra lokalområdet (20 hhv. 23
pct.), fra studiet eller jobbet (20 hhv. 13 pct.) eller andetsteds fra (23 hhv. 28 pct.). En-
delig har en mindre andel af respondenterne oplyst, at de kender en partnervoldsudsat

eller en -udøver, fordi denne er deres nuværende eller tidligere partner (12 hhv. 10 pct.). Kvinder og mænd har i samme omfang en (eks-)partner, der har udøvet partnervold (i et andet forhold), mens mænd signifikant hyppigere end kvinder har en (eks-)partner, der har været udsat for vold i et andet parforhold (17 hhv. 5 pct.).

Ud fra besvarelsesmønstret må man konstatere, at der ofte er en ganske nær forbindelse mellem respondenterne og dem, de kender, som har været involveret i partnervold.

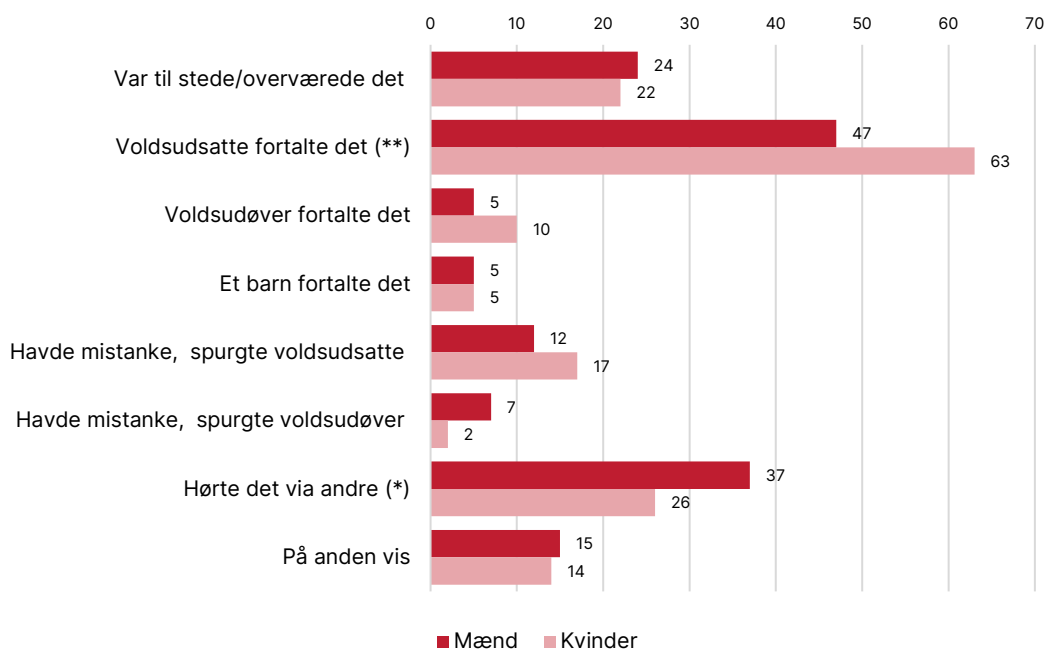
Tablet 3.10 Personer med kendskab til partnervold opgjort efter, hvordan de er relateret til partnervoldsudsatte hhv. -udøvere, som de kender. Procent.

Kilde: VIVE

Vi har spurgt, hvordan de mandlige og kvindelige respondenter blev opmærksomme på partnervolden jf. Figur 3.11. Omkring hver fjerde (i alt 23 pct.) har svaret, at de har bevidnet volden; mænd og kvinder i omtrent samme omfang. Volden kom imidlertid hyppigst til respondenternes kendskab, fordi den voldsudsatte fortalte dem om det (i alt 55 pct.). Kvinder bliver signifikant hyppigere (63 pct.) end mænd (47%) gjort opmærksom på volden på den måde. Omvendt er det sjældent, at voldsudøveren selv beretter noget (i alt 7 pct.). Det er også sjældent, at børn fortæller andre om, hvad der foregår derhjemme (i alt 5 pct.). Nogle respondenter har oplyst, at de havde en mistanke om volden, og selv har spurgt til det. Når det sker, har de oftere spurgt den voldsudsatte (i alt 14 pct.) end voldsudøveren (i alt 5 pct.). Endelig har hver tredje respondent (i alt 32 pct.) oplyst, at de har hørt om volden fra andre – mænd signifikant hyppigere (37 pct.) end kvinder (26 pct.). Ud fra det øvrige besvarelsesmønster kan man forestille sig, at disse tredjehåndsinformanter fx inkluderer mænd, som bliver informeret af deres kone, efter at hun har talt med den voldsudsatte.

Figur 3.11 Personer med kendskab til partnervold efter, hvordan de blev opmærksomme på volden. Opgjort for mænd og kvinder. Procent.

Anm.: Kun hvor der er stjernemarkeringer, er der statistisk signifikante forskelle mellem mænd og kvinder.
 * p<0.001, ** p<0.01, *** p<0.05.

Kilde: VIVE

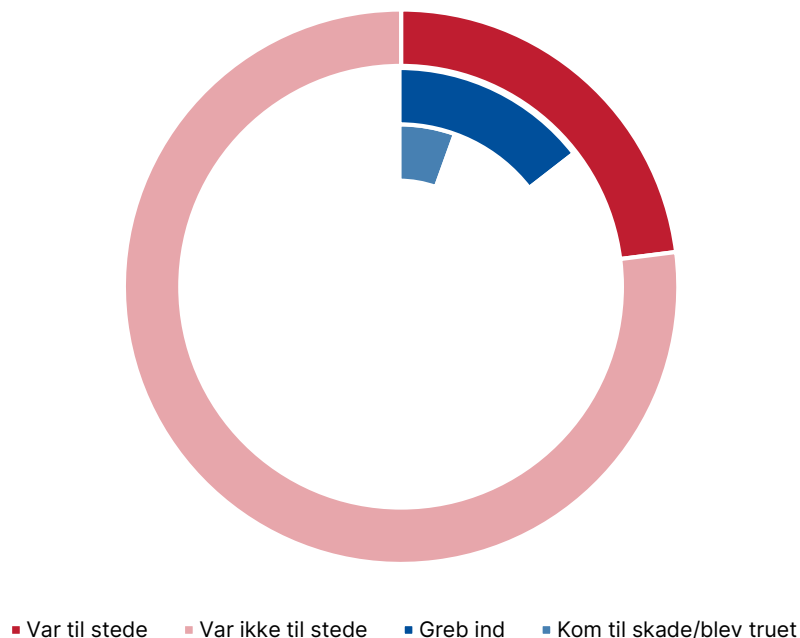
3.5.2 Personer, der har bevidnet partnervolden

Som nævnt har ca. hver fjerde respondent med kendskab til partnervold oplyst, at de har overværet volden. Undersøgelsen har ikke spurgt til, hvad de mere præcist har set eller hørt. Men som vist tidligere i kapitlet er den hyppigste partnervoldsform psykisk vold, og man kan derfor forestille sig, at respondenterne har overværet episoder, hvor den ene part i forholdet har nedgjort eller ydmyget den anden.

Med afsæt i respondenternes erfaringer giver Figur 3.12 et samlet overblik over andelen af vidner, andelen af vidner, der griber ind, og andelen af vidner, der griber ind og kommer til skade: Adspurgt har knap 2/3 af de respondenter, der har overværet en eller flere situationer, oplyst, at de greb ind eller gjorde noget for at stoppe volden. Disse personer fik et opfølgende spørgsmål om, hvorvidt de selv var blevet truet eller skadet som følge af deres indgriben. Det svarede mere end hver 3. respondent (38 pct.) ja til. Der er ikke væsentlige forskelle mellem mænd og kvinder i forhold til, om de griber ind i selve situationen, eller om de trues eller kommer til skade.

Figur 3.12 Personer med kendskab til partnervold, som 1) har bevidnet volden, 2) har grebet ind hhv. 3) er blevet truet eller er kommet til skade som følge af deres indgriben. Procent.

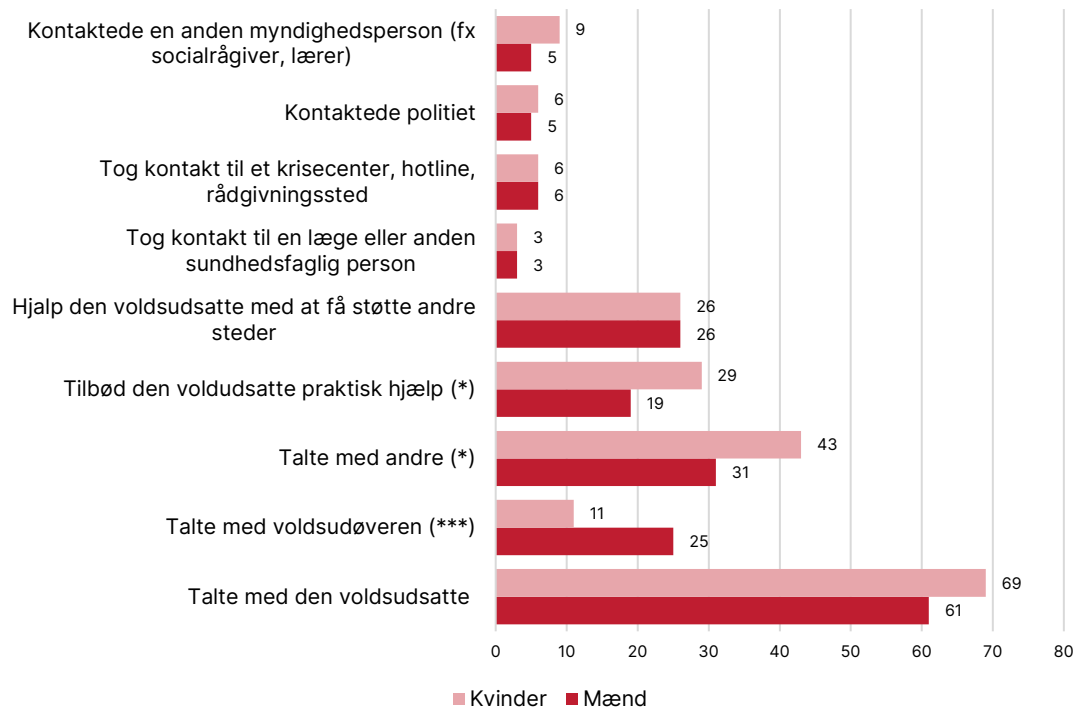
Kilde: VIVE

3.5.3 Andre former for bistand

Som beskrevet tidligere i kapitlet kan en partnervoldsudsat fortælle om sine erfaringer til forskellige personer i hendes/hans netværk på forskellige tidspunkter. Når vi spurgte de partnervoldsudsatte, havde halvdelen fortalt om volden til andre, mens den stod på. Når vi her belyser samme spørgsmål blandt respondenterne med kendskab til partnervold, tegner billedet sig lidt anderledes, fordi disse respondenter jo kun repræsenterer én stemme i det samlede netværk. Blandt respondenterne med kendskab til partnervold er det således godt hver fjerde (27 pct.), der har svaret, at de blev opmærksomme på volden, mens den stod på. Kvinder har signifikant hyppigere (34 pct.) end mænd (21 pct.) fået information om volden på dette tidspunkt, og har derfor også haft en mulighed for at kunne yde bistand, mens problemet var akut.

Flertallet af respondenterne, 79 pct., har oplyst, at de gjorde noget for at hjælpe dem, der var involveret i volden. Kvinder har hyppigere (85 pct.) ydet bistand end mænd (74 pct.). Figur 3.13 tilvejebringer et overblik over, hvilke typer bistand der er givet. Som uformelle aktører har såvel mænd som kvinder først og fremmest talt med den voldsudsatte (i alt 69%). Nogle mænd (25 pct.) og få kvinder (11 pct.) har snakket med den udøvende part, og en del kvinder (43 pct.) har desuden også talt med en tredje part (fx familiemedlemmer) om volden. Hver fjerde har hjulpet den voldsudsatte med at søge støtte andre steder (kvinder og mænd i samme omfang), og samme andel har tilbudt den voldsudsatte praktisk hjælp med fx husly, børnepasning (kvinder hyppigere end mænd). Meget få respondenter oplyser, at de har taget kontakt til formelle aktører; fx har kun 6 pct. kontakttet et krisecenter eller et andet sted med voldsfaglig ekspertise.

Figur 3.13 Personer med kendskab til partnervold efter hvilke former for bistand, de gav. Opgjort for mænd og kvinder. Procent

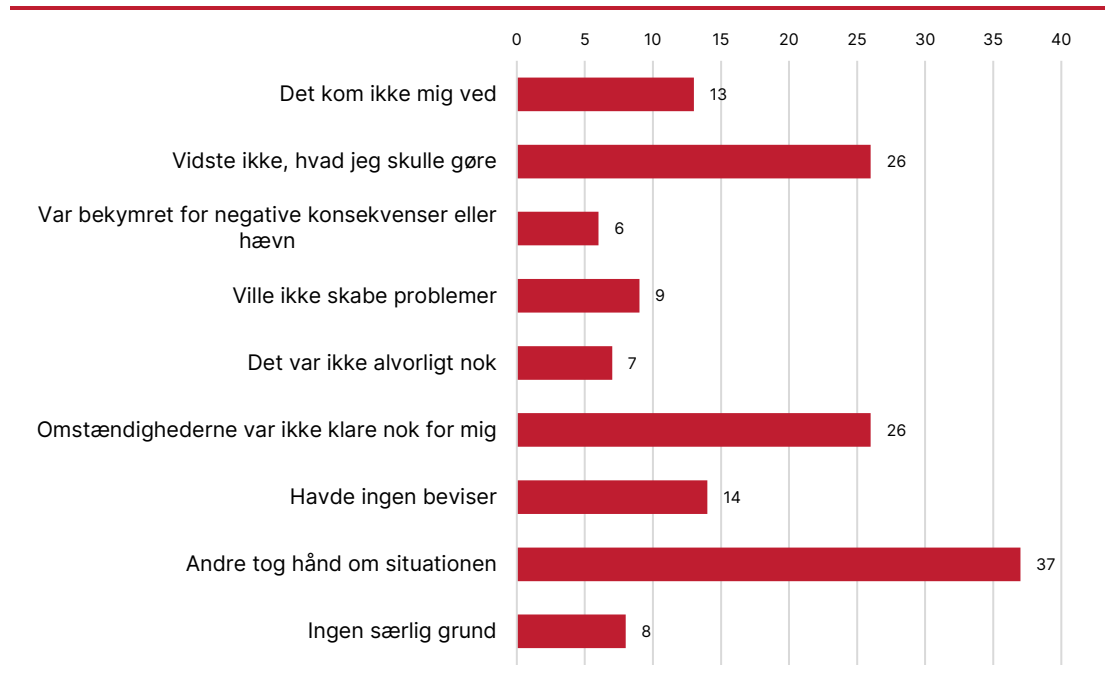
Note: Kun hvor der er stjernemærkninger, er der statistisk signifikante forskelle mellem mænd og kvinder.

* $p < 0.001$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.05$.

Kilde: VIVE

Hver femte respondent, der kender partnervoldsudsatte eller -udøvere, har oplyst, at de ikke bidrog med hjælp eller støtte. Mænd oplyser hyppigere (26 pct.) end kvinder (15 pct.), at de ikke har støttet. Begrundelserne fremgår af Figur 3.14. De hyppigst oplyste grunde til ikke at gøre noget, er, at andre tog hånd om situationen, at respondenterne ikke vidste, hvad de skulle gøre, eller at de ikke oplevede, at omstændighederne var tilstrækkeligt klare.

Figur 3.14 Personer med kendskab til partnervold: Begrundelser for ikke at støtte.
Procent.

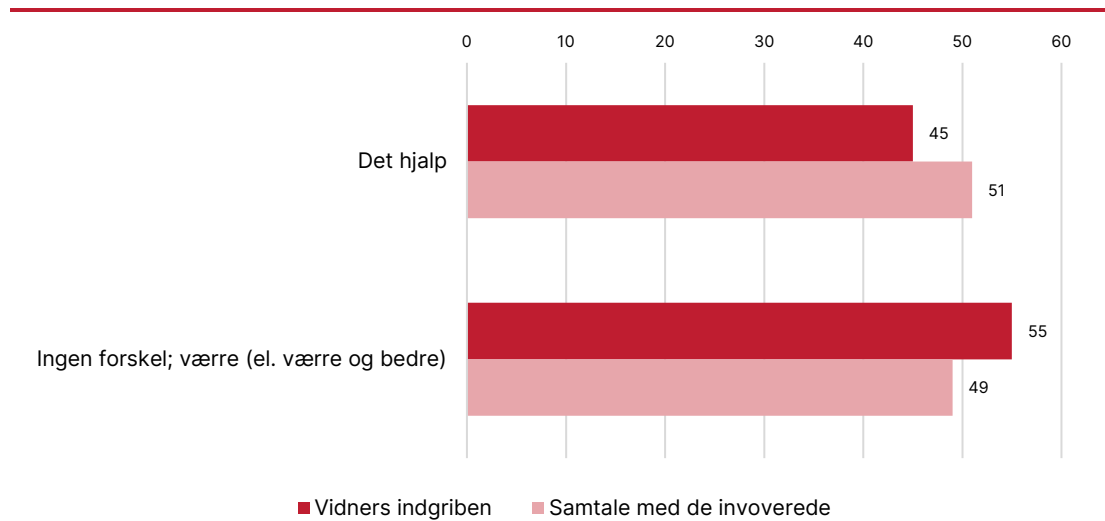

Kilde: VIVE

3.5.4 Hjælp bstanden den partnervoldsudsatte?

Vi har spurgt respondenterne med kendskab til partnervold, om den bistand, de gav ved enten at gribe direkte ind over for volden eller ved at tale med de involverede parter mv., faktisk var en hjælp for den partnervoldsudsatte. Besvarelsene er opgjort i Figur 3.15. Omkring halvdelen af respondenterne vurderer, at deres bistand hjalp den voldsudsatte. Sammenholder vi dette fund med, hvordan partnervoldsudsatte selv vurderer den bistand, de får fra omgivelserne (jf. 3.4.3.3 Hjælp bistand fra omgivelserne den voldsudsatte?), er respondenterne her mindre overbeviste om, at deres indsats har haft en gavnlig virkning. Igen skal man være opmærksom på, at den enkelte voldsudsatte kan have fået hjælp fra flere sider.

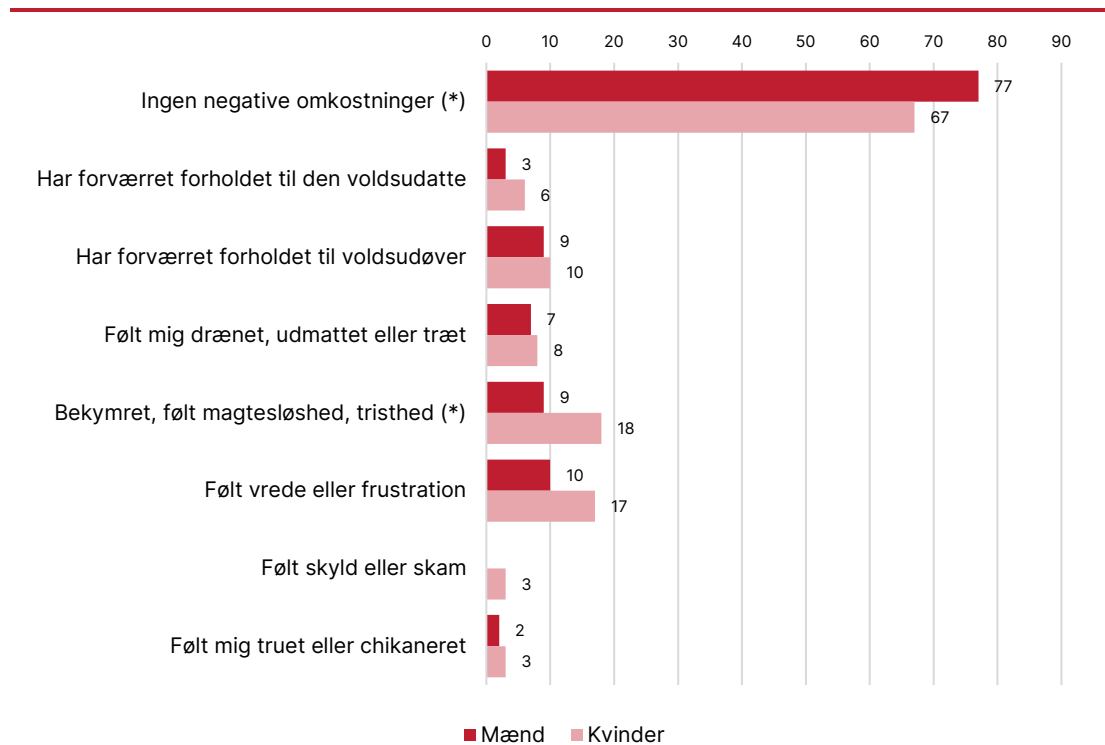
Figur 3.15 Personer med kendskab til partnervold: Vurdering af, om den bistand, de gav, hjalp den, der var udsat for partnervold. Procent.

Kilde: VIVE

Vi har også spurgt respondenterne med kendskab til partnervold, om de som helhed har oplevet, at den bistand, de gav, har haft negative omkostninger for dem selv, jf. Figur 3.16. De omkostninger, som respondenterne hyppigst peger på, er, at de har følt vrede eller frustration (i alt 14 pct.), eller at de har været bekymrede, følt sig magtesløse eller triste (i alt 13 pct.). Kvinder peger hyppigere end mænd på disse reaktioner. Disse fund bør dog ikke overskygge det overordnede billede af, at få respondenter rapporterer om negative omkostninger. Alt i alt har 72 pct. af respondenterne svaret, at deres bistand ikke har haft nogen personlige omkostninger, kvinder (67 pct.) dog sjældnere end mænd (77 pct.). Forskellen mellem kvinder og mænd kan hænge sammen med, at kvinder hyppigere engagerer sig i partnervolden og også støtter på flere fronter. I kapitel 7 (Pårørendes egne perspektiver) udfoldes de pårørendes udfordringer og dilemmaer nærmere.

Figur 3.16 Personer med kendskab til partnervold: Har deres bistand haft negative omkostninger for dem selv? Opgjort for mænd og kvinder. Procent.

Note: Kun hvor der er stjernemarkeringer, er der statistisk signifikante forskelle mellem mænd og kvinder. * $p < 0.001$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.05$.

Kilde: VIVE

3.6 Sammenfatning

Undersøgelsen viser, at 43 pct. af befolkningen ikke har noget personligt kendskab til partnervold, hverken som udsat, udøver eller vidne til volden. Et lille flertal – 57 pct. – har erfaret kendskab til partnervold, enten fordi de selv har været involveret i et voldeligt parforhold gennem deres livsforløb, eller fordi de kender andre, der har været det. Kvinder har hyppigere et personligt kendskab til partnervold (63 pct.) end mænd (51 pct.). De, der selv har været i et voldeligt parforhold, kender ofte også andre, der er ramt af partnervold. Desuden har de hyppigere end andre familievold med i bagagen, enten fordi de selv blev slået af forældrene i barndommen, eller fordi forældrene var i en voldelig relation.

Undersøgelsen har belyst det personlige kendskab til partnervold fra to perspektiver: Gennem erfaringerne blandt dem, der selv har været voldsudsatte og gennem erfaringerne hos dem, der kender nogen, som har været involveret i partnervold.

Partnervoldsudsattes erfaringer

22 pct. af respondenterne i undersøgelsen har oplyst, at de selv har været involveret i et voldeligt parforhold siden 15-årsalderen. Meget få har oplyst, at selv de har udøvet partnervold. Skævheden indebærer, at vi kun kan beskrive forholdene for de 20 pct., der har været udsat for partnervold. Partnervold belyses i undersøgelsen ved erfaringer med

fysisk, seksuel og psykisk vold (nedgøring og kontrol). Psykisk vold er den hyppigste partnervoldsform.

Set i et livstidsperspektiv har 29 pct. af danske kvinder været udsat for partnervold mod 12 pct. mænd. Ser man på, hvor mange der aktuelt lever med partnervold, har 3,6 pct. kvinder og 1,5 pct. mænd oplyst, at de har været udsat for vold af en nuværende eller tidligere partner inden for det seneste år.

Undersøgelsens fund indikerer, at den partnervold, kvinder udsættes for, har en mere omfattende karakter, end den vold, som mænd tilsvarende har oplevet. Partnervoldsudsatte kvinder er hyppigere end mænd multiudsatte (har oplevet flere voldsformer), de har oplevet flere voldshændelser, de var yngre, da de oplevede volden første gang, de har hyppigere oplevet den seneste voldshændelse som alvorlig, og de var hyppigere meget bange. Desuden oplever voldsudsatte kvinder i højere grad end mænd, at volden har påvirket deres liv i dag.

Omkring halvdelen af de voldsudsatte respondenter oplyser, at der var vidner til den eller de seneste voldshændelser. Det var hyppigst en person, de kendte uden for familien, fx en ven eller nabo. I hvert tredje tilfælde greb vidnerne ind for at stoppe vold. En mindre andel af disse vidner blev selv truet eller skadet.

Et flertal af de partnervoldsudsatte har talt med andre om volden – voldsudsatte kvinder hyppigere end mænd. De foretrækker at søge hjælp hos uformelle aktører i deres eget netværk, typisk hos nære venner eller familiemedlemmer. Kun hver tiende voldsudsatte kvinde har været i kontakt med et krisecenter eller et andet tilbud, som har en særlig voldsfaglig ekspertise.

Et moderat flertal af de voldsudsatte respondenter har oplevet, at den bistand de fik ved vidners indgriben eller ved samtale med andre har været en hjælp.

Erfaringer blandt personer, der kender nogen i et voldeligt parforhold

35 pct. af respondenterne har ikke selv været involveret i partnervold, men kender nogen, der har været det. Oftest er der tale om nogen fra den nære eller lidt bredere familie- eller venne-/bekendtskabskreds. Dem med kendskab til partnervold er oftest blevet opmærksomme på volden, fordi den voldsudsatte har fortalt om det. Færre (23 pct.) har overværet en voldelig hændelse, men når det er sket, har et flertal forsøgt at gribe ind. Blandt dem blev nogle truet eller skadet.

Fire ud af fem, som kender nogen, der har været involveret i partnervold, har forsøgt at hjælpe til gavn for den udsatte part. Kvinder tilbyder hyppigere deres bistand end mænd, og de trækker også på et bredere repertoire af hjælpeforanstaltninger.

Som helhed vurderer halvdelen af respondenterne med kendskab til partnervold, at deres direkte indgriben eller øvrige støtte var en hjælp for den partnervoldsudsatte.

4 Befolkningens handlingsparathed

4.1 Indledning

Dette kapitel rapporterer resultaterne for, hvordan folk hypotetisk vil handle, hvis de møder partnervold i dagligdagen. For at belyse, hvad der fremmer eller hæmmer folks handlingsparathed, har vi konstrueret en række vignetter (scenarier) om partnervold, som alle respondenter i survey-undersøgelsen blev præsenteret for. Vi bad dem svare på, om de mon ville reagere i situationen, og i givet fald, hvad de ville gøre.

Kapitlet beskriver først, hvordan vi har målt befolkningens (hypotetiske) handlingsparathed ved hjælp af otte vignetter. Dernæst præsenterer vi de overordnede resultater for, hvor villige undersøgelsesdeltagerne er til at handle, når de møder partnervold. Vi tester desuden seks hypoteser om situationsbetingede og kontekstuelle forhold, der antages at fremme hhv. hæmme handlingsparatheden. Med afsæt i resultaterne fra hypotese-testningen beskriver vi herefter, hvad undersøgelsesdeltagerne tror, at de ville gøre, hvis de møder partnervold i forskellige situationer. Kapitlets afsluttende del belyser, om undersøgelsesdeltagernes køn og alder hænger sammen med, om de er villige til at handle, og hvad de vil gøre.

4.2 Fremgangsmåde

Vi ved fra forskningslitteraturen, at situationelle og kontekstuelle forhold har sammenhæng med, om man er villig til at handle, når man møder partnervold. For eksempel har tidligere undersøgelser vist, at folk (hypotetisk) er mere tilbøjelige til at gribe ind over for partnervold, hvis ofret er en kvinde frem for en mand, hvis man kender de pågældende frem for, hvis de er fremmede, eller hvis man har sikker vished frem for mistanke om, at det, der foregår, er vold (Baldry & Pagliaro, 2014; Garcia et al., 2018; Otañez, 2018). Vi tester disse sammenhænge i en dansk kontekst og fokuserer desuden også på andre situationelle og kontekstuelle forhold i dette kapitel.

Til undersøgelsen konstruerede vi otte vignetter, der illustrerer forskellige partnervoldsscenarier. Dem bad vi respondenterne forholde sig til: Hvor villige ville de være til at gribe ind i de forskellige situationer, og hvad ville de i givet fald gøre? Vignetterne blev formuleret, så de parvis mindede om hinanden, men indbyrdes adskilte sig fra hinanden på én dimension. Det bidrog til at skabe kontrol over, hvad respondenterne reagerede på. For at undgå at trætte respondenterne, blev en af vignetterne udformet, så den kunne indgå i flere af de hypoteser, som vi ønskede at teste. Formuleringen på de otte partnervoldsscenarier er beskrevet i Tabel 4.1. For hvert scenarie var der enslydende svarmuligheder på spørgsmålet om, hvorvidt respondenterne ville gøre noget i den pågældende situation, og i den efterfølgende analyse gav vi dem point efter deres handlingsparathed: Svarkategorierne var: "Ja, jeg vil helt sikkert gøre noget" (3 point), "Ja, jeg vil nok gøre noget" (2 point), "Jeg er usikker på, om jeg vil gøre noget" (1 point), "Nej, jeg vil nok ikke gøre noget" (0 point), og "Nej, jeg vil helt sikkert ikke gøre noget" (0 point). Vi udelukkede de respondenter fra analyserne, der ikke ønskede at svare på spørgsmålet eller svarede

”Ved ikke”. Pointtildelingen på 0 til 3 point gjorde det på en simpel måde muligt at sammenligne scenarierne ved at beregne et gennemsnit for hvert scenarie.

Tabel 4.1 Beskrivelse af hypotetiske scenarier om partnervold

Nr.	Scenariet	Karakteristik
1	Du ser, at din nabo, Martin, i vrede rusker og skubber til Louise, hans samlever, så hun er lige ved at falde ned af trapperne. Vil du gøre noget i denne situation?	Mild fysisk vold, mandlig udøver/kvindeligt offer, bekendt
2	Du er på besøg i en anden by og ser et par på gaden. Manden virker vred og råber af kvinden. Han skubber hende hårdt, så hun snubler. Vil du gøre noget i denne situation?	Mild fysisk vold, mandlig udøver/kvindeligt offer, fremmed
3	Din kollega, Mette, har betroet dig, at hendes sygefravær skyldes, at hun ind i mellem bliver banket af sin kæreste. Sidst var hun på skadestuen. Vil du gøre noget i denne situation?	Vished om fysisk vold, kvindeligt offer, bekendt
4	Du omgås et ægtepar, Maria og Søren, og har ofte overværet, at Søren ydmyger og kritiserer Maria. Vil du gøre noget i denne situation?	Psykisk vold, mandlig udøver/kvindeligt offer, bekendt
5	Du ser, at din nabo, Anne, i vrede rusker og skubber til Thomas, hendes kæreste, så han er lige ved at falde ned af trapperne. Vil du gøre noget i denne situation?	Mild fysisk vold, kvindelig udøver/mandligt offer, bekendt
6	Din arbejdskammerat, Pernille, er ofte sygemeldt og har tit blå mærker. Du har mistanke om, at hun ind imellem får bank af sin kæreste, men du er ikke helt sikker. Vil du gøre noget i denne situation?	Mistanke om fysisk vold, kvindeligt offer, bekendt
7	Du kender Stine og Jesper, et par i nabolaget. Til sociale lejligheder, kommer de ind imellem op og slås, hvor de rusker og skubber til hinanden. Du synes, de er lige gode om det. Vil du gøre noget i denne situation?	Mild fysisk vold, gensidigt udøvet, bekendt
8	Rikke og Anders, et nabopar du kender, er i flere omgange gået fra hinanden. For tiden bor de sammen. Anders banker ind imellem Rikke. Sidst var hun på skadestuen. Du fornemmer, at Rikke er bange for Anders. Vil du gøre noget i denne situation?	Grov fysisk vold, ensidigt udøvet, mandlig udøver/kvindeligt offer, bekendt

Kilde: VIVE

De respondenter, der svarede, at de nok eller helt sikkert ville gøre noget i den pågældende situation, fik herefter et opfølgningsspørgsmål om, hvad de troede, de ville gøre. Vi ønskede at afdække, 1) om man er villig til at gribe ind i selve situationen, hvis man som vidne overværer volden (belyses i fem af de otte vignetter), om man efterfølgende vil tale med 2) ofret, 3) udøveren eller 4) andre (fx familiemedlemmer eller venner), 5) om man vil yde praktisk støtte til den voldsudsatte (fx ved at tilbyde husly eller børnepasning) eller 6) hjælpe ofret med at søge støtte (fx hos en psykolog, en læge, et rådgivnings- eller et krisecenter). Endelig spurgte vi, 7) om man ville kontakte politiet eller andre myndigheder. De første fem svarmuligheder refererer til, hvad man som uformel aktør selv ville gøre, mens de sidste to belyser, om man ville inddrage formelle aktører. Svarmulighederne blev udformet, så de passede til det konkrete scenarie, og vi gav respondenterne mulighed for at vælge flere handlinger i hvert scenarie.

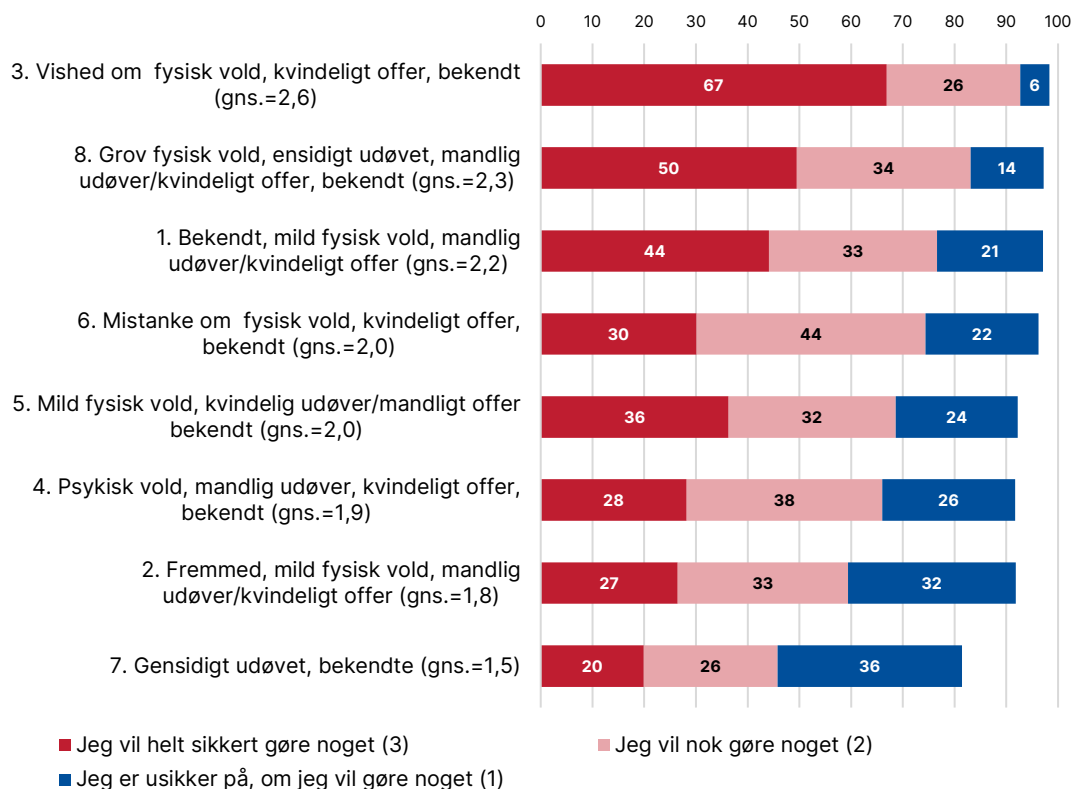
4.3 Overordnede resultater om handlingsparathed

På baggrund af svarfordelingerne i undersøgelsesmateriale og dermed også i det pointsystem, som vi har anvendt, viser resultaterne, at respondenterne er mere tilbøjelige til at handle i nogle situationer frem for andre, jf. Figur 4.1, hvor besvarelserne er oplistet

i faldende orden efter handlingsparathed. Den gennemsnitlige handlingsparathed er fx højest, når respondenterne oplever at have vished (dvs. sikker viden) om, at der er foregået partnervold (gennemsnitscoren er 2,6), mens handlingsparathed er lavest i forhold til det scenarie, der illustrerer en situation med gensidigt udøvet partnervold (gennemsnitsscoren er 1,5).

Figur 4.1 Fordeling af respondenternes besvarelser på otte vignetter om handlingsparathed, opgjort i faldende orden. Procent.

Anm.: Respondenter, der har svaret, at de (nok) ikke vil gøre noget er ikke medtaget i figurens opgørelse, som derfor heller ikke summer op til 100 pct.

Kilde: VIVE

4.4 Seks hypoteser om handlingsparathed

I undersøgelsen ønskede vi at teste seks hypoteser om befolkningens handlingsparathed. Vi antog, at villigheden til at gribe ind over for partnervold er større, hvis:

- man kender de involverede frem for, at de er fremmede
- voldsudøveren er en mand frem for en kvinde
- man har vished om volden frem for blot en mistanke
- volden har en grov karakter frem for, at den er mild
- der er tale om fysisk vold frem for psykisk vold
- volden er ensidigt udøvet frem for at være gensidig.

Resultaterne af hypotesetestningen fremgår af Tabel 4.2. Resultaterne viser, at alle hypoteserne blev bekræftet; forskellene mellem de scenarier, der parvist blev sammenlignet, er i alle tilfælde statistisk signifikante.

Tabel 4.2 Test af seks hypoteser om handlingsparathed

Hypoteser. Højere handlingsparathed, hvis:	Scenarie A	Point (A)	Scenarie B	Point (B)	Differ- rence (A-B)	P<
Bekendte frem for fremmede	Bekendt (scenarie 1)	2,2	Fremmed (scenarie 2)	1,8	0,4	***
Mandlig frem for kvindelig udøver	Mandlig udøver (scenarie 1)	2,2	Kvindelig udøver (scenarie 5)	2,0	0,2	***
Vished frem for mistanke	Vished (scenarie 3)	2,6	Mistanke (scenarie 6)	2,0	0,6	***
Grov frem for mild vold	Grov vold (scenarie 8)	2,3	Mild vold (scenarie 1)	2,2	0,1	***
Fysisk frem for psykisk partnervold	Fysisk partnervold (scenarie 1)	2,2	Psykisk partnervold (scenarie 4)	1,9	0,3	***
Ensidig frem for gensidigt udøvet vold	Ensidig udøvet (scenarie 1)	2,2	Gensidigt udøvet (scenarie 7)	1,5	0,7	***

Note: ns = ikke signifikant * p<0.001, ** p<0.01, *** p<0.05.

Kilde: VIVE

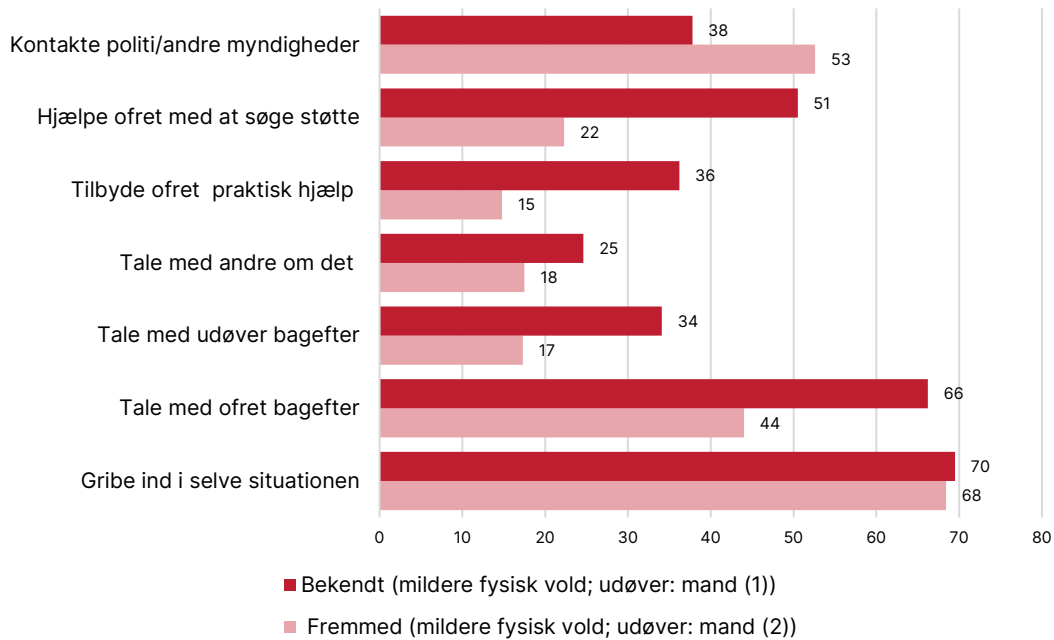
Analyserne viser ikke kun, at paratheden til at handle varierer afhængigt af situationen eller konteksten for volden. Det samme gør handlingsstrategierne, dvs. hvad man tror, man vil gøre, jf. analyserne nedenfor.

4.4.1 Bekendt versus fremmed: Hvad man vil gøre?

Når vi sammenligner de to vignetter, hvor en bekendt hhv. en fremmed indgår, viser analysen, jf. Figur 4.2, at respondenterne stort set er lige villige til at gribe direkte ind i en situation, hvor de bevidner, at en mand udøver (mild) fysisk vold over for en kvinde, uanset om de kender de involverede parter på forhånd, eller om der er tale om et fremmed par, som man ser på gaden. 70 hhv. 68 pct. af respondenterne angav således, at de er villige til at gribe direkte ind.

Analysen viser derudover, at respondenterne i langt mindre grad vil have direkte kontakt med et fremmed par ved at tale med dem, tilbyde praktisk hjælp eller hjælpe ofret med at få støtte, end når der er tale om et par, som de i forvejen kender. Til gengæld vil de, når det er fremmede, hyppigere tilkalde politiet eller andre myndigheder, dvs. benytte de formelle hjælpetjenester.

Figur 4.2 Handlingsstrategier i forhold til bekendte hhv. fremmede. Procent.

Anm.: Alle forskelle mellem bekendt hhv. fremmed er statistisk signifikante, bortset fra 'gribe ind i situationen'.

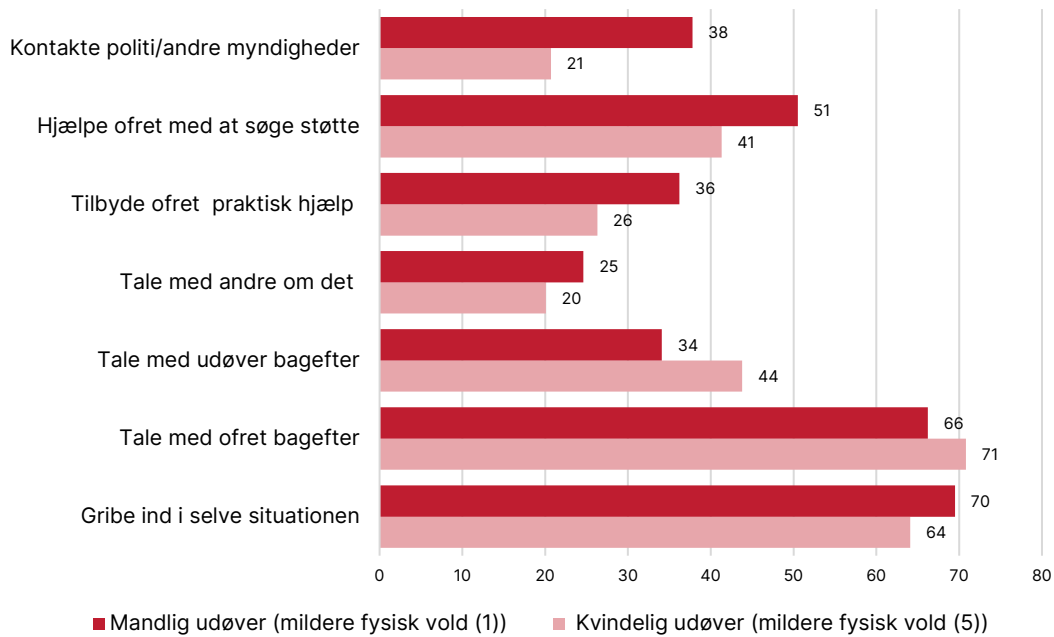
Kilde: VIVE

4.4.2 Mandlig versus kvindelig voldsudøver: Hvad man vil gøre?

Vignetterne om en mand, der udøver mild fysisk vold over sin kvindelige partner, og en kvinde, der gør det samme over sin mandlige partner, beskriver scenarier, hvor respondenterne skal forestille sig, at hun/han overværer volden.

Analysen viser, jf. Figur 4.3, at respondenterne er omtrent lige villige til at gribe ind for at standse volden, uanset om udøveren er en mand eller en kvinde, og der er heller ikke væsentlige forskelle, hvorvidt de efter voldsepisoden vil tale med det kvindelige hhv. mandlige voldsoffer. Til gengæld vil lidt flere tale med voldsudøveren, hvis denne er en kvinde (44 pct.) end en mand (34 pct.). Ud fra besvarelsesmønstret er folk også mere villige til at hjælpe et kvindeligt voldsoffer frem for et mandligt voldsoffer med praktisk hjælp, med at søge støtte til rådgivning eller med at kontakte politiet eller andre myndigheder.

Figur 4.3 Handlingsstrategier i forhold til en mandlig hhv. kvindelig voldsudøver. Procent.

Anm.: Alle forskelle mellem mandlig hhv. kvindelig udøver er statistisk signifikante.

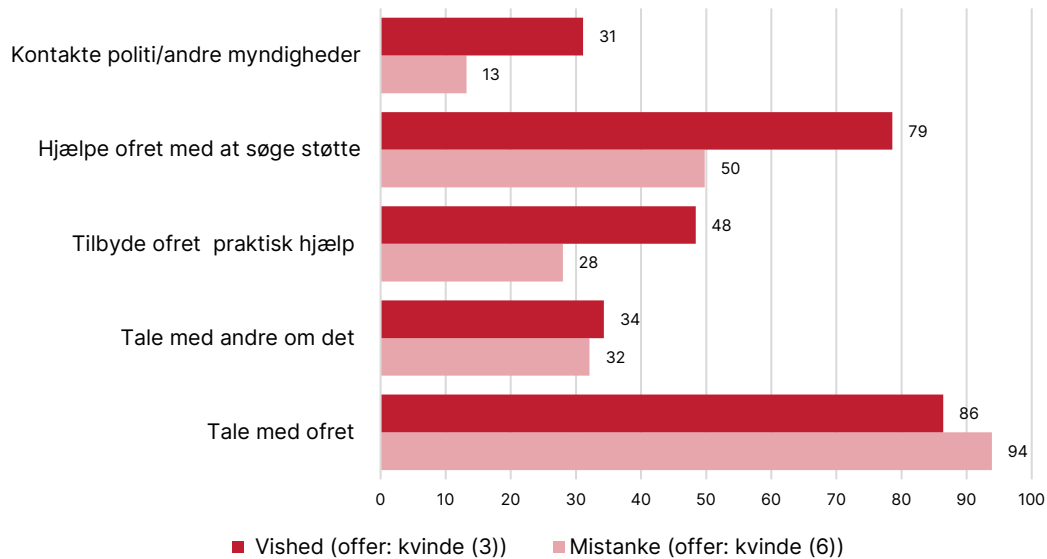
Kilde: VIVE

4.4.3 Vished versus mistanke: Hvad man vil gøre?

I de to vignetter, der illustrerer vished hhv. mistanke om partnervold, er scenariet henlagt til en arbejdsplads, hvor respondenterne i det ene tilfælde *bliver informeret om volden* af den voldsudsatte kvinde selv, men i det i andet tilfælde *har en mistanke om*, at en kvindelig kollega udsættes for partnervold. Respondenterne har derfor ikke fået mulighed for at svare på, om de vil gribe direkte ind i den voldelige hændelse og heller ikke, om de vil tale med voldsudøveren.

En meget stor andel af respondenterne har svaret, at de vil tage en snak med den voldsudsatte kvinde, uanset om de har fået vished om volden, fordi kvinden selv har fortalt det (86 pct.), eller fordi de har en mistanke om, at hun er voldsudsat (94 pct.), jf. Figur 4.4. Respondenterne tilkendegiver imidlertid hyppigere, at de er parate til at tilbyde praktisk hjælp, støtte kvinden til at få rådgivning, eller kontakte politi eller andre myndigheder, når de har sikker vished om volden fra kvinden selv, fremfor at handle på en mistanke.

Figur 4.4 Handlingsstrategier ved vished hhv. mistanke om partnervold. Procent.

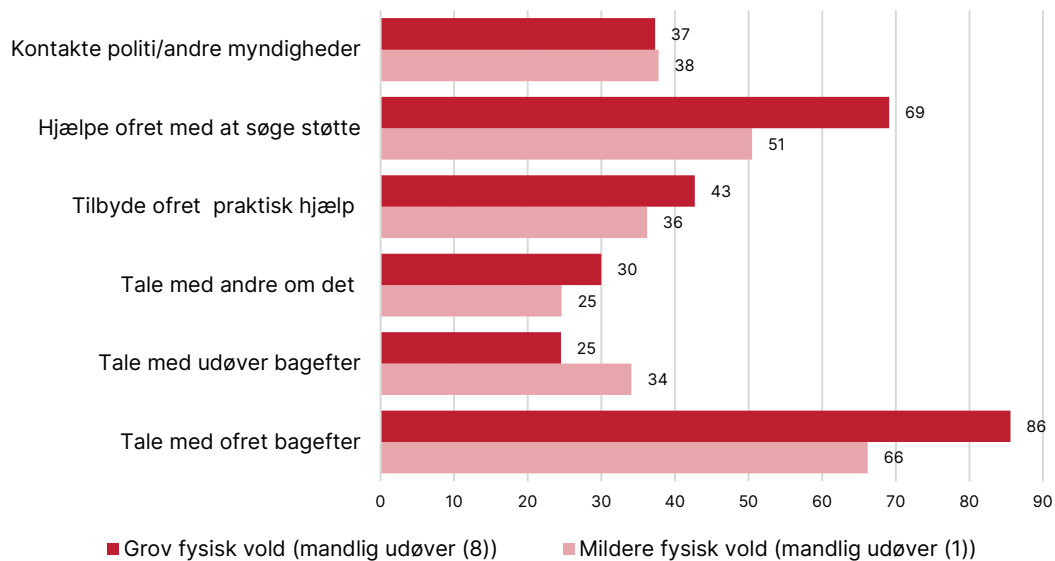
Anm.: Forskellene mellem vished hhv. mistanke er statistisk signifikante, bortset fra 'tale med andre om det'.
Kilde: VIVE

4.4.4 Grov versus mildere fysisk partnervold: Hvad man vil gøre?

Vignetterne om grov hhv. mildere fysisk vold er henlagt til nabolaget, hvor respondenterne skal forestille sig, at hun/han har et vist kendskab til et par, hvor manden udøver vold mod kvinden. Som vist i Figur 4.1 og Tabel 4.2 er der ikke meget markante forskelle på villigheden til at gribe ind, når volden er grov hhv. har en mildere karakter (selv om forskellen er statistisk signifikant).

Et tilsvarende mønster ses i forhold til, hvordan respondenterne konkret vil handle, jf. Figur 4.5. Overordnet set er villigheden til at ville handle med forskellige midler omtrent den samme, uanset om der er tale om grov eller mildere fysisk vold. For eksempel er respondenternes tilbøjelighed til at ville inddrage politi og andre myndigheder på samme niveau uanset voldens grovhed. Besvarelsene reflekterer dog, at der er en højere parathed til at tale med ofret og støtte hende til at få rådgivning mv., hvis volden har en grovere karakter.

Figur 4.5 Handlingsstrategier ved grov hhv. mildere fysisk partnervold

Anm.: Alle forskelle mellem grov hhv. mild vold er statistisk signifikante, bortset 'kontakte politi'.

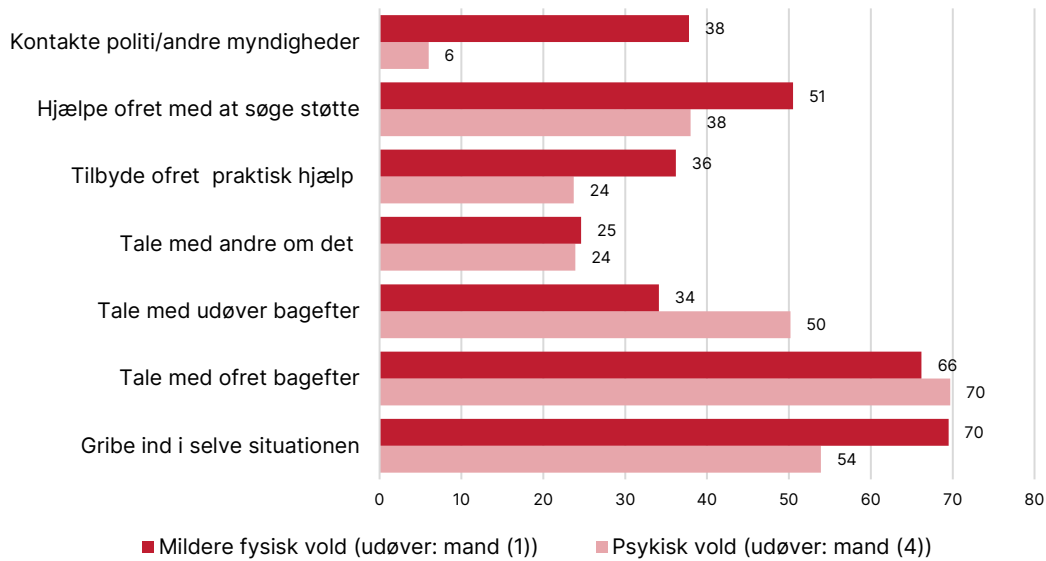
Kilde: VIVE

4.4.5 Fysisk versus psykisk partnervold: Hvad man vil gøre?

Vignetterne om fysisk hhv. psykisk vold omhandler situationer, hvor respondenterne kender de involverede og har mulighed for at gribe ind i situationen.

Besvarelsene viser, jf. Figur 4.6, at respondenterne gennemgående er mindre tilbøjelige til at anvende følgende handlingsstrategier, når der er tale om en episode med psykisk vold i forhold til en fysisk voldsepisode: De vil i mindre grad gribe ind i selve episoden, og de er også mindre tilbøjelige til at ville tilbyde praktisk hjælp eller støtte den psykisk voldsudsatte med at få rådgivning. Meget få (6 pct.) vil kontakte politi eller andre myndigheder, når der tale om psykisk vold, mens mere end hver tredje respondent oplyser, at de vil overveje denne handlingsstrategi, hvis de overværede en episode med fysisk vold. Til gengæld er respondenterne mere villige til at tage en snak med en mandlig udøver af psykisk vold end med en mand, der har været fysisk voldelig over for sin partner.

Figur 4.6 Handlingsstrategier ved fysisk hhv. psykisk partnervold. Procent.

Anm.: Forskellene mellem fysisk hhv. psykisk partnervold er statistisk signifikante, bortset fra 'tale med ofret' og 'tale med andre'.

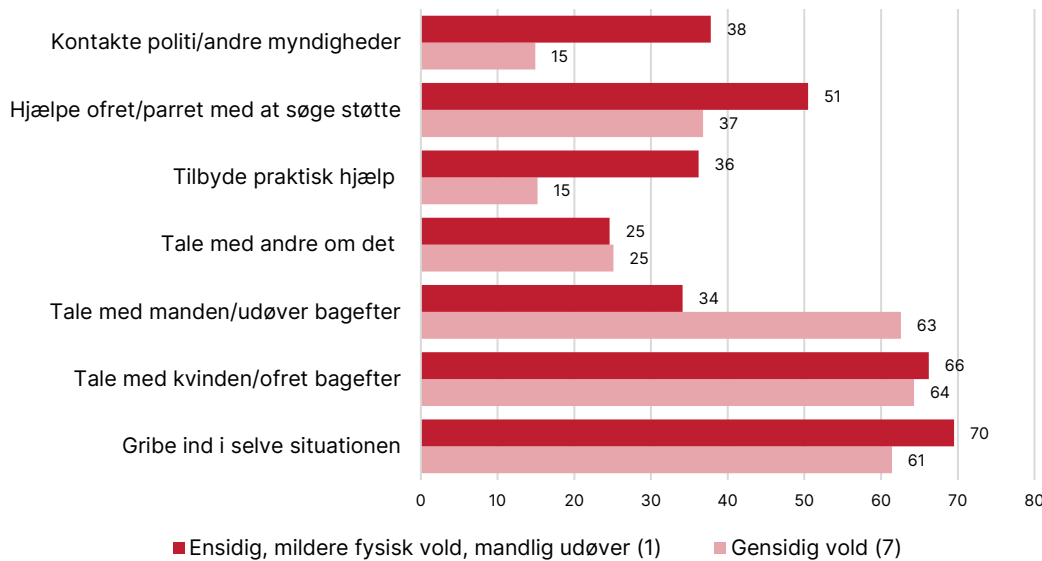
Kilde: VIVE

4.4.6 Ensidedt versus gensidigt udøvet vold: Hvad man vil gøre?

Vignetterne om ensidigt udøvet vold (manden er udøver, kvinden er offer) og gensidigt udøvet vold (hvor parret er involveret i et klammeri), beskriver scenarier, hvor respondenterne skal forestille sig, at hun/han overværer volden og har mulighed for at gribe ind.

Opgørelsen viser, jf. Figur 4.7, at der kun er mindre forskelle i villigheden til at gribe ind i selve situationen, ligesom respondenterne i omtrent samme grad vil tage en snak med den kvindelige part efter voldsepisoden. Til gengæld oplyser næsten dobbelt så mange respondenter, at de vil tale med den mandlige part, når der er tale om en episode med gensidigt udøvet vold (63 pct.) i forhold til en situation, hvor volden er udøvet af manden alene (34 pct.). Desuden er villigheden til at stille op med praktisk hjælp, støtte til rådgivning eller kontakt til politi eller andre myndigheder højere, når volden er udøvet ensidigt af manden. Der synes således ikke at være en udtalt villighed til at involvere sig på et praktisk niveau, når der er tale om gensidig partnervold.

Figur 4.7 Handlingsstrategier ved ensidigt hhv. gensidigt udøvet partnervold. Procent.

Anm.: Forskellene mellem ensidig hhv. gensidig vold er statistisk signifikante, bortset fra 'tale med ofret/kvinden' og 'tale med andre'.

Kilde: VIVE

4.5 Betydning af køn og alder.

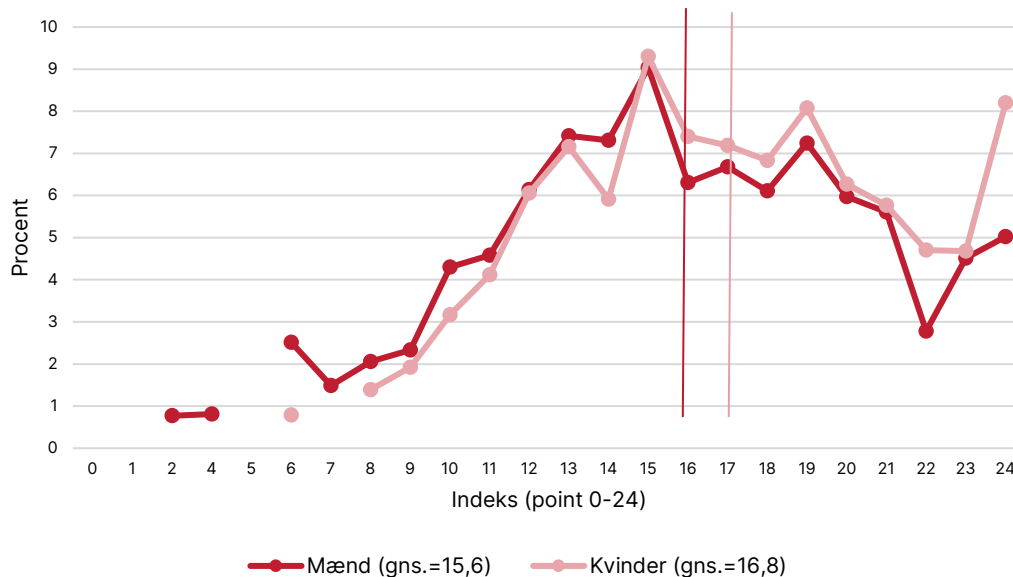
I kapitel 6 (Determinanter for handlingsparathed) undersøger vi samlet, hvilke bagvedliggende faktorer og forhold der har sammenhæng med, om folk er villige til at handle til fordel for partnervoldsudsatte. I dette afsnit belyses på grundlag af beskrivende statistik, om to grundlæggende forhold, køn og alder, hænger sammen med, hvordan man forholder sig til partnervold. Gennemgangen tager udgangspunkt i de otte hypotetiske partnervoldsscenarier, som er beskrevet ovenfor.

4.5.1 Kvinders og mænds handlingsparathed

Undersøgelsen viser, at kvinder er mere handlingsparate end mænd. Når vi tæller de point sammen, som respondenterne sammenlagt kunne opnå i de otte partnervoldsscenarier, dannes et indeks, som går fra 0 til 24, hvor de, der opnår 24 point, er de mest handlingsparate på tværs af scenarierne. På dette indeks scorer kvinderne gennemsnitligt 16,8 point, mens mænd gennemsnitligt scorer 15,6 point ud af 24 mulige. Forskellen mellem mænd og kvinder er statistisk signifikant. Fordelingen af kvinders og mænds scores på indekset vises nedenfor i Figur 4.8. De fleste respondenter har en værdi på indekset, der ligger omkring gennemsnittene på 15,6 og 16,8 point. Få respondenter scorer lavt, men her ses lidt flere mænd end kvinder (der er så få respondenter med point under 8, at nogle udfald ikke kan vises i figuren, fx scorer ingen kvinder mellem 0-5 point i indekset). Derimod er der flere kvinder (8 pct.) end mænd (5 pct.) der scorer 24 point i indekset, den højeste værdi. Disse har m.a.o. svaret, at de "helt sikkert vil gøre noget" i alle 8 scenarier.

Figur 4.8 Fordeling af score på indekset for handlingsparathed, for mænd og kvinder. Procent.

Anm.: Mænd, n=676, Kvinder, n=882.

Kilde: VIVE

Der er på nogle områder også forskelle på, hvad mænd og kvinder svarer, at de konkret vil gøre. Som vi har vist i gennemgangen af de forskellige scenarier, er de handlinger, som respondenterne set under ét hyppigst foretrækker at anvende: at gribe ind i selve situationen (hvis de bevidner volden), at tale med de involverede parter, og at hjælpe voldsopret med at søge støtte til rådgivning. Opbryder man imidlertid datamaterialet efter respondenternes køn, fremtræder der nogle kønsforskelle, som vi her illustrerer ud fra scenarie 1 om en mand, der udøver mildere fysisk vold mod sin kvindelige partner, jf. Figur 4.9.

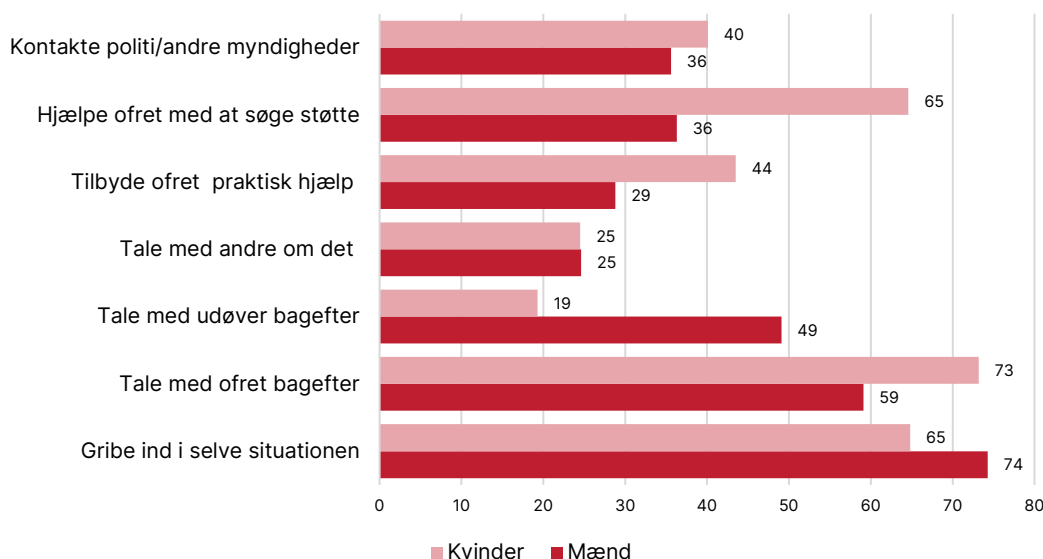
Analysen viser for det første, at mandlige respondenter (74 pct.) lidt hyppigere end de kvindelige (63 pct.) er villige til at gribe direkte ind for at stoppe volden, hvis de bevidner en voldsepisode. Denne kønsforskel er som tendens gennemgående i de scenarier, hvor respondenterne overværer volden, bortset fra i scenariet om psykisk vold. Her er 57 pct. af de kvindelige respondenter villige til at gribe ind, mens kun 49 pct. af mændene har lyst til at blande sig direkte.

For det andet er der en kønsforskel i, hvem af de involverede parter man vil tale med efter en voldsepisode. Kvindelige respondenter tilkendegiver hyppigere (73 pct.) end de mandlige (59 pct.), at de vil tage en snak med den voldsudsatte kvinde, mens kvinders lyst til at tale med den mandlige voldsudøver er mere behersket (19 pct.). De mandlige respondenter er omvendt i højere grad parate til at tage tyren ved hornet og tage en snak med udøveren af volden (49 pct.). Dette mønster, at mænd taler med mænd og kvinder med kvinder, kan også iagttages i andre scenarier, hvor manden er voldsudøveren, og kvinden er ofret. I scenariet, hvor volden udøves gensidigt, er billedet mere mudret uden signifikante forskelle mellem de mandlige og kvindelige respondenter.

For det tredje er kvinder hyppigere end mænd villige til at tilbyde den voldsudsatte praktisk hjælp eller hjælpe den udsatte med at søge støtte til rådgivning eller andre hjælpemuligheder. Det gælder både i det aktuelle scenarie og i de scenarier, der ellers indgår i undersøgelsen. Der er dog ingen signifikante forskelle i mænds og kvinders villighed til at kontakte politi eller andre myndigheder.

Hvis man sammenstiller resultaterne i Figur 4.9 om mænds og kvinders hypotetiske handlestrategier med fundene i kapitel 3 om mænds og kvinders faktiske bistand, jf. Figur 3.13, kan man tilvejebringe et tentativt indtryk af, om der, når folk har fået kendskab til partnervold, er overensstemmelse mellem, hvad de tror, at de vil gøre i forhold til, hvad de faktisk har gjort. Sammenstillingen viser, at der er god overensstemmelse mellem den hypotetiske og den faktiske handleparathed, når det drejer sig om at tale med den voldsudsatte part. På de fleste øvrige områder, som tillader sammenligning, er optimismen til egen villende handlingsparathed imidlertid større end den faktisk ydede bistand.

Figur 4.9 Mænds og kvinders handlestrategier, når de i scenariet overværer, at en mandlig bekendt udøver (mildere) vold over for sin kvindelige partner (scenarie 1). Procent.

Anm.: Forskellene mellem mænd og kvinder er statistisk signifikante, bortset fra 'tale med andre' og 'kontakte politi mv'.

Kilde: VIVE

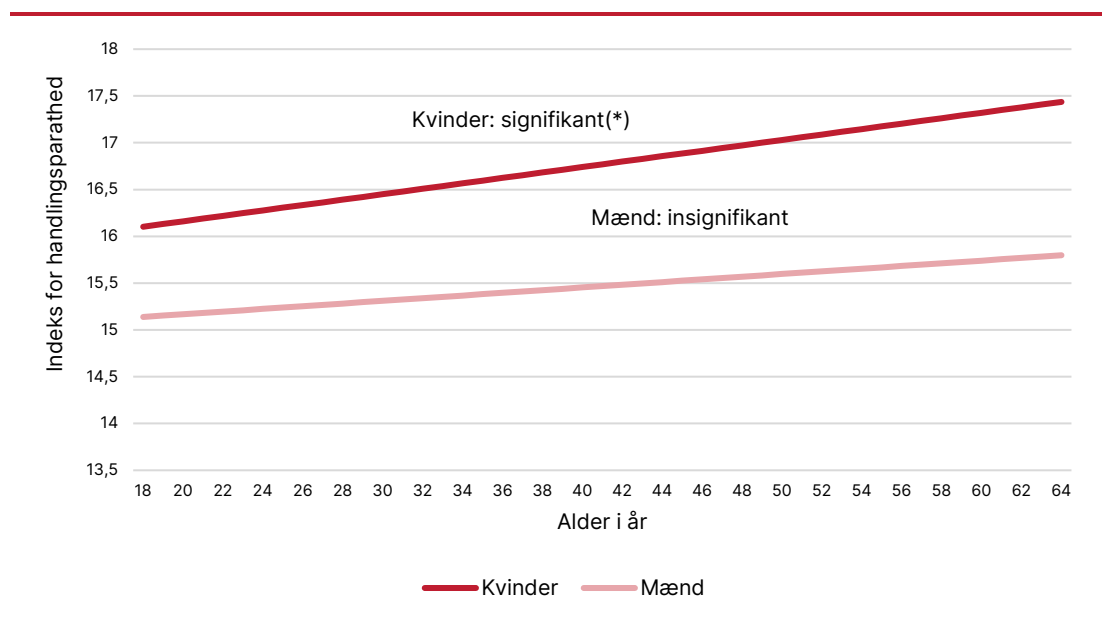
4.5.2 Handlingsparatheden i forskellige aldersgrupper

På samme måde som med køn har vi undersøgt, om alder hænger sammen med villighed til at handle, når man møder partnervold. Respondenterne blev inddelt i tre aldersgrupper: 18-29 år (unge), 30-49 år (voksne) og 50-64 år (ældre). Vi talte herefter de point sammen, som respondenter scorede henover de otte partnervoldsscenarier, hvor den maximale score, man kunne opnå, var 24 point.

Det umiddelbare resultat af analysen viste, at der ikke var nogen signifikante forskelle mellem de tre aldersgrupper. De 18-29-årige scorede gennemsnitligt 15,8 point i handlingsparathed, de 30-49-årige scorede 16,2 point, mens de ældste på 50-64 år gennemsnitligt scorede 16,5 point.

Vi opdelte herefter materialet yderligere efter køn og fordelte respondenterne på en kontinuert aldersskala frem for i aldersgrupper. Der trådte nu en interessant forskel frem, jf. Figur 4.10, som viser, at der med stigende alder er en øget tendens til at ville handle, når man møder partnervold. Betydningen af stigende alder er imidlertid kun statistisk signifikant for kvinder, mens den viser sig som en ikke-signifikant tendens for mænd.

Figur 4.10 Handlingsparathed blandt mænd og kvinder, opgjort efter alder (kontinuert skala)

Anm.: I analysen indgår alder i kontinuert form som den eneste variabel i en regression: handlingsparathedsindeks = konstant + x*alder.

Note: * p<0.001, ** p<0.01, *** p<0.05.

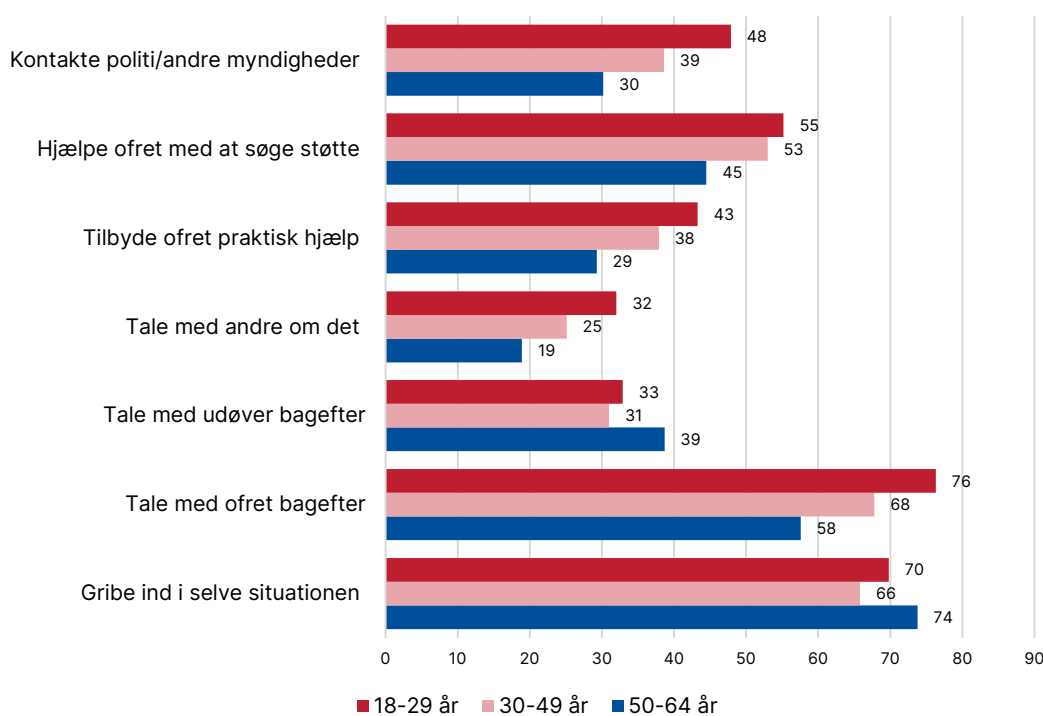
Kilde: VIVE

Vi undersøgte herefter, om der var aldersbetingede forskelle på, hvad man konkret vil gøre. Som i analysen ovenfor om kønsforskelle, illustrerer vi også her evt. aldersforskelle ved at tage udgangspunkt i scenarie 1 om en mand, der udøver mildere fysisk vold over sin kvindelige partner, jf. Figur 4.11.

Blandt dem, der er handlingsparate, svarer den yngste aldersgruppe hyppigere end de ældre aldersgrupper, at de vil tale med ofret, eller andre, at de vil tilbyde ofret praktisk hjælp eller hjælpe ofret med at søge støtte. De tilkendegiver også hyppigere, at de vil kontakte politi eller andre myndighed. Samtidig adskiller de ældste sig fra de yngre ved, at lidt de hyppigere er villige til at gribe ind i selve situationen, og som tendens desuden at de hyppigere vil tale med voldsudøveren. Dette mønster, som kan genfindes i flere af scenarierne, tyder på, at yngre og ældre, når først de er handlingsparate, foretrækker at anvende forskellige handlestrategier: De yngre er villige til at handle på flere fronter til fordel til den voldsudsatte, mens de ældres handlingsstrategi i lidt højere grad er knyttet

til selve voldsepisoden. Relativt forekommer de ældre at være lidt mindre bange for at vælge en konfronterende kurs ved enten at få volden stoppet i selve situationen eller ved at tage en snak med voldsudøveren.

Figur 4.11 Handlestrategier blandt respondenter i forskellige aldersgrupper, når de i scenariet overværer, at en mandlig bekendt udøver (mildere) vold over for sin kvindelige partner (scenarie 1). Procent.

Anm.: Forskellene mellem aldersgrupper er statistisk signifikante, bortset fra 'tale med udøver'.

Kilde: VIVE

4.6 Sammenfatning

På baggrund af otte vignetter, der illustrerer forskellige partnervoldsscenarier, har kapitlet vist resultater om undersøgelsesdeltagernes hypotetiske parathed til at handle, når de møder partnervold, ligesom kapitlet har vist resultater for, hvad de i givet fald tror, de ville gøre. Undersøgelsen har fokuseret på følgende handlestrategier: om man selv vil gribe direkte ind i selve voldsepisoden, om man vil tale med de involverede parter (eller andre) for derigennem at give fx emotionel støtte, om man selv vil tilbyde praktisk hjælp, eller om man vil bistå den voldsudsatte til at søge hjælp hos formelle aktører, fx rådgivere eller politi.

Undersøgelsen har vist, at både den hypotetiske handlingsparathed og handlestrategierne beror på situationen og konteksten for partnervolden.

For det første har det betydning, *hvem* der er involveret i volden. Analysen har vist, at den sociale distance betyder noget. Det fremmer ikke kun handlingsparatheden, hvis de implicerede i volden er bekendte frem for fremmede; det influerer også på handlestrategien. Kender man de implicerede, er man mere villig til at hjælpe som uformel aktør (ved

samtale, praktisk hjælp eller støtte), mens man foretrækker at kontakte politiet, en formel aktør, hvis den vold, man overværer, foregår mellem et fremmed par. Analysen har videre vist, at ofrets hhv. udøverens køn spiller en rolle. Man er i lidt højere grad sikker på, at man vil handle, hvis den partnervoldsudsatte er en kvinde frem for en mand, ligesom man hyppigere er parat til at tilbyde et kvindeligt voldsoffer praktisk bistand eller kontakte politiet. Det kan bero på forestillinger om, at den partnervold, som kvinder bliver udsat for, har en mere alvorlig karakter og kan fordre akut bistand fra myndighedernes side.

For det andet influerer ens *egen vished* om volden på, hvor villig man er til at handle, og hvad man oplever, at man kan gøre. Denne mekanisme forekommer ret naturlig. Uanset om man er sikker eller blot har en mistanke om volden, vil de allerfleste handlingsparate personer tage en snak med den voldsudsatte. Det er imidlertid først, når man føler sig sikker i sin sag, at man er parat til at rulle et større hjælpeapparat ud, fx ved at ville tilbyde praktisk hjælp og støtte eller ved at kontakte politiet.

For det tredje hænger *voldens karakter* sammen med, hvordan man vil reagere. For eksempel ser voldens grovhed ikke ud til at betyde så meget for selve handlingsvilligheden, men man er i højere grad indstillet på at ville støtte og tale med et voldsoffer, der har været udsat for grov frem for mildere partnervold. Man er også mere tilbøjelig til at ville handle, når der er tale om fysisk frem for psykisk partnervold, og når der er tale om ensidigt udøvet vold frem for gensidig vold. Om den lavere grad af handlingsvillighed ved psykisk partnervold og gensidig vold skyldes usikkerhed om, hvad man skal gøre, om det skyldes, at man mener, at det er parrets eget problem, eller om det skyldes noget helt tredje, kan undersøgelsen ikke svare på.

Analysen har også belyst, om der er nogle umiddelbare sammenhænge mellem handlingsparatheden og respondentens køn og alder.

Her viser analysen, at kvinder er mere sikre på, at de vil handle end mænd. På nogle punkter adskiller mænds og kvinders handlestrategier sig også fra hinanden. Gennemgående er mænd mere tilbøjelige til at gribe ind i selve voldssituationen, mens kvinder hyppigere afstår derfra. Forskelle i fysik eller forskelligartede erfaringer med at involvere sig i slagsmål kan være medvirkende forklaringer på denne kønsforskel. Analysen viser videre, at både mænd og kvinder gerne taler med dem, der er involveret i partnervolden, men mønstret er kønnet: Kvinder foretrækker at tale med det kvindelige voldsoffer, mens mænd hyppigere er indstillet på at tage en kammeratlig snak med den voldsudøvende mand. Endelig viser analysen, at kvinder hyppigere end mænd er villige til at tilbyde praktisk hjælp og støtte, dvs. en bistand, der rækker ud over selve voldsepisoden.

Analysen viser videre, at handlingsparatheden vokser med stigende alder, men sammenhængen er kun signifikant for kvinder. Yngre og ældre er tilbøjelige til at vælge forskellige strategier, når de handler til fordel for en voldsudsat. Yngre personer er parate til at handle på flere fronter, mens de ældres handlingsstrategi i lidt højere grad er knyttet til selve voldsepisoden. De ældre forekommer således at være mindre bange for at vælge en konfronterende kurs ved at få volden stoppet i selve situationen.

Alt i alt peger analysen på, at der gennemgående er en høj villighed til at ville gribe ind over for partnervold, om end denne handlingsparathed samtidig er betinget af partner voldens karakter, og hvem der er involveret i den. Resultaterne fortæller imidlertid kun

noget om, hvordan man hypotetisk tror, man vil reagere, og siger ikke noget om, hvad man faktisk vil gøre. Når man sammenligner undersøgelsens fund om folks hypotetiske handlestrategier med, hvordan folk med kendskab til partnervold faktisk har handlet, er der gennemgående grund til at tro, at den villende handlingsparathed er noget større end den bistand, man faktisk yder.

5 Viden om og holdninger til partnervold og køn

5.1 Indledning

Partnervold kan forekomme pga. en række forskellige faktorer; faktorer der i almindelighed antages at "høre hjemme" på forskellige niveauer. Mens nogle faktorer kan have rod i individuelle eller relationelle omstændigheder, kan andre være forbundet til den omgivende kontekst, fx i lokalsamfundet eller i den bredere samfundsmæssige indretning. For eksempel har nogle studier vist, at vold mod kvinder er mere udbredt i samfund med sociale normer, der understøtter voldelige holdninger (WHO, 2010).

Selv om der ikke nødvendigvis er en direkte kausal forbindelse mellem folks holdninger og deres handlinger, peger forskning på, at det kan være relevant at sætte fokus på såvel folks viden som deres holdninger, når man undersøger partnervold. Udenlandske studier har således fundet, at holdninger til kønsligestilling har vist sig at være forbundet med holdninger til vold mod kvinder (Pease & Flood, 2008) og til udøvelse af vold mod kvinder (Webster et al., 2018). Som beskrevet i kapitel 1 har undersøgelser også vist, at holdninger til køn og vold hænger sammen med, om man (hypotetisk) er villig til at intervenere, hvis man befinder sig i en situation, hvor man overværer partnervold (Herrero et al., 2017; Gracia et al., 2015).

I denne undersøgelse har vi inddraget udvalgte udsagn, der belyser respondenternes viden om og færdigheder i forhold til partnervold (3 items), samt en række udsagn, der bidrager til at afdække deres holdninger til køn (5 items) og partnervold (8 items). Det overordnede formål er at undersøge, om sådanne komponenter hænger sammen med folks handlingsparathed i den danske kontekst. I dette kapitel afrapporterer vi de umiddelbare resultater, som er baseret på deskriptiv statistik, mens vi i kapitel 6 præsenterer resultater, som er udarbejdet på grundlag af multivariate analyser.

Kapitlet belyser, om respondenternes viden og holdninger hænger sammen med køn, alder og hypotetisk handlingsparathed. Sidstnævnte bliver belyst ved, at vi har beregnet den gennemsnitlige handlingsparathed for hvert videns- og holdningsudsagn, jf. indekset for hypotetisk handlingsparathed, som blev udviklet i kapitel 4 (afbilledet i Figur 4.8). Vi har testet sammenhængen mellem viden hhv. holdninger og handlingsparathed ved at udføre en lineærregression, hvor den afhængige variabel er holdningsparathedsindekset ($y=\{0,1,2,\dots,24\}$) og den eneste medtagede uafhængige variabel er det enkelte videns-/holdningsudsagn i form af en tællevariabel ($x=\{1,2,3,4,5\}$). I tabellerne nedenfor er signifikansniveauet angivet for køn, alder og den lineære sammenhæng, ligesom vi med fortegn har indikeret, om handlingsparatheden stiger (+) eller falder (÷).

5.2 Viden og færdigheder om partnervold

Formålet med at inddrage en videnskomponent er at undersøge, om respondenterne selv oplever at have tilstrækkelige færdigheder til at kunne støtte en partnervoldsudsat.

Vi har spurgt, om de ved, hvor man kan få rådgivning og hjælp til partnervold (spørgsmål 1), om de selv oplever at have færdigheder til at støtte en person i voldeligt parforhold (spørgsmål 2), og om de mener sig i stand til at opfange en situation, der kan udvikle sig voldeligt (spørgsmål 3).

Der er stor forskel på respondenternes selvrapporterede viden om, hvor man kan få rådgivning og hjælp til problemer med partnervold, jf. Tabel 5.1. Kvinder oplever at have en mere sikker viden end mænd, ligesom ældre oplever sig mere vidende end de yngre. Respondenternes vurdering af deres egen viden hænger også sammen med den hypotetiske handlingsparathed, idet dem med størst viden om rådgivningsmuligheder er mest parate til at handle i forhold til partnervold.

Når det drejer sig om at støtte en person, der er i et voldeligt parforhold, er halvdelen af respondenterne overbevist om, at de har disse færdigheder (17 pct. svarer "meget enig" og 33 pct. svarer "overvejende enig"). Også her finder vi signifikante kønsforskelle, idet kvinder er mere overbevidste om deres færdigheder end mænd. Alder har også en signifikant betydning, idet de yngre er mere overbevidste om deres færdigheder end de ældre. Færdigheden til at støtte en person i et voldeligt forhold hænger sammen med den hypotetiske handlingsparathed, idet dem med størst tiltro til egne færdigheder er mest villige til at handle.

I undersøgelsen bad vi endelig respondenterne vurdere, i hvor høj grad de kan opfange, om en situation er ved at udvikle sig til partnervold. Dette udsagn har været svært at besvare for en del respondenter, da 268 svarede "ved ikke" eller "nægter at svare". Blandt dem, der har besvaret spørgsmålet, er der en lidt mindre tiltro til egne færdigheder end i de to øvrige udsagn. Der er ingen signifikante køns- eller aldersforskelle, men jo mere overbeviste respondenterne er om, at de kan opfange en potentiel voldelig situation, desto mere tilbøjelige er de til at ville handle på partnervold.

Tabel 5.1 Viden om partnervold og vurdering af egne færdigheder. Opgjort på køn hv. alder samt gennemsnit på handlingsparathedsindekset for hvert udfald. Procent og gennemsnit.

	Mænd	Kvinder	p<	18-29 år	30-49 år	50-64 år	p<	I alt	Gns. indeks
<i>Spørgsmål 1. Jeg ved, hvor man får rådgivning og hjælp til problemer med partnervold, hvis jeg, eller en jeg kender, får brug for det.</i>									
(n=1.500)			***				**		*** (+)
Meget enig (p=5)	14	22		13	19	21		18	19
Overvejende enig (p=4)	24	27		23	24	30		26	17
Hverken enig eller uenig (p=3)	17	15		15	17	16		16	16
Overvejende uenig (p=2)	23	19		25	22	16		21	15
Meget uenig (p=1)	23	16		24	18	17		19	15
<i>Spørgsmål 2. Jeg har færdighederne til at støtte en person, der er i et voldeligt parforhold.</i>									
(n=1.475)			**				***		*** (+)
Meget enig (p=5)	18	17		19	19	14		17	19
Overvejende enig (p=4)	30	35		35	31	33		33	17

	Mænd	Kvin- der	p<	18-29 år	30-49 år	50-64 år	p<	I alt	Gns. indeks
Hverken enig eller uenig (p=3)	28	25		25	25	30		27	15
Overvejende uenig (p=2)	16	17		15	19	15		17	14
Meget uenig (p=1)	8	6		7	7	8		7	15
<i>Spørgsmål 3. Jeg vil have svært ved at opfange en situation, der kan udvikle sig til, at en person bliver udsat for partnervold.</i>									
(n=1.416)			ns.				ns.		*** (±)
Meget enig	5	7		3	7	7		6	17
Overvejende enig	22	20		21	22	20		21	15
Hverken enig eller uenig	32	28		34	28	29		30	16
Overvejende uenig	29	34		30	32	32		31	17
Meget uenig	11	12		11	12	12		12	18

Note: * p<0.001, ** p<0.01, *** p<0.05. (p={1..5} angiver, hvilken pointscore svarene på de enkelte items er tildelt.
Kilde: VIVE

Til brug for de multivariate analyser i kapitel 6 har vi konstrueret en samlet variabel for respondenternes grad af viden og færdigheder. Den er dannet på baggrund af de to første udsagn i Tabel 5.1 om viden om hjælp og rådgivning (spørgsmål 1) og færdigheder til at støtte en person i et voldeligt parforhold (spørgsmål 2). Det tredje spørgsmål udgår, fordi de mange manglende besvarelser skaber problemer i de videre analyser. Den konstruerede variabel for viden/færdigheder er dannet ved at tildele respondenterne et point for deres svar på de to udsagn, hvorved variabelens udfald er mellem 2 og 10 ($x=\{2,3,4,\dots,9,10\}$). En lav pointscore svarer til en lav vurdering af viden/færdigheder og en høj pointscore svarer til en høj vurdering af viden/færdigheder. Gennemsnittet på variabelen for viden/færdigheder er 6,4 point, altså en smule over 6, som er pointskalaens midte.

5.3 Holdninger til køn

Der indgår i alt fem spørgsmål/udsagn i undersøgelsen om holdninger til køn. Spørgsmålene er inspireret af en national australsk undersøgelse om holdninger til vold mod kvinder og kønsligestilling (Webster et al., 2018). Spørgeformuleringerne er tilpasset til den aktuelle danske undersøgelseskontekst.

Tre spørgsmål tematiserer holdninger til kønsroller i det offentlige og private rum. Respondenter er spurgt, om mænd eller kvinder er bedst kvalificeret til at lede en arbejdsplads (spørgsmål 1), om de foretrækker, at mænd hhv. kvinder tjener flest penge i parforholdet (spørgsmål 2), og om de foretrækker, at mænd hhv. kvinder har styringen i parforholdet (spørgsmål 3). Besvarelserne kan bidrage til at belyse, hvor mange der tilslutter sig et traditionelt kønsrollemønster, hvor mænd har beslutningskraften, hvor mange der tilslutter sig et ligestillingsperspektiv, og endelig hvor mange, der mener, at kvinder bør være den beslutningstagende part i forholdet.

Overordnet set tilslutter næsten alle – dvs. 9 ud af 10 – respondenter sig et ligestillingsperspektiv ved at svare, at køn ikke spiller nogen rolle for, om man er en kvalificeret chef,

eller for hvem der tjener mest hhv. har styringen i parforholdet, jf. Tabel 5.2. Gennemgående er der ikke markante forskelle i opfattelserne mellem mænd og kvinder eller mellem aldersgrupperne, selv om mænd lidt hyppigere end kvinder fortrækker en mandlig chef, og de ældste respondenter er en smule mere ligestillingsorienterede end de yngre, når det drejer om, hvem der bør styre i parforholdet. Personer, der foretrækker, at mænd står i spidsen på arbejdspladsen eller i parforholdet, er mindre villige til at handle, hvis de møder partnervold.

Tabel 5.2 Holdninger til køn: Udsagn om kønsroller. Opgjort på køn hhv. alder samt gennemsnit på handlingsparathedsindekset for hvert udfald. Procent og gennemsnit.

	Mænd	Kvin- der	p<	18-29 år	30-49 år	50-64 år	p<	I alt	Gns. indeks
<i>Spørgsmål 1. Hvem mener, du er bedst kvalificeret til at lede en arbejdsplads?</i>									
(n=1.643)			**				ns.		
Foretrækker mænd	9	5		7	8	7		7	15 (*)
Køn spiller ingen rolle	88	91		90	89	90		90	16
Foretrækker kvinder	2	4		3	3	3		3	17
<i>Spørgsmål 2. Hvem foretrækker du, at der tjener flest penge i et parforhold?</i>									
(n=1.633)			ns.				ns.		
Foretrækker mænd	9	6		-	9	6		7	15(*)
Køn spiller ingen rolle	90	93		93	90	93		92	16
Foretrækker kvinder	1	1		-	1	1		1	17
<i>Spørgsmål 3. Hvem foretrækker du, tager styringen i et parforhold?</i>									
(n=1.628)			ns.				*		
Foretrækker mænd	8	7		-	8	5		7	15 (*)
Køn spiller ingen rolle	88	91		88	89	91		90	16
Foretrækker kvinder	4	2		-	4	4		3	16

Anm.: I tabellen er hver af yderpunkterne i skalaen ("Foretrækker mænd" og "Foretrækker kvinder") z-testet op mod midterkategorien "Køn spiller ingen rolle". Hvis forskellene er signifikante, er det markeret med stjerner i parentes.

Note: * p<0.001, ** p<0.01, *** p<0.05.

Kilde: VIVE

De to sidste holdningsudsagn om køn tematiserer med deres spørgemåder området for sexismen.¹⁰ Respondenterne skulle tage stilling til, om det er harmløst, at mænd laver sexistiske jokes om kvinder, når de er sammen med deres mandlige kammerater (spørgsmål 4), og om mange kvinder fejlagtigt opfatter uskyldige bemærkninger eller handlinger som sexistiske (spørgsmål 5). Mens tilslutning til det første udsagn *kan* reflektere manglende respekt over for kvinder, *kan* tilslutning til det andet udsagn være udtryk for, at man undervurderer, at der kan være en kønnet ulighed i omgangsformerne. Begge ud-

¹⁰ Sexisme kan defineres som fordomme eller diskrimination på baggrund af køn, jf. lex.dk. De to spørgsmål, som er oversat fra en national, australsk undersøgelse (Webster et al., 2018), har både i det australske og danske datasæt givet tilfredsstillende svarprocenter, hvilket indikerer, at respondenterne forstår spørgsmålene.

sagn rummer imidlertid andre fortolkningsmuligheder og associerer desuden til den samfundsmæssige debat om #MeToo, dvs. om sexistisk adfærd på bl.a. danske arbejdspladser, som foregik i medierne på undersøgelsestidspunktet.

Besvarelserne viser overordnet, jf. Tabel 5.3, at der er en betydelig spredning. Omkring en tredjedel af respondenterne mener, at mandefællesskabernes sexistiske jokes er harmløse, og at mange kvinder tillægger uskyldige bemærkninger et sexistisk motiv, mens en anden tredjedel mener det modsatte. De øvrige placerer sig med et 'hverken-eller' i midten. Denne gennemsnitsfordeling dækker imidlertid over væsentlige kønsforskelle, idet kvinder langt hyppigere end mænd lægger afstand til udsagnene. Personer, der forholder sig afvisende til udsagnene, er mere tilbøjelige til at ville handle, hvis de møder partnervold.

Tabel 5.3 Holdninger til køn: Udsagn om sexisme. Opgjort på køn hhv. alder samt gennemsnit på handlingsparathedsindekset for hvert udfald. Procent og gennemsnit.

	Mænd	Kvinder	p<	18-29 år	30- 49 år	50-64 år	p<	I alt	Gns. indeks
<i>Spørgsmål 4. Jeg synes det er harmløst, at mænd laver sexistiske jokes om kvinder, når de er sammen med deres mandlige kammerater.</i>									
(n=1.613)			***				**		*** (+)
Meget enig (p=1)	16	10		17	11	12		13	16
Overvejende enig (p=2)	32	25		25	31	28		29	15
Hverken enig eller uenig (p=3)	27	23		25	21	29		25	17
Overvejende uenig (p=4)	18	20		17	22	18		19	16
Meget uenig (p=5)	7	22		16	15	13		15	18
<i>Spørgsmål 5. Mange kvinder opfatter fejlagtigt uskyldige bemærkninger eller handlinger som sexistiske.</i>									
(n=1.548)			***				ns.		** (+)
Meget enig (p=1)	10	8		11	8	9		9	16
Overvejende enig (p=2)	28	24		25	26	26		26	16
Hverken enig eller uenig (p=3)	38	31		33	35	35		35	16
Overvejende uenig (p=4)	18	23		22	20	20		21	17
Meget uenig (p=5)	7	14		10	11	10		10	18

Note: * p<0.001, ** p<0.01, *** p<0.05. (p={1...5} angiver, hvilken pointscore svarene på de enkelte items er tildelt. Kilde: VIVE

I de multivariate analyser i kapitel 6 inddrager vi en samlet variabel for respondenternes holdning til køn. Den har vi konstrueret på baggrund af spørgsmål 4 og 5 i Tabel 5.3 om mænds sexistiske jokes og kvinders oplevelse af sexisme. Kombinationen af disse to spørgsmål giver en god fordeling af svarene. Den konstruerede variabel for holdning til køn er dannet ved at tildele respondenterne et point for deres svar på de to udsagn. Variablens udfald er mellem 2 og 10 ($x=\{2,3,4,\dots,9,10\}$), hvor en lav pointscore svarer til tolerance over for sexisme, og en høj pointscore svarer til intolerance over for sexisme. Gennemsnittet på variabelen for holdning til køn er 5,9 point, dvs. en smule under 6, som er pointskalaens midte.

5.4 Holdninger til partnervold

Undersøgelsen har inddraget otte items om holdninger til partnervold. Enkelte udsagn har tidligere været anvendt i danske målinger om emnet (European Commission, 2016; Mødrehjælpen, 2014; Rambøll, 2013), mens de øvrige udsagn er inspireret af udenlandske studier, navnlig Webster et al. (2018), på en sådan måde, at de er tilpasset den danske undersøgelseskontekst. Tilsammen tematiserer de otte udsagn følgende holdninger: at partnervold er en privatsag (spørgsmål 1), at partnervold kan undskyldes under visse betingelser (spørgsmål 2 og 3), at partnervold er ofrets egen skyld (såkaldt 'victim-blaming') (spørgsmål 4-6), og at man har tendens til at minimalisere betydningen af partnervold (spørgsmål 7 og 8).

Bevarelsesmønstret viser overordnet, jf. Tabel 5.4, at danskerne ikke tolererer partnervold. Intolerancen kommer stærkest til udtryk i de udsagn, der måler, om partnervold er en privatsag, og om partnervold kan undskyldes, hvis voldsudøveren oprigtigt fortryder eller har været påvirket af alkohol. Omkring 9 ud af 10 respondenter lægger helt eller delvist afstand til disse udsagn. Der kan iagttages en lidt større tøven i besvarelserne for de øvrige udsagn. For eksempel er 3 ud af 4 uenige eller helt uenige i, at kvinder overdriper problemet med mænds vold mod kvinder, mens det "kun" er 6 ud af 10, der lægger afstand til udsagnet om, at et offer, der forbliver i en voldelig relation, selv er skyld i, at volden fortsætter.

Besvarelserne viser gennemgående, at der er signifikante forskelle i mænds og kvinders holdninger. Kvinder er gennemgående (men ikke konsekvent) mere intolerante over for partnervold end mænd. For eksempel er 81 pct. af kvinderne uenige i udsagnet om, at kvinder overdriper problemet med mænds vold mod kvinder. Blandt mænd er den tilsvarende andel 65 pct. Ved enkelte udsagn er der ikke signifikante kønsforskelle (fx om partnervold kan undskyldes, hvis udøveren har været alkoholpåvirket).

Der tegner sig et mere blandet billede, når besvarelserne opgøres efter alder. Ved de fleste udsagn er der ikke signifikante forskelle mellem yngre og ældres holdninger til partnervold. Ved to udsagn fremstår ældre respondenter dog som mere afstandstagede til partnervold end de yngste, idet de hyppigere har erklæret sig 'meget uenige' i, at vold er en privatsag, og at partnervold kan undskyldes, hvis udøveren fortryder.

Endelig afspejler tabellen, at der gennemgående findes en sammenhæng mellem respondenternes holdninger til partnervold og deres hypotetiske handlingsparathed. Personer, der lægger afstand til partnervold er hyppigere villige til at ville handle på det.

Tabel 5.4 Holdninger til partnervold. Opgjort på køn hhv. alder samt gennemsnit på handlingsparathedsindekset for hvert udfald. Procent og gennemsnit.

	Mænd	Kvinder	p<	18-29 år	30- 49 år	50- 64 år	p<	I alt	Gns. in- deks
<i>Spørgsmål 1. Vold i hjemmet er en privat sag, som ikke kommer andre ved.</i>									
(n=1.647)			*				***		*** (+)
Meget enig (p=1)	3	1		-	1	3		2	14
Overvejende enig (p=2)	3	2		-	3	3		2	15
Hverken enig eller uenig (p=3)	6	4		7	5	2		5	15
Overvejende uenig (p=4)	15	17		21	16	13		16	14
Meget uenig (p=5)	74	76		69	75	79		75	17
<i>Spørgsmål 2. Partnervold kan undskyldes, hvis den voldelige person bagefter oprigtigt fortryder, hvad han eller hun har gjort.</i>									
(n=1.648)			***				**		*** (+)
Meget enig (p=1)	3	2		-	3	3		2	15
Overvejende enig (p=2)	6	3		-	5	3		4	14
Hverken enig eller uenig (p=3)	8	5		9	6	5		6	15
Overvejende uenig (p=4)	19	15		21	15	17		17	15
Meget uenig (p=5)	65	76		63	73	73		70	17
<i>Spørgsmål 3. Partnervold kan undskyldes, hvis den, der udøver volden, er kraftigt påvirket af alkohol.</i>									
(n=1.655)			ns.				ns.		ns.
Meget enig (p=1)	2	1		-	-	2		2	15
Overvejende enig (p=2)	2	1		-	-	2		1	14
Hverken enig eller uenig (p=3)	3	3		4	3	2		3	16
Overvejende uenig (p=4)	11	9		13	8	10		10	15
Meget uenig (p=5)	82	86		80	86	84		84	16
<i>Spørgsmål 4. Når et par bor sammen, og den ene part er fysisk voldelig, er det rimeligt, at det er den, der voldelig, der skal flytte.</i>									
(n=1.588)			ns.				ns.		*** (÷)
Meget enig	47	48		46	46	50		47	17
Overvejende enig	23	17		22	20	18		20	15
Hverken enig eller uenig	18	22		23	21	16		20	15
Overvejende uenig	3	4		2	4	5		4	15
Meget uenig	10	9		7	9	12		10	16
<i>Spørgsmål 5. Partnervold bliver ofte fremprovokeret af offeret selv.</i>									
(n=1.534)			***				ns.		** (+)
Meget enig	3	2		-	2	3		2	15
Overvejende enig	4	2		-	3	2		3	16
Hverken enig eller uenig	22	10		17	15	17		16	15
Overvejende uenig	29	20		24	21	29		24	16
Meget uenig	43	66		55	60	49		55	17
<i>Spørgsmål 6. Et offer, som ikke forlader sin voldelige partner, er delvist ansvarlig for, at volden fortsætter.</i>									
(n=1.637)			***				**		* (+)
Meget enig (p=1)	8	7		6	8	8		8	17
Overvejende enig (p=2)	18	13		12	14	21		16	15

	Mænd	Kvinder	p<	18-29 år	30- 49 år	50- 64 år	p<	I alt	Gns. in- deks
Hverken enig eller uenig (p=3)	19	14		20	13	17		16	16
Overvejende uenig (p=4)	26	21		24	26	21		24	16
Meget uenig (p=5)	29	45		38	39	34		37	17

Spørgsmål 7. Mange kvinder har tendens til at overdrive problemet med mænds vold mod kvinder.

(n=1.420)	***			ns.			** (+)	
Meget enig	4	2		4	3	2	3	17
Overvejende enig	6	1		4	3	4	3	15
Hverken enig eller uenig	25	16		21	21	19	20	16
Overvejende uenig	27	18		21	21	25	22	16
Meget uenig	38	63		50	53	50	51	17

Spørgsmål 8. Mange mænd har tendens til at underspille problemet med kvinders vold mod mænd.

(n=1.301)	**			ns.			ns.	
Meget enig	17	25		26	18	20	21	18
Overvejende enig	38	32		32	37	35	35	16
Hverken enig eller uenig	28	25		27	26	26	27	16
Overvejende uenig	9	8		7	8	9	8	16
Meget uenig	9	10		7	10	10	9	17

Note: * p<0.001, ** p<0.01, *** p<0.05. (p={1...5} angiver, hvilken pointscore svarene på de enkelte items er tildelt.
Kilde: VIVE

Til de videre multivariate analyser i kapitel 6 anvender vi en samlet variabel for respondenternes holdning til partnervold. Den er konstrueret på baggrund af spørgsmål 1, 2, 3 og 6 i Tabel 5.4. Vi har udvalgt disse variable, da flest respondenter har svaret på disse spørgsmål. Vi opnår derved det mest solide datagrundlag for de videre analyser. Den konstruerede variabel for respondenternes holdning til partnervold er dannet ved at tildele respondenterne et point for deres svar i de fire udsagn, hvorved variabelens udfald er mellem 4 og 20 ($x=\{4,5,6,\dots,19,20\}$). En lav pointscore svarer til en tolerant holdning til partnervold, og en høj pointscore svarer til en intolerant holdning til partnervold. Gennemsnittet på variabelen for holdninger til partnervold er 17,5 point. Det høje gennemsnit, som ligger tæt på skalaens toppunkt på 20, underbygger, at respondenterne generelt udviser intolerance over for partnervold.

5.5 Sammenfatning

Dette kapitel har præsenteret en række beskrivende resultater fra den del af undersøgelsen, som angår befolkningens selvrapporterede viden/færdigheder og holdninger. Vi har dels belyst, om respondenterne oplever at have færdigheder til at kunne støtte en partnervoldsudsat, dels har vi undersøgt deres holdninger til køn og partnervold.

Der er en spredning i besvarelserne om respondenternes viden og færdigheder. Selv om en del føler sig nogenlunde sikre på, hvor man kan hente voldsfaglig rådgivning, hvordan man selv støtter en partnervoldsramt person, eller hvordan man spotter partnervold, er

andre respondenter mere usikre. Kvinder er gennemgående mere sikre på deres færdigheder end mænd.

Undersøgelsesresultaterne om holdninger til køn viser, at næsten alle – kvinder såvel som mænd – tilslutter sig et ligestillingsperspektiv ved at svare, at køn ikke spiller nogen rolle for, om man er en kvalificeret chef, eller hvem der tjener mest hhv. har styringen i parforholdet. Når man spørger til området for sexisme er holdningerne mere delte. Kvinder lægger langt hyppigere end mænd afstand til udsagn, der kan tolkes som sexisme.

Når det drejer sig om holdninger til partnervold viser besvarelsesmønstret overordnet, at danskerne ikke tolererer partnervold. Hvor mange, der lægger afstand til partnervold, beror imidlertid på, hvordan det enkelte holdningsspørgsmål er formuleret. For eksempel afviser langt de fleste påstanden om, at partnervold er en privatsag, mens færre lægger afstand til udsagnet om, at et offer, der forbliver i en voldelig relation, selv er skyld i, at volden fortsætter. Gennemgående er kvinder mere intolerante over for partnervold end mænd.

De umiddelbare resultater viser alt i alt, at der på flere områder er forskelle i mænds og kvinders opfattelser. Vi finder ikke samme tydelige mønster, når vi sammenligner forskellige aldersgrupper. Til gengæld indikerer de umiddelbare besvarelser, at personer, som har tiltro til egne færdigheder, som forholder sig afvisende til udsagn om traditionelle kønsroller og sexisme, og som lægger afstand til partnervold, er mere villige end andre til at handle i en situation, hvor de står over for partnervold. Disse fund testes i det efterfølgende kapitel 6.

6 Determinanter for handlingsparathed

6.1 Indledning

Dette kapitel samler under ét op på analyserne i kapitel 3-5 ved at undersøge, hvilke bagvedliggende faktorer, der alt andet lige hænger sammen med både erfaret og hypotetisk handlingsparathed. I de forrige analyser har vi især beskæftiget os med betydningen af respondenternes køn og alder. I dette kapitel inddrager vi flere faktorer, nemlig yderligere baggrundsforhold (uddannelsesniveau hhv. indikatorer på en belastet barndom), respondenternes erfaringer med partnervold, deres viden/færdigheder om partnervold samt deres holdninger til køn og partnervold. Først opstiller vi en række regressionsmodeller for at analysere, hvad der influerer på, om man rent faktisk har handlet på den partnervold, som man fik kendskab til hos bekendte. Derefter opstiller vi på samme måde en række regressionsmodeller for at undersøge, hvilke faktorer der hænger sammen med den hypotetiske handlingsparathed, dvs. hvor handlingsparate respondenterne er på tværs af de 8 hypotetiske scenarier, som blev gennemgået i kapitel 4.

6.2 Hvilke faktorer har sammenhæng med, om personer med konkret kendskab til partnervold har handlet?

Som beskrevet i kapitel 3.5, har 35 pct. af respondenterne ikke selv været involveret i partnervold, men kender en mand eller kvinde, som har udøvet eller været udsat for vold fra en partner. Disse respondenter blev opfølgende spurgt om, hvorvidt de handlede på dette kendskab. Blandt respondenterne med kendskab til partnervold, som indgår i de videre analyser, har 84 pct. tilkendegivet, at de enten greb ind over for volden eller hjalp de involverede. I de følgende multivariate modeller inddrager vi flere faktorer på en gang, når vi undersøger, hvad der karakteriserer dem, der handlede, i forhold til dem, der ikke handlede.

Tabel 6.1 Logistiske regressionsmodeller, der estimerer sandsynligheden for at have handlet på kendskab til partnervold

Handlingsparathed ved kendskab til partnervold y=1 "Handlede på kendskab" y=0 "Handlede ikke"	Model 1	Model 2	Model 3
Kvinder	+	+	+
Alder			
Grundskole eller lavere (ref.)			
Gymnasial, erhvervsfaglig, KVU			
MVU, LVU, ph.d.			
Anbragt/forebyggende foranstaltning			
Slået som barn			
Kender en udsat			
Kender en udøver			
Viden om partnervold			+
Holdning til partnervold			
Holdning til køn			
Pseudo R2	0,029	0,039	0,054

Anm.: n=346. De røde felter betyder, at variablene ikke er medtaget i modellen. Hvis felterne er tomme, betyder det, at sammenhængen ikke er signifikant. Et (+) betyder, at den pågældende faktor signifikant øger sandsynligheden for, at man har handlet på kendskab til partnervold, mens et (-) betyder, at denne faktor signifikant mindsker sandsynligheden for at have handlet, alt andet lige. Den fulde model er vist i Bilagstabel 1.1.

Kilde: VIVE

Vi har udført tre forskellige regressionsanalyser: Model 1 består udelukkende af baggrundsfaktorer, mens model 2 desuden inkluderer respondenternes kendskab til partnervold. I model 3 medtager vi yderligere de tre skalaer for respondenternes viden om partnervold og holdninger til køn hhv. partnervold, som vi har konstrueret og forklaret i kapitel 5. På tværs af modellerne ses, at der er en højere sandsynlighed for, at kvinder har handlet i forhold til mænd, når partnervolden drejer sig om nogen, man kender. Desuden viser model 3, at respondenterne oftere har handlet, hvis de har oplevet at have tilstrækkelig med viden eller færdigheder om, hvordan man kan støtte ved partnervold. Ingen af de øvrige faktorer i modellerne har signifikant sammenhæng med erfaret handlingsparathed.

6.3 Hvilke faktorer har sammenhæng med, om personer hypotetisk er villige til at handle i forhold til partnervold?

Alle undersøgelsens respondenter har tilkendegivet deres hypotetiske handlingsparathed i de 8 hypotetiske scenarier, som blev gennemgået i kapitel 4, og fik på tværs af scenarierne tildelt en samlet score på mellem 0 og 24 point på indekset for handlingsparathed. Fordelingen af indekset er gengivet i Figur 4.8. Denne tællevariabel anvender vi som den afhængige variabel i de følgende lineære regressionsmodeller. Vi har opstillet tre modeller for hypotetisk handlingsparathed på samme måde som i foregående afsnit, hvor model 1 inddrager betydningen af baggrundsfaktorer, mens model 2 desuden inddrager betydningen af respondenternes konkrete kendskab til partnervold. Model 3 tilføjer yderligere de tre skalaer for respondenternes viden om partnervold og holdninger

til køn hhv. partnervold, som er forklaret i kapitel 5. Da alle respondenter (uanset egen involvering i eller kendskab til partnervold) indgår i analyserne, er data tilstrækkeligt robust til, at vi kan udføre kønsopdelte analyser.

Table 6.2 Lineære regressionsmodeller, der viser sammenhængen mellem udvalgte faktorer og hypotetisk handlingsparathed, hvis man møder partnervold.

Hypotetisk handlingsparathed $y = \{0, 1, 2, 3, \dots, 24\}$, hvor 24 er højeste handlingsparathed.	Model 1		Model 2		Model 3	
	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder
Alder	+	+		+		
Grundskole eller lavere (ref.)						
Gymnasial, erhvervsfaglig, KVVU						
MVVU, LVU, ph.d.						
Anbragt/forebyggende foranstaltning	+				+	
Slået som barn				+		+
Partnervold: Selv involveret som udsat/udøver (referencekategori)			Ref.	Ref.	Ref.	Ref.
Partnervold: Kun andenhånds kendskab						
Partnervold: Intet kendskab			÷	÷	÷	
Viden om partnervold					+	+
Holdning til partnervold					+	+
Holdning til køn					+	
R ²	0,028	0,014	0,072	0,067	0,229	0,213

Anm.: Mænd, n=481 og kvinder, n=662

De røde felter betyder, at variablene ikke er medtaget i modellen. Hvis felterne er tomme, betyder det, at sammenhængen ikke er signifikant. Et (+) betyder, at den pågældende faktor signifikant øger sandsynligheden for, at man vil handle i forhold til partnervold, mens et (÷) betyder, at denne faktor signifikant mindsker sandsynligheden for at ville handle, alt andet lige. Den fulde model er vist i Bilagstabel 1.2.

Kilde: VIVE

Model 1 og 2 viser, at alder hænger sammen med en øget hypotetisk handleparathed, indtil vi i model 3 inddrager betydningen af videns- og holdningsfaktorerne. Herefter bliver betydningen af alder alt andet lige insignifikant. Tendensen for alder er, at jo ældre respondenterne er, desto mere handlingsparate er de. For mænd øges den hypotetiske handlingsparathed, hvis de har været udsatte som børn (belyst ved enten anbringelse uden for hjemmet eller modtagelse af forebyggende sociale foranstaltninger). Blandt kvinder øges handlingsparatheden, hvis de som børn er blevet slået af deres forældre. Selv om det er forskellige faktorer, som er udslagsgivende for mænd og kvinder i analyserne, tyder resultaterne på, at en opvækst med sociale belastninger fremmer villigheden til selv at ville handle, hvis man møder partnervold. Model 2 viser desuden, at egne erfaringer med partnervold hænger sammen med handlingsparatheden: Dem, der ikke har kendskab til partnervold, er mindre handlingsparate end dem, der selv har været involveret i partnervold (som udsat eller udøver). Sammenhængen forbliver dog kun signifikant for mænd, når vi i model 3 inddrager betydningen af viden og holdninger.

Analysen viser videre, at respondenternes viden om partnervold og deres holdninger til partnervold og køn har en signifikant betydning for den hypotetiske handlingsparathed. I takt med at respondenterne selv oplever at have sikker viden om, hvordan de kan agere, når de møder partnervold, så stiger den hypotetiske handlingsparathed også. Holdninger til partnervold har også en betydning for handlingsparatheden. I takt med at respondenternes intolerance over for partnervold stiger, så øges deres handlingsparathed. For mænd gælder endvidere, at handlingsparatheden øges, jo mindre tolerante de er over for sexismen (dvs. når de i mindre grad tolererer mænds sexistiske jokes eller mener, at kvinders oplevelse af sexismen er berettiget). Analysen viser således, at personers viden om partnervold og deres holdninger til køn og partnervold har signifikant sammenhæng med, om de hypotetisk er villige til at handle i forhold til partnervold. Som vist ovenfor havde holdninger til køn og partnervold ingen selvstændig betydning i forhold til den konkrete erfarede handlingsparathed, dvs. hvad man faktisk har gjort i forhold til de voldsramte par, man kender. Det kan der være flere grunde til. For dem, der har erfaret kendskab til partnervold, kan holdningerne være et resultat af de erfaringer, som de erhvervede under processen med at hjælpe et voldsramt par. Det kan også tænkes, at omstændighederne omkring det faktiske kendskab til partnervold, fx omsorgen for en nærtstående partnervoldsudsat, betyder mere for, hvordan man rent faktisk handler, end viden og holdninger gør.

6.4 Sammenfatning

På grundlag af multivariate analyser, har kapitlet belyst, hvilke bagvedliggende faktorer som alt andet lige hænger sammen med konkret erfaret hhv. hypotetisk handlingsparathed. Analyserne viser, at køn betyder noget for den konkrete erfarede handlingsparathed, idet kvinder er mere handlingsparate end mænd.

I forhold til den hypotetiske handlingsparathed betyder alder noget: Jo ældre man er, desto mere villig er man til at handle. Men sammenhængen er ikke konstant. Når vi inddrager betydningen af egne erfaringer, dvs. det personlige kendskab til partnervold, og særligt respondenternes viden og holdninger, forsvinder sammenhængen med alder. Analysen indikerer, at social udsathed i barndommen øger den hypotetiske handlingsparathed. Det samme gør ens viden om partnervold og ens holdninger til køn og partnervold. Jo mere man synes, man ved om partnervold, og jo mere intolerant man er over for sexismen og partnervold, desto mere villig vil man være til at handle over for volden. Det betyder omvendt, at manglende viden og en tolerant indstilling til sexismen og partnervold hæmmer handlingsparatheden. Den hypotetiske handlingsparathed er også mindre, hvis man ikke kender til nogen, der har været i et voldeligt parforhold.

7 Pårørendes egne perspektiver

7.1 Indledning

Som vist i det foregående er der i de fleste tilfælde nogen i den voldsudsattes omgangskreds, som før eller siden får kendskab til partnervolden, og disse personer træder ofte til ved bl.a. at tale med den voldsudsatte. Et litteraturstudie (Sylaska & Edwards, 2014), der har opsamlet viden fra undersøgelser, som er udført blandt tidligere voldsudsatte, har peget på, at ofre for vold finder det hjælpsomt, når omgivelserne giver dem mulighed for at tale om volden, giver forslag til, hvad de kan gøre, bistår med praktisk hjælp og frem for alt står til rådighed med følelsesmæssig støtte. Omvendt opleves det ikke som særligt hjælpsomt for den voldsudsatte, hvis omgivelserne reagerer med mistro, bebrejdelser, presser ofret til at handle på bestemte måder eller opstiller ultimatummer.

Flertallet af de studier, som findes om sociale reaktioner på afsløring af partnervold, er udført blandt ofre for vold, og de fokuserer derfor på, hvordan interaktionen mellem omgivelserne og ofret berører den partnervoldsudsatte. Undersøgelser, der belyser selvsamme interaktionen fra de pårørendes eller andre netværksmedlemmers perspektiv, er få (Gregory et al., 2017a). Vi står derfor på et spinkelt grundlag af eksisterende viden, når vi med den kvalitative undersøgelsesdel vil sætte fokus på, hvordan det opleves at være pårørende til nogen, der er udsat for partnervold. Vores tilgang må nødvendigvis være eksplorativ.

Pårørende er i denne kontekst en snævrere kreds end den gruppering, som vi i det foregående har betegnet som 'kender nogen, der har været involveret i partnervold'. Det er ikke de tilfældige vidner ('bystanders'), som overværer en voldsepisode, eller de, der har fået kendskab til et voldeligt parforhold på tredje hånd. Pårørende forstås i denne sammenhæng som personer, der som familiemedlemmer eller venner står den voldsudsatte nært og derfor også har været involveret i de problemer, som knytter sig til at være i et voldeligt parforhold.

Interessen bag den kvalitative undersøgelsesdel har været at opnå indblik i pårørendes konkrete erfaringer med at støtte voldsudsatte personer og i de udfordringer, dilemmaer, muligheder eller begrænsninger, der kan der være forbundet ved at involvere sig i et parforhold, hvor der er vold. Sådanne erfaringer kan være brugbare for en fremtidig indsats, der vil mobilisere de uformelle aktører til at intervenere over for partnervold. Inspireret af perspektiver fra det eksisterende vidensfelt (Liang et al., 2005; Beeble et al., 2008; Latta & Goodman, 2011; Gregory et al., 2017a; 2017b; Gregory, 2017) har undersøgelsen ønsket at opnå viden om følgende temaer i en dansk kontekst:

- Hvordan får man som pårørende kendskab til partnervolden og mulighedsbetingelser for at kunne støtte en nærtstående voldsudsat?
- Hvilke former for støtte yder pårørende?
- Hvilke udfordringer og dilemmaer knytter sig til rollen som pårørende?
- Hvordan påvirkes pårørende af at være involveret i parforhold med vold?
- Hvilke erfaringer har pårørende med de formelle hjælpesystemer?

Den kvalitative undersøgelsesdel er baseret på interviews med 14 pårørende og 6 voldsfaglige rådgivere. Fremgangsmåden og de metodiske overvejelser er beskrevet i kapitel 2.

I dette kapitel præsenteres fundene på undersøgelsesspørgsmålene i samme rækkefølge, som omtalt ovenfor: Først beskriver vi de pårørendes konkrete erfaringer med at få kendskab til volden, og dernæst belyses det, hvordan de støttede den voldsudsatte under og efter voldsforløbet. Herefter indkredser vi en række udfordringer og dilemmaer, som pårørende kan opleve undervejs i et støtteforløb. Dernæst følger et afsnit om de følelsesmæssige, psykiske, fysiske og relationelle følger, som pårørende har oplevet. Kapitlets sidste del beskriver de pårørendes erfaringer med de formelle støttesystemer og med selv at få rådgivning.

Selv om de pårørende og voldsfaglige rådgivere har deltaget i undersøgelsen på lige vilkår, har vi i fremstillingen valgt at give de pårørende den primære stemme. De voldsfaglige rådgiveres betragtninger er i indsat i tekstbokse og kan derfor læses som de professionelle kommentarer til de pårørendes oplevede udfordringer og dilemmaer.

7.2 Barrierer for at få kendskab til volden

Forudsætningen for, at pårørende kan støtte en partnervoldsudsat, er selvsagt, at de har kendskab til, at der foregår vold. Som vist i kapitel 3 får pårørende ofte kendskab til partnervold, fordi den voldsudsatte selv fortæller om det. Det gjorde sig også gældende for de 14 informanter – oftest mødre, søstre eller veninder – som deltog i den kvalitative undersøgelse. I nogle tilfælde fik de kendskab til volden, fordi den voldsudsatte åbnede sig for dem, eller fordi hun/han havde brug for akut hjælp efter en voldsepisode. Andre informanter havde dog fattet mistanke om, at deres nærtstående parforhold var usundt eller præget af et voldeligt mønster, lang tid inden der blev talt åbent om det.

Dette afsnit fokuserer på omstændigheder, som kan være barrierer for, at en samtale om volden kommer i stand: Voldens karakter, udøverens kontrol med den voldsudsatte samt hemmeligholdelse og nedtoning af volden.

7.2.1 Voldens karakter

Flere interviewede pegede på, at voldens karakter kunne være en udfordring for, at de pårørende fik kendskab til partnervolden. Det kan være svært for både udsatte og pårørende at spotte, erkende og samtale om psykisk vold, bl.a. fordi udøverens kontrol og manipulation ofte er en langsom og gradvist eskalerende proces. En pårørende til to voldsudsatte kvinder fortalte, at denne voldsform kan være vanskelig at identificere, særligt i starten, hvor tegnene og faresignalerne ikke altid træder så tydeligt frem:

Iben (veninde og kollega): Der går lang tid før, man får øjnene op for det. Det der med, at ting sker så meget hen over tid, at det ikke lige er fra den ene dag til den anden, du opdager, at der er noget galt. [...] Jeg tror nogle gange, man bliver snydt af det tidslement. Det er sådan en mærkelig udvikling, der sker.

En anden pårørende, der også kendte flere partnervoldsudsatte, trak paralleller til den fysiske volds synlighed, som gjorde det nemmere at træde til med hjælp:

Ida [søster]: Det er bare nemmere med dem, jeg kender, der har været udsat for fysisk vold. Nu lyder det som en helt syg omgangskreds, men der er alligevel bare en del. Og det er måske bare lidt nemmere at snakke om. Dem, der bliver slået eller sådan. Der kan man i det mindste have en samtale om, at de sidder og lyver for dig, når du kan se, at de har blå mærker. Det er sværere, det er mere privat, det dér med psykisk vold. Du kommer ikke helt ind dér, hvor det egentlig foregår.

Som citatet med Ida illustrerer, kan det være lettere både at spørge ind til og hjælpe én, der er udsat for fysisk vold, da det i disse tilfælde kan være meget tydeligt, hvad vedkommende er udsat for.

At psykisk vold kan være svært at tale om blev også nævnt af en mor, hvis søn blev udsat for psykisk vold af sin ekspartner gennem lang tid. Selv om han havde brudt med partneren for flere år siden, talte han nødigt om volden. Dermed var det vanskeligt for de pårørende at bistå ham i bearbejdningen af hans oplevelser. Moren mente, at modvilligheden mod at samtale ikke kun var forbundet med voldens karakter, men også med den udsattes køn. Fordi det er tabubelagt, at mænd kan blive udsat for partnervold, kan de have svært ved at sætte ord på deres oplevelser:

Mette [mor]: Man glemmer, at der er så mange mænd, der er udsat for psykisk vold. Meget mere end vi tror. Kvinderne har meget nemmere ved at komme igennem, fordi – ja, de kan snakke om det. Og det er ligesom legalt, men for mændene er det måske ikke legalt, fordi det er så skambelagt.

Andre informanter pegede på, at parrets sociale position kan være en barriere for, at volden kommer til andres kendskab. For eksempel mente en datter til en mor, der i årevis havde været udsat for vold, at forældrenes høje indkomst og placering i det øverste sociale hierarki, ikke kun fungerede som et værn mod omverdenens kritiske spørgsmål og indgriben. En anden informant, der var veninde til en voldsudsat kvinde, mente i tråd hermed, at der i almindelighed findes stereotype forestillinger om, at partnervold primært foregår i de lavere sociale lag. Denne informant pegede ud fra egne erfaringer på, at dysfunktionelle relationer kan forekomme i alle sociale lag, også i de akademiske cirkler:

Iben [veninde]: Altså, i den akademiske verden, vi er i lige nu, har han [venindes ekspartner] en virkelig høj stilling. Og jeg tager bare mig selv i lige at gå ind og se det billede dér og tænke: "Kan den mand virkelig være sådan?". Man kan ikke se det på mennesker, vel?

7.2.2 Kontrol og isolation

Størstedelen af informanterne havde været vidner til, at den voldsudsatte i stigende grad blev isoleret fra venner, familie og det øvrige netværk, hvilket begrænsede muligheden for at have kontakt og dermed give støtte. Isolationen og kontrollen kunne komme til udtryk ved, at voldsudøveren begrænsede den voldsudsatte mulighed for at besøge

venner og familie, forbød den udsatte at have egen mailadresse eller kun tillod telefonsamtaler, der var på medhør. Flere interviewede beskrev isolationen som en selvforstærkende proces, idet den voldsudsattes mulighed for at opretholde sine sociale relationer gradvist blev forringet med yderligere isolation til følge. De fleste pårørende oplevede med andre ord, at den voldsudsattes sociale og familiære netværk gradvist blev indskrænket og i nogle tilfælde helt forsvandt. De pegede på, at den tiltagende isolation og kontrol gjorde det vanskeligt for den voldsudsatte at fornemme sin egen situation og dermed nå til en erkendelse af, hvad der foregik i relationen til voldsudøveren. Isolationen begrænsede den voldsudsattes mulighed for at spejle sig i andres liv og hindrede, at venner og familiemedlemmers syn på situationen blev bragt frem.

En række af de pårørende havde oplevet, at deres mulighedsrum for at støtte den voldsudsatte blev kraftigt indskrænket, i takt med at voldsudøveren øgede isolationen og kontrollen. Det private og fortrolige rum, som ellers eksisterede mellem den voldsudsatte og den pårørende, forsvandt stort set. For eksempel fortalte en datter til en voldsudsat mor, at de kun måtte tale i telefon sammen, når morens telefon var på medhør. Andre havde oplevet, at voldsudøveren konstant ringede eller sendte sms'er, når de var sammen med den voldsudsatte. Det betød, at der sjældent var mulighed for at tale privat og uforstyrret med hinanden. En mor, hvis datter blev holdt isoleret af sin tidligere partner, fortalte:

Lene [mor]: Det er jo minimalt med tid, jeg havde med hende i forhold til ham [eks-partner]. Hvis jeg kunne få lov til at hive hende med i sommerhus i en uge, hvor hun kunne få lov til at trække vejret frit og mærke, at lige pludselig kan livet måske også kan være anderledes og alt det dér. Men det var jo ikke tilfældet, for det kom aldrig til at ske. Hun kunne ikke engang være her en hel dag. Hun kunne ikke engang være her en hel aften. Havde jeg kunnet det, så havde jeg også haft en større gennemslagskraft til at kunne overbevise hende om – og hun kunne nå at mærke og se, at det var nok rigtigt, ikke?

Flere pårørende havde som Lene følt sig afskåret fra den voldsudsatte, og mange udtrykte frustration over, at den voldsudsatte konstant var under indflydelse af voldsudøveren, da det gjorde det særdeles vanskeligt at yde hjælp og tale med den voldsudsatte om volden. Kort sagt oplevede de pårørende, at isolationen og kontrollen gjorde det umuligt for den voldsudsatte at få tid og ro til at reflektere over relationen til voldsudøveren.

7.2.3 Hemmeligholdelse og nedtoning

De fleste interviewede havde oplevet, at den voldsudsatte hemmeligholdt eller nedtonede den vold, som fandt sted. Skønt hemmeligholdelsen især skete i starten, fremhævede flere, at den voldsudsatte fortsatte med at nedtone eller dække over, hvad der foregik. De var overbeviste om, at de ikke kendte den fulde sandhed om, hvad den voldsudsatte var udsat for. For eksempel havde Pia en datter, som i en årrække levede i et parforhold med psykisk vold. Datteren bortforklarende ofte volden ved at sige, at der jo er masser af familier, der har udfordringer, eller at situationen heller ikke var værre end som så. I det følgende fortæller Pia om datterens vekslende åbenhed:

Pia [mor]: I perioder har hun fortalt nogle ting, fx de gange, hvor hun er kommet herved om natten og har været rigtig, rigtig bange. Der har hun selvfølgelig også været nødt til at fortælle, hvad der sker. For det kræver en forklaring, når man står her kl. 4.00 om natten og græder med begge børn under armen. Og så kan hun have fortalt rigtig meget. Men der er ingen tvivl om, at i andre sammenhænge, der holder hun hånden over ham, og er nødt til at beskrive ham ud fra den bedste udgave af ham. Jeg tror, det er en blanding af, at det er sådan, hun helst gerne vil have, at det skal se ud, selvfølgelig. Og så også fordi, at hvis hun virkelig skulle blive ved med at beskrive alt det, som hun måske godt kan se, og som vi andre kan se, så ville hun føle sig som en stor idiot ved at blive i det, for at sige det lige rent ud. Det er den dér blanding, der er så svær.

Som Pia betragtede også andre interviewede nedtoningen af volden som en overlevelsesstrategi, hvor den voldsudsatte forsøgte at give sig selv og omverden et indtryk af, at situationen ikke var så alvorlig. Flere fandt det vanskeligt at navigere i som pårørende, fordi de ikke havde et reelt billede af situationens alvor, og hvordan den udviklede sig. En pårørende, hvis kusine blev udsat for fysisk og psykisk vold, fortalte:

Julie [kusine]: Jeg tror, der er foregået meget mere, end vi overhovedet har kendskab til. Det er bare kulminationen på psykisk vold og et forhold, der er kørt helt skævt. Ja. Så der skulle nogen jo have blandet sig langt tidligere og have sagt: "Hvad sker der?". Men igen, det er skide svært, når de [kusine og ekspartner] lever deres eget liv, og "alt bare er godt".

Julie fandt det vanskeligt at gribe ind, fordi kusinen nedtonede volden og gav udtryk for, at alt var fint. Denne erfaring delte hun med andre pårørende. De havde svært ved at give den rigtige støtte, fordi de ikke kunne afkode 'den sande' situation.

7.3 Pårørendes forskellige former for støtte og hjælp

Dette afsnit fokuserer på de forskellige former for hjælp og støtte, som de interviewede pårørende ydede til den voldsudsatte – både under samlivet med voldsudøveren og i tiden omkring og efter et brud.

Det samlede interviewmateriale vidner om, at pårørende ofte yder en lang række forskellige former for hjælp og støtte til den voldsudsatte. Flertallet fortalte, at de havde støttet den voldsudsatte både praktisk, emotionelt og i flere tilfælde også økonomisk. En informant berettede følgende om den støtte, som hun og familien gennem tiden gav til hendes søster, der i en længere årrække blev udsat for fysisk og psykisk partnervold:

Malene [søster]: Alle de mulige former for støtte, der findes. Hun har boet hos os, vi har hjulpet med at opfostre hendes datter. Vi hjælper økonomisk og praktisk, fx med bil. Vi hjælper hende følelsesmæssigt. Og ved den første voldsepisode hjalp jeg hende på politistationen. Min mor og far rejste ad flere omgange til [land, hvor søsteren har boet] og forsøgte at få hende med hjem, inden det endelig lykkedes. Så altså, det er på alle fronter, at vi har ydet støtte.

På samme vis fortalte andre pårørende om praktisk støtte til den voldsudsatte. Det kunne omfatte hjælp med børnepasning, hjælp til transport eller til etablering af nyt hjem efter et brud med voldsudøveren. Nogle havde åbnet deres hjem i situationer med eskalierende vold, hvor den voldsudsatte måtte forlade hjemmet. En voksen datter, hvis mor havde været i flere voldelige parforhold, fortalte følgende:

Trine [datter]: Så det, der også sker, det er, at nogle gange får hun [Trines mor] nok. Så pakker hun sin kuffert og tager enten ned til min mormor, altså sin egen mor, eller kommer ned til mig og min mand, og siger, at nu kan hun ikke mere. Og vi står altid med åben dør og siger, at vi rydder et værelse, og at hun kan bo her.

Flere pårørende havde også givet den voldsudsatte økonomisk hjælp. Nogle havde betalt for psykologhjælp eller anden form for terapi, mens andre havde lånt eller givet den voldsudsatte penge, fx til indskud til en ny bolig.

I tillæg til den praktiske og økonomiske hjælp fortalte alle pårørende om deres emotionelle støtte til den voldsudsatte. De bestræbte sig på at være lyttende og nærværende og forsikre den voldsudsatte om, at de – uanset hvad der skete – ville være der for hende/ham. Som en mor til en søn, der i flere år var udsat for psykisk partnervold, udtrykte det:

Mette [mor]: Vi har aldrig cuttet kontakten [til den voldsudsatte søn]. Vi har hele tiden støttet op og sagt, at vi var der lige meget hvad.

Ved siden af den emotionelle støtte forsøgte flere pårørende at hjælpe den voldsudsatte gennem realitetskorrektion, dvs. ved at fortælle, hvad de som pårørende selv registrerede ved den voldelige relation. En informant, hvis veninde var udsat for fysisk og psykisk vold, fortalte:

Birgitte [veninde]: [Det jeg har] prøvet at gøre, er at synliggøre, hvor forkert han har opført sig, og hvor forkert det er, det han har sagt. Og hvor forkert, det, der er sket, er. Og at det ikke er normalt. Og at det ikke er kærlighed. Det har været mit fokus.

En række pårørende oplevede, at den voldsudsatte i perioder mistede fornemmelsen for, hvad der foregik i relationen til voldsudøveren. Derfor forsøgte de som Birgitte at realitetskorrigere den voldsudsatte ved at fortælle, hvad de selv så og oplevede. Dem, der havde afprøvet denne pårørendestrategi, mente generelt, at det kunne være en god måde at støtte på. Det hjalp den voldsudsatte til at se sin situation i et nyt lys, og det hjalp også de pårørende selv. Ved at italesætte deres observationer, tanker og bekymringer kunne de bedre se sig selv i øjnene i rollen som pårørende.

Flere pårørende fortalte endvidere, at de havde støttet ved at vejlede om rådgivningstilbud og hjælpemuligheder for voldsudsatte. Et par af de interviewede havde desuden sat sig ind i viden om vold i nære relationer og forsøgte at hjælpe den voldsudsatte ved at informere om voldstyper og -dynamikker. En af disse var en voksen datter til en voldsudsat mor:

Trine [datter]: Jeg har opsøgt rigtig mange hjemmesider. Danner har en fin oversigt og tjekliste om psykisk vold. Jeg har også sendt den til min mor og snakket med hende om det, når hun er uden for cirklen. Når hun er tilbage i hans cirkel, så har jeg intet råderum. Så findes det ikke. Men når hun er ude nogle få gange om året, kan vi prøve at sidde og kigge på listen i forhold til isolationsteknikker. Så kan vi godt have en samtale om det.

Vejledning kan også være at anskueliggøre, hvordan situationen vil se ud efter et eventuelt brud med voldsudøveren. En mor til en datter, der var udsat for psykisk partnervold, var blandt de pårørende, der havde afprøvet denne hjælpestrategi:

Pia [mor]: [...] jeg har prøvet at stille op, hvad der konkret ville ske, hvis hun blev skilt. Hvordan ville hun stå i forhold til lejlighed, børn og økonomi. Fordi jeg selv har været igennem nogle skilsmisser, så jeg har jo noget praktisk erfaring. Så på den måde har jeg kunnet vejlede hende.

Som helhed afspejler interviewmaterialet at den støtte, som pårørende giver til voldsudsatte, både kan være situationsbestemt og strække sig over længere tid. Den situationsbestemte støtte kan fx være at åbne døren eller henvende sig til politiet eller et krisecenter efter en akut voldsepisode, mens en langvarig støtte kan være at bistå den voldsudsatte, efter hun/han har brudt med voldsudøveren. Flere pårørende fortalte således om, hvordan de hjalp deres nærtstående med at (gen)skabe et hverdagsliv efter bruddet. Nogle hjalp med indkøb, børnepasning og andre praktiske ting, mens andre støttede en proces, der var uden udløbsdato:

Malene [søster]: Jamen, hun [Malenes søster] er alene om alting med sin pige. Og det er hårdt. Alle enlige mødre sidder nogle gange tilbage og tænker, at det kunne være rart med en til, der kan give en hånd med. Men også til at skabe familielivet. Jeg synes nogle gange, at hun har en forkert følelse af, at hun ikke kan skabe samme kvalitet af familieliv for sin datter, som jeg for eksempel kan for mine børn. Så der går jeg også aktivt ind i, at de [Malenes søster og niecen] altid er med. De bor for sig selv nu, efter de har boet hos os i en årrække. Alle aktiviteter og højtider, lørdage og søndage tilbringes i fællesskab. Så vi er lidt 'extended family' på den måde.

Den langsigtede støtte kan også indebære, at de pårørende er bevidste om at anerkende, at den voldsudsatte er på rette vej efter bruddet med voldsudøveren. En pårørende, der brugte en anerkendende tilgang til at støtte op om den tidligere voldsudsattes positive udvikling, var Simone, hvis faster efter mange års vold nu havde brudt med partneren:

Simone [niece]: Men vi har sådan en familiechat, og [...] hver gang hun lægger noget op, er det jo bare: "Ej, hvor er det dejligt at se!" og "Ej, hvor ser det hyggeligt ud!". Sådan noget, at hun er ude at kælke med børnene, sådan "Wow". Sådan at hun altid møder en mur af støtte og entusiasme fra os, når hun viser, at hun er tilbage ved normalt.

At anlægge en anerkendende, lyttende og tålmodig tilgang er en hjælpsom strategi for den voldsudsatte, har tidligere forskning vist (Sylaska & Edwards, 2014). Det blev også

fremhævet af de voldsfaglige rådgivere, der blev interviewet til undersøgelsen, jf. boksen nedenfor.

Rådgivernes råd til pårørende – gode strategier (1)

Positiv social respons og anerkendelse af volden

Rådgiver: Tro på kvinden, og lyt til hende. Vær der med hende, og tro på hendes historie. Det er vigtigt at blive troet på, og den positive sociale respons kan være altafgørende, både i forhold til om hun kommer ud, og i forhold til hvordan hun kommer sig oven på det. Giv plads, tro på hende, og pres hende ikke. Tro på, at hun selv bedst ved, hvad der er bedst for hende. Fortæl, at man tror på hende. Og anerkend, hvor meget der skal til for at være i et voldeligt forhold, og ros hende for, hvordan hun har navigeret i det.

Rådgiver: For familien er det bedste at give plads. Hun skal ikke føle, at hun mister pladsen i familien, men at familien kan rumme hinanden og give plads til det. For nogle gange kan hun ikke forholde sig til familiens eventuelle konflikter oven i sit eget voldelige forhold. Det kræver, at både familien og kvinden kan finde hinanden og blive enige om, at den plads skal gives. Det er dog nemmere sagt end gjort.

Rådgiver: Det vigtigste er, at pårørende kontinuerligt de-normaliserer volden. Udsatte er ofte i tvivl, om de overreagerer, og er i tvivl om, hvad de oplever. Det kan hjælpe, at pårørende er med til at fortælle, hvornår noget er forkert og bekymrende, så den udsatte ikke sidder fast, og så de føler, de har en allieret.

Rådgiver: Udsatte kan have svært ved at se, at der er tale om vold, fordi den bliver en del af hverdagen. Så dét at have en udefra, der kan være med til at sige, at det, der sker, faktisk er vold, og det ikke er sådan, det bør være, kan være vigtigt.

Rådgiver: Tal også om forandringspotentialer. Der skal være plads til dilemmaerne. Har udøver for eksempel nogensinde reflekteret over, om de har problemer eller har brug for hjælp eller behandling? Eller siger de altid, det er udsattes skyld? Det giver indblik i, hvorvidt de kan forandre sig. Det kan være en lettelse for både pårørende og udsatte at vide, at det ikke bliver bedre, medmindre udøver selv tager et ansvar.

Gennemgangen i dette afsnit viser, at pårørende til partnervoldsudsatte kan støtte og hjælpe på mange forskellige måder, såvel i tiden, hvor den voldsudsatte og voldsudøveren lever sammen, som i perioden omkring og efter et eventuelt samlivsbrud. Således fortalte de fleste pårørende om, at de ud over at støtte den voldsudsatte følelsesmæssigt, ofte også hjælper økonomisk og især praktisk. Flere bistod endvidere ved at vejlede om hjælpemuligheder for voldsudsatte eller ved at anskueliggøre, hvordan den voldsudsattes situation kunne tage sig ud efter et brud med den voldelige partner. Endelig vidner de interviewedes fortællinger om, at pårørendes hjælp både tilbydes i akut opståede situationer og som en mere langstrakt indsats.

7.4 Udfordringer og dilemmaer for pårørende til partnervoldsudsatte

Gennemgangen om de pårørendes støtte ovenfor kan fejlagtigt efterlade indtryk af, at det er ligetil at hjælpe en partnervoldsudsat med at bryde ud af det voldelige mønster. Det er det ikke. Interviewmaterialet viser, at de pårørende ofte må gå med listesko. Dette afsnit belyser en række udfordringer og dilemmaer, som knytter sig til dét at være pårørende til en partnervoldsudsat. Med afsæt i de interviewedes konkrete erfaringer, oplevelser og refleksioner har vi samlet disse dilemmaer og udfordringer i 10 temaer, som udfoldes nedenfor. Nogle udfordringer blev omtalt af næsten alle interviewede og har dermed karakter af at være en generaliseret erfaring blandt pårørende til partnervoldsudsatte. Andre blev nævnt af færre og knyttede sig fx til særlige forhold ved den voldsudsatte eller ved pårørenderelationen.

7.4.1 Når den voldsudsatte ikke er klar til at forlade voldsudøveren

Stort set alle de interviewede pårørende fremhævede, at de fandt det frustrerende, at den voldsudsatte ikke var klar til at forlade voldsudøveren, selvom der foregik voldsomme ting i parforholdet. Det var som pårørende meget vanskeligt at være vidne til, at den voldsudsatte forblev i det voldelige og dysfunktionelle forhold, og særligt udfordrende, når den voldsudsatte, trods gentagne forsøg på at forlade den voldelige partner, alligevel endte med at vende tilbage til voldsudøveren. Flere talte om at være efterladt med en følelse af afmagt, fordi de ikke kunne nå ind til den voldsudsatte. De kunne hverken gøre fra eller til, men kunne blot krydse fingre for og vente på, at den voldsudsatte en dag selv ville nå til erkendelsen af, at relationen til voldsudøveren måtte ophøre. En mor til en datter, som var blevet udsat for både psykisk, fysisk og økonomisk vold af sin ekspartner, fortalte:

Lene [mor]: Men man kan sige, på trods af den dér tur, hvor jeg måtte ringe til politiet, jamen, så vender hun [datter] tilbage igen, igen. Og det er jo netop det – og det er nok det, der var det mest frustrerende. Det var det dér med, at jeg kunne ikke gøre noget. Jeg måtte bare stå ude på sidelinjen og se ind i det. Det var så forfærdeligt.

Trods frustrationen over den voldsudsattes manglende parathed til at bryde med voldsudøveren fortalte flere pårørende, at de søgte at imødekomme den voldsudsatte med forståelse og tålmodighed. De fleste forstod, at det kan være en vanskelig og langstrakt proces at bryde ud af et voldeligt forhold, også selv om de ind i mellem havde lyst til at sætte den voldsudsatte stolen for døren.

At man som pårørende – selvom det kan være vanskeligt – bør undlade at stille for store og konkrete krav til, hvordan den udsatte bør agere, blev også fremhævet af de interviewede rådgivere. I boksen nedenfor uddybes det uhensigtsmæssige ved, at pårørende til en partnervoldsudsat stiller den udsatte over for et ultimatum.

Rådgivernes råd til pårørende – uhensigtsmæssige strategier (1)

Undgå ultimatummer

Rådgiver: Vi taler meget med pårørende om ikke at presse for meget på. Særligt i familierelationer er det en risiko. Man skal selvfølgelig være der og give udtryk for bekymring, men ikke presse for meget på. For eksempel ikke sige "Hvorfor forlader du ikke voldsudøveren?", fordi det kan virke bebrejdende.

Rådgiver: Undgå at opstille et ultimatum. For eksempel bør man som pårørende ikke sige, at man ikke vil snakke med den udsatte mere, hvis ikke han/hun går fra voldsudøveren. Udtryk forståelse for, at det er den udsatte selv, som skal beslutte et brud. Og prøv at lade være med at tale dårligt om udøveren, fordi det sætter udsatte i en position, hvor de skal forsvare sig.

Rådgiver: Pårørende bokser tit med, at den udsatte burde kunne forstå, at det ville være en løsning at gå fra partneren og eventuelt komme på krisecenter. Og så følger den bebrejdelse, som den udsatte oplever på grund af det. Der kan være en frustration fra de pårørende over, at de i lang tid har sagt, det var et problematisk forhold, uden at der sker noget. Og hos forældre er der ofte en idé om, at de ved, hvad der er bedst for deres børns liv.

Rådgiver: Der er forståeligt nok en stor bekymring, som kan blive til vrede og frustration over, hvorfor udsatte ikke bare går. Men det kan føre til, at den udsatte stopper med at søge hjælp i familien.

Særligt blandt de interviewede, hvor den voldsudsatte fortsat var i et voldeligt forhold, blev frustrationen over den udsattes manglende parathed til at forlade voldsudøveren koblet til en følelse af manglende håb. En af dem var Trine, hvis mor på tyvende år befandt sig i et voldeligt forhold. Moren havde gentagne gange taget tilløb til at forlade sin partner, men endte altid med at blive i forholdet, hvilket efterlod Trine skuffet og opgivende:

Trine [datter]: Det lyder sort, men jeg har ikke håb for de to [moderen og moderens mand]. [...] Jeg kan se, at den fysiske vold er mindsket, efter han er gået på pension, men jeg synes faktisk, at den psykiske vold er værre nu. Og når hun er hernede, skal hun senest køre her fra kl. 16.00, fordi hun skal være hjemme. Så jeg har ikke meget håb på deres vegne. Jeg kunne ønske, at der var et.

For Trine og flere andre pårørende gav den voldsudsattes manglende parathed til at forlade voldsudøveren ikke kun anledning til frustration, men også til en følelse af at være stadig mere afmægtig og udmattet, for hver gang den voldsudsatte vendte tilbage til voldsudøveren.

7.4.2 Når hjælp og støtte ikke altid har den ønskede virkning

Flere interviewede havde enten konkrete erfaringer med eller en bevidsthed om, at nogle former for hjælp og støtte kan have en uønsket virkning. Det havde Malene, hvis søster havde været i flere voldelige forhold, erfaret:

Malene [søster]: [...] alt det vi gjorde, inden hun [Malenes søster] selv var klar til at handle, det har hele tiden skubbet hende længere væk fra os. Alt, hvad man gør og italesætter, hvis hun ikke er klar, det fører udelukkende til, at man skubber hende længere væk og ind i armene på ham, der udøver volden. Men det er jo den dér komplekse følelse af virkelig at ville gribe til handling, og bare stå og fortryde det bitterligt bagefter, fordi man jo godt kan se, at det havde den omvendte effekt, ikke?

Lysten til at gribe ind delte Malene med andre interviewede pårørende. Flere havde dog fravalgt at blande sig i konflikten på konkret vis, fordi de var bevidste om, at det kunne få den modsatte virkning i forhold til det, de ønskede. De havde indset, at en mere konfronterende og aktiv tilgang til voldsudøveren kunne få volden til at eskalere og dermed have negative konsekvenser for den voldsudsatte. For at beskytte den udsatte undlod de at blande sig for aktivt. En pårørende udfoldede problemstillingen:

Simone [niece]: [...] han [fasterens eksmand] skulle ikke kunne sætte en finger på den måde, jeg opførte mig på. Det skulle ikke på nogen måde gå ud over hende, at jeg var tilbageholdende eller whatever, ondskabsfuld over for ham eller sådan noget. Det måtte ikke reflektere tilbage på hende [...] Så det er også en balancegang med, hvis jeg engagerer mig for meget, betyder det så, at min pårørende bliver tævet mere?

Også andre interviewede fortalte som Simone, at de var opmærksomme på at gå forsigtigt frem og grundigt overvejede de mulige – positive som negative – konsekvenser ved den måde, de støttede den voldsudsatte på. Det kunne være frustrerende at måtte gå på kompromis med den umiddelbare trang til at gribe ind, fx ved at konfrontere voldsudøveren.

At en konfronterende tilgang til voldsudøveren er uhensigtsmæssig, fremhæves også af de rådgivere, der er interviewet til undersøgelsen. De peger på, at en sådan tilgang kan få negative følger for den voldsudsatte, jf. boksen nedenfor.

Manglende omtanke ved direkte konfrontation

Rådgiver: Mange [pårørende] har lyst til at gøre noget ved ham [udøveren]. Eller tage direkte kontakt til ham og bede ham stoppe. Vi kan ikke sige, at man aldrig skal gøre det, men vores erfaring er, at det kan gøre situationen værre for den udsatte, og det er farligere. Ofte er det jo tab af kontrol, der ender i vold, så indblanding udefra kan jo resultere i det samme. For andre pårørende kan det blive vendt til vrede på den udsatte, "så er hun selv ude om det."

Rådgiver: Hvis de pårørende går imod den udsattes egne anbefalinger i forhold til egen sikkerhed, og skaber direkte konfrontationer om noget, den udsatte har fortalt i fortrolighed, kan det virkelig ende galt. Så kan der komme repressalier fra udøveren mod den udsatte.

Rådgiver: For eksempel siger nogle pårørende, at de vil tale med udøveren om det. Det kan sætte den udsatte i en position, hvor de skal vælge side. Og måske afreagerer udøver på den udsatte. Selvjustits er ikke godt. Hvis det er så slemt, at man skal ringe til politi eller andre myndigheder, er det en god idé at få udsattes samtykke, så de ikke føler sig gået bag om ryggen på.

7.4.3 Frygt for, at kontakten til den voldsudsatte mindskes eller ophører

Som pårørende frygtede flere af de interviewede, at kontakten til den voldsudsatte af den ene eller anden grund vil mindskes eller helt ophøre. Flere var bekymrede for, at voldsudøveren ville isolere den voldsudsatte yderligere som følge af de pårørendes måde at agere på. En mor til en datter, der levede med psykisk partnervold, fortalte:

Pia [mor]: Men jeg kan godt mærke, at det er det, der kan skræmme mig aller- mest, det er, hvis han [datterens mand] ser sig gal på os. Hvis han ser mig så meget som en trussel, så han ligesom lukker der.

Flere pårørende, der som Pia frygtede, at voldsudøveren vil isolere den voldsudsatte yderligere, fortalte, at de forsøgte at have en ikke-konfronterende tilgang til voldsudøveren, fordi de dermed håbede på at kunne opretholde kontakten til den voldsudsatte.

På samme vis var flere pårørende bange for, at den voldsudsatte lagde afstand og trak sig fra dem. De var derfor opmærksomme på ikke at presse den voldsudsatte, fx ved at stille krav om, hvordan hun/han burde handle. En pårørende, hvis veninde blev udsat for fysisk og psykisk vold, var bange for at gøre veninden vred og på den baggrund miste kontakten til hende:

Freja [veninde]: Jeg går lidt forsigtigt til værks, fordi jeg er sindssygt bange for at skubbe for meget til hende på en eller anden måde, fordi jeg synes, at det værste, der kan ske, det er, at hun ikke taler med nogen. Så jeg prøver bare at sige til hende, at jeg bliver vildt ked af at høre, at hun har det sådan, og at hun ikke har det godt.

De interviewedes betragtninger vidner om, at det kan være vanskeligt for pårørende at finde balancen mellem på den ene side at give råd eller fortælle, hvad man som pårørende ser og oplever, og på den anden side ikke at komme til at skubbe den voldsudsatte væk ved fx at stille krav til hendes/hans ageren. De interviewede rådgivere forstod de pårørendes trang til at stille krav til den udsatte, men fremhævede, at det var noget, man burde undgå. I stedet bør de pårørende bestræbe sig på at være lyttende og tålmodige, jf. tekstboksen nedenfor.

Rådgivernes råd til pårørende – gode strategier (3)

Vigtigt ikke at presse for meget på og i stedet være lyttende og tålmodig som pårørende

Rådgiver: Vi fortæller, at vi erfaringsmæssigt ved, at det ikke er en god idé at presse, fordi man risikerer yderligere isolation. Og vi fortæller, at det ikke betyder, hun [den voldsudsatte] ikke vil [forlade udøveren], men fordi vold nedbryder én, så kan man ikke. Man skal ligesom prøve at se bagved. Selv om man som pårørende får lyst til at køre hårdt mod hårdt, ved vi erfaringsmæssigt, at det ikke er godt. Vi snakker om, at det er godt at være rummelig og invitere osv. Man kan vise bekymringen, fx ved at sige, at man som pårørende kan se, at den voldsudsatte er ked af det, men undgå at presse på.

Rådgiver: Vi prøver at snakke pårørende ud af at presse kvinden, for det er der rigeligt af [fra voldsudøverens side]. I stedet bør de høre hende, hvad hun har brug for hjælp til. Og så tilbyde, at man kan undersøge noget [hjælpe muligheder mv.], når hun har brug for det. Være der på kvindens præmisser i stedet for at presse noget ned over hende. Det er næsten umuligt for pårørende at forholde sig til det på den måde – men det er vigtigt.

Rådgiver: Vi taler meget med pårørende om, hvordan de kan italesætte bekymringen uden at presse for meget på. Hvis de gør det [presser den voldsudsatte for meget], kan man risikere, at den voldsudsatte trækker sig fra de gode relationer. Det er en balance, som skal rammes – at italesætte sin bekymring, men også passe på sig selv.

Rådgiver: Når de [pårørende] ringer til os og spørger, hvordan de kan støtte, vejleder vi om, hvordan de kan give positiv respons. Men på den anden side vil vi altid sige, at vi takker for, at den pårørende har taget kontakten, men beder om, at den udsatte også selv ringer. Nogle gange er det godt, at de adskilles lidt, fx fordi en mor ikke har behov for at høre alting. Det giver også den udsatte noget agency.

Rådgiver: Ja, give tid og plads til hendes tempo, så man ikke tager over. Pårørende kan have svært ved at se på det og vil gerne stoppe det. Hvis de spurgte ind til det, ville pårørende måske forstå, at der er en god grund til, at kvinden bliver i forholdet, fx af økonomiske grunde.

7.4.4 Udfordringen i at give vedholdende støtte

Som beskrevet ovenfor, bestræbte de pårørende sig på at være forstående og tålmodige i deres tilgang til den voldsudsatte. Flere gav dog udtryk for, at det kunne være svært at give vedholdende støtte, særligt i de tilfælde, hvor den voldsudsatte var i det voldelige forhold i flere år. De oplevede ikke, at deres bistand bidrog til at ændre situationen til det bedre og brugte ord som 'slidsomt', 'hårdt', 'frustrerende' eller 'trættende'. En mor til en voldsudsat datter fortalte om sine ambivalente følelser:

Lene [mor]: Og problemet er bare, at jeg har dårlig samvittighed, for jeg kan godt mærke, at min grænse – jeg kan ikke blive ved med det her. Og så nogle gange, så bliver jeg også irriteret, fordi jeg tænker: "Fuck, nu må hun [datter] altså godt snart tage noget ansvar selv". Og så løber jeg lige over i den anden grøft og tænker: "Ej, men for helvede, mand. Det er bare heller ikke nemt". Så jeg veksler meget i mine følelser.

Også andre pårørende fortalte om splittelsen mellem på den ene side forpligtigelsen til at støtte den voldsudsatte og på den anden side erkendelsen af, at man som pårørende kan løbe tør for energi og kræfter til at involvere sig. En af dem, der havde indset, at overskuddet til at støtte den voldsudsatte var opbrugt, var Trine, hvis mor befandt sig i et voldeligt forhold på tyvende år. Trine, der med egne ord havde ageret moderens beskytter i mange år, fortalte:

Trine [datter]: Og efter det [episode, hvor moderen, efter at have været udsat for vold, vender tilbage til voldsudøveren], skriver jeg et brev til dem begge to [moderen og moderens mand], hvor jeg skriver, at nu er min grænse nået, og den er overtrådt. Altså, hvis jeg skal blive ved med at have en relation til dem, så er jeg også med til at acceptere volden. Både fysisk og psykisk. Og det vil jeg ikke, og det kan jeg ikke længere. Altså, jeg bliver helt ødelagt af det. Så det er pissehårdt og har været det for mig i alle de år.

Pårørendes balancering mellem engagement og frakobling er ikke et udsædvanligt fænomen (Latta & Goodman, 2011). Der kan være grænser for den vedholdende støtte og en grænse for, hvad man som pårørende personligt kan være vidne til, når man samtidig skal kunne fungere på andre livsområder. De interviewede rådgivere fremhævede, at det er vigtigt, at man som pårørende passer på sig selv og er opmærksom på egne grænser (jf. tekstboksen nedenfor).

Rådgivernes råd til pårørende – gode strategier (4)

Vigtigt også at passe på sig selv

Rådgiver: Vi peger ofte på at være der og blive ved med det trods afvisning. Række ud og rumme, elske og invitere. Og så siger vi, at hun [den voldsudsatte] hører det, selv om hun ikke handler på det. Og nogle gange kan det være brugbart for pårørende at finde en måde at være i det på. Man skal gøre op med sig selv, hvilken type relation det skal være, og hvordan man kan være sammen. For eksempel vil mange [pårørende] ikke have ham [voldsudøveren] inden for døren, og så skal de tænke på, hvordan de ellers kan være sammen med hende. For man skal heller ikke overskride sine egne grænser. Det kan være meget lavpraktisk. Og også hvordan de skal håndtere tiden, der går. Man siger, at det tager mellem 3-7 gange at forlade en voldelig partner, men hver gang er man lidt tættere på.

Rådgiver: En anden strategi kan være at lytte og forholde sig relativt neutralt i forhold til ens egne følelser som pårørende – og i stedet ringe til os for at få hjælp til sine følelser, fremfor at den udsatte skal forholde sig til de pårørendes følelser. Der kan være en grund til, at udsatte ikke fortæller det: De ikke har kræfter til at skulle passe på pårørende, fordi de er voldsramte.

7.4.5 Frygt for egen sikkerhed

Et nyere britisk studie har vist, at støttepersoner i den voldsudsattes netværk selv kan være i risiko for at blive udsat trusler, vold, fjendtlighed mv. af den voldsudøvende part (Gregory et al., 2017). Dermed bliver de sekundære ofre til partnervolden. Vi iagttog et tilsvarende mønster blandt de danske pårørende. Omkring halvdelen af de interviewede fortalte, at de i perioder eller i bestemte situationer havde frygtet for deres sikkerhed. Frygten bundede i en oplevelse af, at voldsudøveren var utilregnelig og dermed kunne udgøre en fare for ikke bare den voldsudsatte, men også for de pårørende. Flere var bange for, at voldsudøveren ville opsøge dem. For eksempel havde en af de interviewede fået installeret overvågningskameraer ved sin bopæl, fordi hun følte sig truet.

Enkelte pårørende havde oplevet, at voldsudøveren opsøgte dem. En mor fortalte, at datterens ekspartner, som optrådte meget truende, var mødt op på hendes bopæl, hvor han hamrede på døren og stod uden for vinduerne og truede med at smadre diverse genstande. En anden mor, hvis datter for nyligt havde forladt sin voldelige partner, fortalte:

Kirsten [mor]: Så kom han [datterens ekspartner] kørende. Og jeg betragter ikke den mand som eksisterende. For mig eksisterer den mand ikke. Sådan har jeg det. Så jeg går videre med mit barnebarn. Og så råber han: "Stop!", kommer cyklende, og tager fat i barnevognen og tager fat i mig, og så tager jeg min telefon og siger: "Jeg bliver nødt til at ringe til politiet nu", fordi for mig er han truende. Han er truende i sin adfærd, og hvis jeg møder ham igen, og han kommer løbende, så vil jeg også gribe min telefon og sige, at nu ringer jeg efter politiet. Fordi for mig er han en trussel. Han er uforudsigelig, og jeg kan aldrig vide, hvad han gør.

Mens Kirsten og andre pårørende havde været udsat for voldsudøverens truende og aggressive adfærd, fortalte en enkelt af de interviewede, at hun som pårørende har været udsat for fysisk vold af voldsudøveren. Denne pårørende, Ida, havde en søster, der blev udsat for psykisk vold af sin mand. Ida fortalte, at en konfrontation mellem hende og manden kulminerede i, at han tog kvælertag på hende.

Selvom flere pårørende altså selv har følt sig udsatte for trusler eller vold, medførte episoderne ikke, at de trak sig eller undlod at hjælpe og støtte den voldsudsatte. De pårørende gav dog udtryk for, at de var utrygge. Den utryghed manifesterede sig særligt eller blev forstærket i tiden efter et brud mellem den voldsudsatte og voldsudøveren. Her havde flere pårørende følt sig særligt udsatte.

7.4.6 Udfordringen ved at dele tanker, bekymringer og erfaringer med andre

Det kan aflaste og være en støtte, hvis man har mulighed for at dele sine tanker med andre. Flere pårørende fremhævede imidlertid, at det var svært at tale om de bekymringer, de havde. Det var der forskellige grunde til.

Flere fortalte, at de betragtede dét at være voldsudsat som et meget privat anliggende. Derfor var de tilbageholdende med at tale med andre end de involverede parter om den voldsudsattes udfordringer. For eksempel ønskede de ikke at udlevere den voldsudsatte

til fælles familie eller bekendte. Andre pegede på, at de ikke ønskede at svinge den tillid, som den voldsudsatte viste dem. Endelig fremhævede nogle, at det var svært dele deres tanker med andre, fordi der i omverdenen er kulturelle fordomme om og en manglende forståelse for partnervold. For eksempel forstår de færreste de komplekse, bagvedliggende dynamikker, der gør sig gældende i relationer, hvor den ene part udsættes for vold. En af dem, der havde oplevet at blive mødt med manglende forståelse, var en voksen datter til en voldsudsat mor:

Trine [datter]: [...] hvis jeg taler med nogle, som har sunde familiedynamikker med sig og sunde familierelationer, så fatter de ikke, at jeg vil have kontakt til min mor stadigvæk [...]. Det er bare enormt svært. Og der kan andre, som ikke kender de her loyalitetsdynamikker og konflikter og dilemmaer, de forstår det simpelthen ikke: "Hvorfor lader du ikke bare være med at se hende?"

Som helhed vidner de interviewedes betragtninger om, at der er flere grunde til, at pårørende til partnervoldsudsatte finder det svært at dele bekymringer, tanker og erfaringer med andre. Det kan skabe en følelse af, at man står alene med problemerne, og at man mangler et 'neutralt' sted til at få afløb for sine følelser.

7.4.7 Samspillet med egen og andre pårørendes tilgang til volden

Det kan være en flydende og ikke-lineær proces at finde sin rolle som pårørende til en partnervoldsudsat. Når de interviewede reflekterede over deres pårørenderolle, sammenlignede de sig ofte med andre pårørende i den voldsudsattes familie. Enkelte oplevede, at der var fælles fodslag mellem de pårørende, mens flere havde erfaret, at forskellige tilgange i pårørendekredsen kunne give anledning til frustration og i nogle tilfælde også uenighed og konflikt. Uenighederne kunne fx handle om, hvordan man bør møde voldsudøveren, om graden af forståelse for den voldsudsatte, eller om hvordan den udsatte hjælpes bedst muligt. Simone, hvis faster havde været udsat for partnervold, var en af dem, der oplevede konfliktende tilgange i pårørendekredsen:

Simone [niece]: På det tidspunkt er min far så edderspændt rasende på selvfølgelig [fasterens ekspartner], men også på min faster, at han kan ikke navigere i det længere. Folk har ligesom mistet overskuddet til at sige: "Hey, vi elsker dig og støtter dig". Der kommer en meget bebrejdende tone, en ekstremt bebrejdende tone i min familie, "at det er også for dumt" og sådan noget. Og det har jeg aldrig syntes. Altså, det er da ekstremt frustrerende som pårørende. Men det er også virkelig irriterende, at man som familie begynder at se rødt i så høj grad, at man ikke kan navigere i, hvad der er rigtigt og forkert at gøre i sådan en situation, fordi man bare tænker: "Hvad har jeg lyst til at gøre?". Så derfor føler jeg et ansvar for, at jeg ligesom bliver en budbringer til de andre om, hvad de skal gøre.

Andre interviewede fortalte som Simone, at de forsøgte at sikre en fælles pårørendetilgang, men fortællingerne vidner også om, at det undertiden kan være vanskeligt at skabe enighed om, hvordan den udsatte hjælpes bedst muligt. De pårørende kan have forskellige perspektiver på situationen.

Flere interviewede var veninder til den voldsudsatte og dermed ikke de nærmeste pårørende. De oplevede nogle særlige udfordringer i forhold til, hvilken rolle de skulle påtage sig i forhold til familien. For eksempel fortalte Freja, hvis veninde var udsat for fysisk og psykisk partnervold, at hun var i tvivl om, hvorvidt hun skulle delagtiggøre venindens far i, hvad hans datter var udsat for. Andre veninder og fjernere pårørende blev frustreret over familiens uhensigtsmæssige ageren. For eksempel oplevede veninden Birgitte, at den nærmeste familie ikke støttede, men snarere bebrejdede Birgittes veninde for, at hun var udsat for vold. Denne måde at agere på som pårørende berørte de interviewede rådgivere også (jf. tekstboksen nedenfor).

Rådgivernes råd til pårørende – uhensigtsmæssige strategier (5)

At møde den voldsudsatte med mistro

Rådgiver: Jeg har også haft eksempler på pårørende, der har overreageret, eller har haft svært ved at forstå det, fx ved psykisk vold, "han har jo ikke slået dig". Så får man jo ikke den støtte, der er brug for fra pårørende, fordi de mere sætter spørgsmålstegn end støtter. Der har vi så rådgivet til, hvordan de kan fortælle, hvordan det er. Når de får brudt tabuet, så finder mange støtte i deres netværk og hos pårørende, synes jeg.

De interviewedes fortællinger tegner et billede af, at det som pårørende kan være komplekst at navigere blandt andre pårørende, der benytter andre tilgange til den voldsudsatte. Selvom nogle pårørende oplever et frugtbart samspil med andre pårørende, er det generelle billede, at en del havde oplevet uenigheder og i nogle tilfælde konflikter.

7.4.8 Udfordringer ved bestemte pårørenderelationer

Typen af pårørenderelation, dvs. den position, den pårørende har i forhold til den voldsudsatte, kan have betydning for, hvordan man oplever at kunne hjælpe. Vi sætter i det følgende fokus på søstre, mødre, voksne børn og veninder.

Flere interviewede var søster til en nuværende eller tidligere voldsudsat. De pegede på, at rollen kunne være ambivalent. På den ene side var de som søskende vigtige og nære støtter for den voldsudsatte, men på den anden side blev deres pårørenderolle til tider udfordret af, at der netop var tale om en søskenderelation, som kan været præget af indbyrdes sammenligning eller en vis konkurrence. Malene, en søster til en voldsudsat kvinde, fortalte:

Malene [søster]: Jeg har helt sikkert været en ambivalent støtteperson, fordi vi ligner hinanden meget, samtidig med at vores liv har udspillet sig så forskelligt. Det har også gjort det svært for hende at række ud, fordi jeg har haft det her perfekte liv i hendes øjne. Irriterende, og altid haft de rigtige holdninger, som har været svære at leve op til. Men jeg tror ikke, uden mig, at hun ville være i live i dag.

Også Pia, en mor til en voldsudsat datter, erfarede, at søskenderelationen kunne udfordre pårørenderollen. Hun havde observeret, at den voldsudsatte datter i mindre grad rakte ud efter sin jævnaldrende søster. Pia mente, at det hang sammen med, at hendes

ikke-voldsudsatte datter var i et fast og velfungerende parforhold og havde fået to børn. Det tydeliggjorde, at hendes anden datter befandt sig i et dysfunktionelt og usundt forhold.

Blandt de interviewede var en del mødre til voldsudsatte. De fremstod generelt som meget påvirkede af situationen og fortalte, at det som mor er meget vanskeligt at se sit barn så udsat. For flere var det tydeligt, at det kan være svært at finde balancen mellem at udvise kærlighed og omfattende støtte til sit barn og samtidig respektere, at dette barn er et voksent menneske med egne tanker og holdninger. En mor fortalte, at hun var nødt til at indse, at der er grænser for, hvordan hun kan involvere sig i og støtte sin datter:

Kirsten [mor]: Men det er rigtig nok, at jeg kan ikke gå ind at bestemme, hvad hun skal sige og gøre i forhold til familieretshuset, og hvordan hun skal samarbejde med faren. Det kan jeg jo ikke bestemme. Og jeg kan heller ikke give gode råd. Det er ikke min opgave, med mindre hun beder om det, kan man sige. Men jeg har selvfølgelig en holdning til det.

Et par mødre fremhævede også, at det kan være udfordrende at balancere hensynet til deres barn på den ene side og hensynet til deres børnebørn på den anden side. Pia fortalte for eksempel, at hun på et tidspunkt havde overvejet at udarbejde en indberetning til de sociale myndigheder, fordi børnebørnene havde tydelige tegn på mistrivsel. Hun endte med ikke at gøre det ud fra hensynet til sin datter.

En enkelt af de interviewede, Trine, var datter til en voldsudsat. Hun havde gennem mange år følt og taget et stort ansvar for moderen. I denne relation var der sket en rolleombytning, fordi barnet havde påtaget sig forældrerollen og omvendt. Trine havde imidlertid måtte sande, at hun ikke længere kunne tage det samme ansvar for moren.

Trine [datter]: [...] jeg prøvede at appellere til hende, at jeg også havde brug for min mor, altså. Nu havde jeg været mor for hende i 40 år, også med hendes tidligere ægtemænd. Og jeg kunne ikke blive ved. [...] Jeg var simpelthen – nu er det nok. Jeg kan ikke blive ved med at bære hende.

Endelig var nogle af de interviewede veninder, kollegaer eller fjernere familiemedlemmer til voldsudsatte. Deres position er alt andet lige mere perifer i forhold til de nære familiemedlemmer. På den ene side opfattede de sig som vigtige pårørende til den voldsudsatte, men på den anden side indebar den mere perifere position også, at der var en grænse for, hvor tæt på de kunne gå. For eksempel fortalte Iben, at der var en usynlig grænse for, hvor direkte hun kunne være over for sin veninde, som blev udsat for psykisk vold af sin partner. Iben oplevede, at veninden relativt nemt kunne afbryde deres venskabsrelation, hvis hun fandt Ibens spørgsmål for konfronterende.

De interviewedes betragtninger vidner om, at pårørendepositionen både kan skabe udfordringer og muligheder for at støtte den partnervoldsudsatte. Flere af de interviewede fremhævede fordelene ved, at der er flere engagerede pårørende omkring den voldsudsatte, fordi forskellige pårørenderoller kan komplementere hinanden.

7.4.9 Når der er børn involveret

De interviewedes erfaringer vidner om, at der opstår særlige bekymringer, når der er børn i den voldelige relation. De optræder både, mens den voldsudsatte og voldsudøveren lever sammen, og fortsætter typisk efter parternes brud. De pårørende var fx utrygge for børnenes sikkerhed, når disse var alene med voldsudøveren. En mor til en søn, som blev udsat for psykisk vold af sin ekspartner, fortalte:

Mette [mor]: Jeg har tit været urolig for, om de [børnebørnene] er i livsfare. Også fordi, hun [søns ekspartner] kan blive meget, meget voldsomt vred, og så kaster hun med ting. Også mod børnene.

Bekymringen gjaldt også børnenes trivsel. En mor til en voldsudsat datter fortalte, at børnebørnenes adfærd og trivsel var påvirket af den vold, som fandt sted i hjemmet:

Pia [mor]: Det, der også blev sværere og sværere, var, at jeg meget tydeligt kunne se på ungerne [børnebørnene], hvor svært de havde det. Emma [barnebarn], hun bliver stille og indesluttet, og skal nurse og har altid alle antenner ude for at holde øje med, hvordan Line [datter] har det, og hvordan Johan [barnebarn, Emmas bror] har det. Og om René [datters partner og Emmas far] er ved at være sur eller ikke sur. Og jeg synes, at hun [Emma, barnebarn] påtager sig et ansvar over for Johan, som er helt, langt, langt over det, man skal kunne, når man er 10 år. Men det har stået på de sidste tre-fire år i hvert fald. Og Johan er et meget sensitivt barn. Han har sandsynligvis en ADHD-diagnose, han er ikke udredt, men han løber på væggene og er meget sensitiv i forhold til stemninger også. Og er udadreagerende på den måde, at han råber meget og driller og slår. Det går tit ud over Emma. Han slår og skubber til Emma. Og det bliver værre og værre.

Andre interviewede havde som Pia registreret børn, der udviste tegn på mistrivsel eller som var 'på overarbejde', fx ved at være ekstremt opmærksomme på den voldsudsatte forælder. Disse var også bekymrede for, om det kunne få langsigtede, negative konsekvenser for børnene at være vokset op i et hjem med vold.

Flere pårørende havde desuden erfaret, at der opstod konflikter om børnene efter bruddet mellem den voldsudsatte og voldsudøveren. De oplevede, at barnet/børnene blev brugt som gidsler i en fortsat konflikt mellem parterne. En mor til en tidligere voldsudsat datter mente, at det var årsagen til, at barnets far nu kæmpede for mere samvær med barnet:

Kirsten [mor]: Og udfordringen er, at han er jo slet ikke interesseret i det her barn overhovedet. Det er jo sådan en ting for ham. For ham handler det bare om magt og kontrol.

Oplevelsen af, at voldsudøveren bruger børnene som et middel til fortsat at udøve en grad af magt og kontrol over den (tidligere) voldsudsatte, delte Kirsten med flere andre pårørende. De var tydeligt frustrerede over, at relationen mellem den voldsudsatte og voldsudøveren aldrig rigtig ville ophøre – netop pga. børnene. Nogle pårørende havde med sorg og magtesløshed oplevet, at børnene blev manipuleret af voldsudøveren efter

bruddet med den voldsudsatte. For eksempel fortalte to bedstemødre om, at voldsudøveren havde vendt deres barnebarn imod familien på den voldsudsatte side med det resultat, at de havde mistet kontakten til barnebarnet.

Alt i alt vidner de interviewedes erfaringer om, at de pårørendes bekymringer ikke kun står på, mens den voldsudsatte og voldsudøveren lever sammen. Når der er børn i forholdet kan oplevelsen af magtesløshed og frustration fortsætte længe efter bruddet.

7.4.10 Udfordringer i tiden efter bruddet med den voldelige partner

Uanset om der er børn i det voldelige parforhold eller ikke, vidner de interviewedes erfaringer om, at tiden efter bruddet kan være ladet med bekymringer. Flere fortalte om, at de var bange for den voldsudsattes sikkerhed i perioden efter bruddet. Det hang bl.a. sammen med, at bruddet eskalerede voldsudøverens truende og aggressive adfærd. Nogle fortalte, at den voldsudsatte blev stalket eller chikaneret på anden vis. En mor berettede fx om, at hendes datter ved flere lejligheder var blevet overfaldet og udsat for fysisk vold af ekspartneren. Iben, der var veninde og kollega til en voldsudsat kvinde, italesatte sin frygt på følgende vis:

Iben [veninde]: Men lige nu og her, er jeg faktisk virkelig bange for hendes liv. Bange for hendes børns liv. Han er jo ikke far til de børn. Men jeg er faktisk virkelig bange for hendes liv. Jeg tror godt, han kunne finde på at gøre noget. Han virker simpelthen som om, han er derude. Altså, de der mennesker, de har jo en energi, som ikke når os andre til sokkeholderne. Jeg tror simpelthen, han godt kunne finde på det. I et eller andet tunnelsyn, kunne han godt finde på at gøre noget. Fordi han bare kredser om hende. Han kredser om hendes hus. Uanset, hvornår på døgnet, hun handler ind, så er han i butikken. Du ved, han er der. Han bare stalker hende.

Flere pårørende var også bekymret for, om den tidligere voldsudsatte igen vil ende i en relation, hvor hun/han blev udsat for vold. Det bevirkede, at nogle var tilbageholdende med at møde hendes/hans nye kæreste. En mor forklarede sin manglende lyst til at træffe datterens nye kæreste med, at hun havde brug for et pusterum efter alt det, som datteren og hun selv som pårørende havde været igennem:

Lene [mor]: Hun [datter] har fået sig en kæreste igen, og det er så den første kæreste, hun har haft efter. Ham har hun vel haft en 3-4 måneder. Og hun vil rigtig gerne have, at jeg skal møde ham. Det kan jeg så mærke, at der er jeg så ikke, vel? Det er lidt sjovt at sige – og det har jeg ikke sagt til hende – men jeg kan faktisk godt mærke, at nu hvor du spørger mig, at det har jeg ikke behov for. Ikke endnu. Jeg vil godt lige lure ham an inden.

Nogle pårørende havde oplevet, at den tidligere voldsudsatte "lagde låg på sagen" efter bruddet og ikke ønskede at tale om, hvad hun/han havde været igennem. En af dem var Malene, hvis søster havde været udsat for vold af flere forskellige partnere. Malene mente, at der var brug for, at de sammen bearbejdede, hvad der var sket:

Malene [søster]: For hende [Malenes søster] var der i hvert fald meget skyld og skam forbundet med, hvad hun havde udsat os for, som kom til udtryk ved,

at hun gerne ville glemme det hele hurtigt. Men jeg havde brug for at tale tingene igennem og forstå, hvordan vi kunne ende dér igen. Også fordi noget tydede på, at hun ikke var helt færdig med de relationer. Så jeg havde et enormt behov for at forstå, hvordan vi endte dér og forstå, hvordan vi bedst kunne hjælpe hende, og hun havde bare lyst til at glemme det. Det er enormt dilemmafyldt.

Andre pårørende oplevede omvendt, at den voldsudsatte fortsat havde brug for deres hjælp efter bruddet med voldsudøveren. For eksempel fortalte en mor, hvordan hun fortsat, i særlige perioder, støttede sin datter:

Dorte [mor]: Den hjælp har hun brug for her op til den nye retssag. Det har hun. For hver gang, der bliver prikket til hende, altså, når han [datters ekspartner] har sendt en mail, eller når retssagen er flyttet, så har hun lige et par dage, hvor hun synes, at hun har det skidt. Hun har blandt andet været ved os her i weekenden, fordi brevet kom om datoen på den nye retssag. Så siger hun: "Jeg har fået brevet nu, så det har han [ekspartner] også. Jeg vil ikke risikere, at han kommer op til mig, fordi han bliver sur, så jeg kommer lige hjem til jer i weekenden". Så det er der jo stadigvæk.

Samlet vidner de pårørendes erfaringer om, at den tidligere voldsudsatte kan have brug for hjælp og støtte i tiden efter bruddet med voldsudøveren.

7.5 Omkostninger for de pårørende

Det er ikke kun voldsudsatte, som kan få følgevirkninger af vold i nære relationer. Også pårørende kan opleve, at der er omkostninger ved at blive involveret i partnervoldsproblematikker (Gregory et al., 2017a; 2017b). Dette afsnit beskriver nogle af de følelsesmæssige, psykiske, fysiske eller relationelle reaktioner, som de pårørende selv mærkede enten undervejs eller efter et forløb, hvor de støttede en partnervoldsudsat.

7.5.1 Magtesløshed og frygt

Mange pårørende talte om magtesløshed. Magtesløsheden knyttede sig til selve voldsudøvelsen, fordi de pårørende intet kunne stille op over for volden og ikke kunne beskytte den udsatte. Men magtesløsheden knyttede sig også til forløbet efter voldsepisoderne, hvor den partnervoldsudsatte ikke ønskede at forlade partneren. To veninder til voldsudsatte kvinder beskrev deres følelser på følgende måde:

Freja [veninde]: [...] Jeg har prøvet at sætte mig en lille smule ind i, hvordan de her ting fungerer med kvinder, der er i voldelige forhold. Og det ved jeg også fra hendes egen mor. Det tog mange forsøg at gå fra hendes mand, inden hun gjorde det endegyldigt. Det har taget år. Og det synes jeg, er det værste at tænke på. Min søster spurgte på et tidspunkt, om jeg nogensinde blev vred på hende, og det gør jeg faktisk ikke. Jeg bliver aldrig vred. Jeg føler bare en enorm magtesløshed. Og sådan frustration og ked-af-det-hed og bekymring. Og det, synes jeg, er svært at se på, at hun udsætter sig selv for.

Iben [veninde]: Man får ondt i maven og føler sig magtesløs. Og man kan være skræmt over, at der er så lang ventetid hos politiet. Altså, tilhold forsvinder, så kommer der en ny trussel, og så går der lang tid, før tilholdet kommer op igen. Man har jo lyst til at gå ud og beskytte hende. Det er det, man ligger og tænker på, inden man falder i søvn. Så det påvirker da helt klart én meget.

Det var en udbredt erfaring hos de pårørende, at de lå søvnløse og var bekymrede for den voldsudsatte. Frygten for, at der skulle ske den voldsudsatte noget alvorligt, fyldte meget. Flere fortalte om mareridt, hvor voldsudøveren udsatte den pårørende og hendes/hans familie for fare. En mor var ofte urolig for, om hendes søn og hans børn var i livsfare. En anden mor havde været grundlæggende og konstant angst for, hvad der kunne ske, og denne angst havde ikke sluppet taget i hende, selvom datteren nu havde forladt den voldelige ekspartner.

7.5.2 Skyldfølelse og selvbebrejdelse

Skyldfølelse og selvbebrejdelser var en anden følelsesmæssig reaktion, som særligt blev nævnt af mødre til voldsudsatte. Pia, hvis datter havde været udsat for psykisk vold, fortalte:

Pia [mor]: Altså, det har været meget også, egentlig lidt en skyld, og meget "hvad har jeg gjort forkert? Hvad er det, der har gjort, at [min datter] er blevet den, hun er, som finder sig i det der?". [...] Så jeg synes, at det har været forbundet meget med både noget skyld over, at "åh, så har de [døtrene] været skilsmissebørn, og var jeg for sur den gang, og var jeg for træt den gang?" Og så har det også været den der følelse af utilstrækkelighed, at man som mor ikke er i stand til at skærme sine børn og passe godt nok på dem, også selvom de er 35 eller 40 år. Jeg tror aldrig, den følelse holder op. At jeg er deres mor, jeg skal blive ved med at kunne passe ordentligt på dem.

7.5.3 Psykiske og fysiske reaktioner

Interviewene vidner om, at det at være pårørende til en partnervoldsudsat også kan have psykiske omkostninger. De pårørende berettede om forskellige psykiske men og følger – fra fortællinger om at føle sig psykisk udmattet og drænet til at have udviklet PTSD og traumer som følge af forløbet.

Flere pårørende fortalte, at de lange forløb havde været drænende og opslidende. For eksempel fortalte en mor:

Kirsten: Hvad har været det mest frustrerende? Altså for det første synes jeg ventetiden, fra hun ringede mig op i december sidste år, til hun tog beslutningen, var svær. Psykisk har det jo også kostet mig en del, må man sige.

Interviewer: På hvilken måde?

Kirsten: Jamen både søvnmæssigt og tankemæssigt. Det dér med, at man konstant har fokus der 24/7. Det er så opslidende. [...] fordi, man aldrig vidste,

om man ville blive ringet op, at de var døde eller et eller andet. Det var da min tanke. At jeg tænker "myrder han dem eller sådan noget?"

Ud over at føle sig drænet psykisk og fysisk af konstant af være agtpågivende og bekymret for de nærtstående, fortalte nogle pårørende, at forløbet og volden havde medført psykiske reaktioner. Dette gjaldt især for de pårørende, som havde haft volden meget tæt inde på livet, fx mødre og andre nære familiemedlemmer (døtre og søskende). En voksen datter, som voksede op med, at moren blev udsat for vold af hendes far og siden af andre mænd, fortalte, at hun gik ned med stress, fordi hun følelsesmæssigt kollapsede som følge af forældrenes konflikter og den belastende rolle, hun selv havde som mediator:

Trine [datter]: Jeg skulle beskytte hende, jeg skulle forsvare hende. Jeg skulle bruge alle mine kræfter og alle mine vågne og min sovende timer på at bekymre mig om hende. Og dengang og i mine 20'ere havde jeg ikke værktøjerne til hverken at beskytte hende eller mig selv. Jeg var bare et tredje hjul i den der voldsspiral. Og nogle gange blev den verbale vold lige så meget rettet mod mig. [...] Jeg tror nærmest, at jeg fik en PTSD-reaktion bagefter, faktisk. Altså det har bestemt ikke været sundt for mig på mit eget liv. Jeg har brugt alle mulige kræfter, som jeg ikke har skullet bruge på det her.

En række interviewpersoner fortalte, at de selv havde opsøgt psykologhjælp for at håndtere den psykiske belastning, de havde oplevet som pårørende. Nogle havde blot haft enkelte samtaler, mens andre havde været i længerevarende psykologforløb for at kunne håndtere presset. Adspurgt om, hvorfor der var behov for psykologhjælp, svarede en mor:

Mette [mor]: Det var fordi, at jeg gik ned med flaget, fordi det var svært at leve i. Fordi jeg var så hjælpeløs. Og jeg var så ulykkelig. Og det var meget hårdt. Når man lever med en psykopat, så får man hele tiden at vide, at det er dig, den er gal med. Så det har været ren overlevelse. For vi havde ikke noget liv.

Mette fortalte, at det havde været vigtigt for både hende og hendes mand at tage vare på sig selv ved at få psykologhjælp. Flere andre pårørende erfarede på samme vis, at det gjorde dem godt at bearbejde forløbet med en professionel for at undgå at bryde psykisk sammen.

Ud over søvnproblemer, berettede enkelte andre pårørende om andre fysiske reaktioner. En datter til en voldsudsat mor, forbandt sin autoimmune sygdom til den uro og stress, hun oplevede i forbindelse med volden mellem sine forældre. I de perioder, hvor det gik dårligt mellem forældrene og volden eskalerede, kunne hun mærke det på sine infektionstal:

Trine [datter]: Jo mere uro, der er på den der front, jo mere blusser de op. Det er helt klart min markør på kroppen. Mine betændelsestal og infektionstal de siger bare puf, op, ikke?"

7.5.4 Relationelle følgevirkninger

Flere pårørende fortalte om relationelle følgevirkninger. Nogle havde oplevet, at forløbet tærede på deres eget ægteskab og familieliv, fordi de i perioder måtte bruge megen tid og energi på den partnervoldsudsatte. Det fortalte en veninde til voldsudsat om, da den voldsudsatte flygtede fra sin mand:

Birgitte [veninde]: Det har faktisk været lidt hårdt for min egen familie. Fordi jeg valgte at trække mig herfra for at give hende al den opmærksomhed og støtte, hun havde brug for. Så det har faktisk også haft en påvirkning på min egen familie, og også min mand, der mange gange har sagt "lad nu være, [den mand] ændrer sig ikke" [...] Det har været lidt svært. For jeg synes ikke, at de har forståelse for hende. Og de synes ikke, at jeg har forståelse for dem. Så det har været lidt udfordrende.

Nogle pårørende blev som følge af voldsforløbet mere opmærksomme på dynamikker i deres egne parforhold. En niece til en voldsudsat faster beskrev, at hun, som følge af sin pårørendeerfaring, var blevet mere sensitiv over for kontrollerende og manipulerende adfærd:

Simone [niece]: Jeg har en kæreste selv gennem 6 ½ år, som jeg er meget tryk ved, men nogle gange kan jeg føle, at hvis han siger noget eller gør et eller andet, som i yderste konsekvens ville fremstå kontrollerende og manipulerende, så siger jeg meget skarpt fra. [...] Fordi for mig er det sådan, "hvis jeg tillader det her, så kan det trappe op". [...] Jeg stejler ret meget [...]. Det er som om, jeg virkelig fanger det i opløbet. Også mere, end hvad der er normalt.

Flere pårørende havde desuden erfaret, at partnervoldsproblematikken havde skabt konflikter internt i familien. En af dem var Malene, hvis søster har været udsat fysisk og psykisk vold i flere forhold:

Malene [søster]: [...] Det er en rigtig svær position de pårørende er i, fordi de ofte ved det langt tidligere, end hun selv erkender det. Og hvad gør man i den periode? Det ødelagde min familie. De sidste ti år har kun handlet om det. [...] Det gav også nogle konflikter i familien. Det var jo primært mig og min mor og far. Vi var forskellige, og det gav konflikter.

Malene fortalte, at der ikke havde "været plads til noget eller nogen andre", og at hun nogle gange selv følte, at hun selv var gået glip af støtte og opbakning fra både forældrene og søsteren:

Malene [søster]: Det er nok mest familierelationen og familiedynamikken, det er gået ud over. I de 10 år har jeg fået to børn, og den ene har en gennemgribende udviklingsforstyrrelse. Og det har fyldt enormt meget hos mig, men der har bare ikke været den store plads til... Altså, der har været noget andet på tapetet hele tiden i min familie. Så nogle gange har jeg også oplevet, at hvis det ikke lige handlede om min søster og hendes ufatteligt svære situation, så talte det ikke rigtigt i familiemæssig sammenhæng.

Malene havde få gange konfronteret søsteren med denne uligevægt i familiedynamikken, hvilket satte deres relation under pres. Andre pårørende fortalte, at forløbet i perioder havde medført konflikter eller afstand mellem dem og den voldsudsatte, fx hvis den voldsudsatte var blevet vred over de pårørendes reaktioner, eller hvis en pårørende selv havde haft brug for at sætte relationen på pause. Trine, datteren til en voldsramt mor, havde i en periode valgt at afbryde forbindelsen til moren, fordi morens situation blev for stor en belastning. Birgitte [veninde] fortalte, at hun blev degraderet til "andenrangs borger", da den voldelige partner kom ind i venindens liv. Det forstod hun dengang ikke. Hun beskrev venskabet som en "rutsjebanetur", fordi deres kontakt var afhængigt af venindens relation til partneren. Et voldsforløb kan med andre ord sætte de pårørendes relation til den voldsudsatte under pres både undervejs og efter volden.

Men omvendt var der også pårørende, som oplevede, at forløbet havde styrket familierelationerne. En mor fortalte fx, at hun var kommet tættere på sin voldsudsatte datter, der i perioder havde boet hos hende. En niece til en voldsudsat havde oplevet, at familien, trods uenigheder om, hvordan de skulle navigere i voldsforløbet, var blevet meget tætte, og det var gået op for dem, "hvor åbne de kunne være over for hinanden".

7.6 Erfaringer og ønsker i forhold til hjælpesystemer og rådgivning

Mens vi ovenfor har fokuseret på de pårørendes erfaringer med at yde uformel støtte til partnervoldsudsatte, handler dette afsnit om deres oplevelser med de formelle støttetilbud til voldsudsatte, herunder også den rådgivning, de selv har modtaget. Desuden fremhæver afsnittet, hvilke behov og ønsker pårørende har i forhold til rådgivning rettet mod pårørende.

7.6.1 De pårørendes oplevelser med den formelle støtte til voldsudsatte

Flertallet af de interviewede pårørende var frustrerede over de eksisterende hjælpesystemer til partnervoldsudsatte, som de fandt utilstrækkelige. Kritikken rettede sig fx i forhold til tilbud om psykologhjælp til ofre for partnervold, men også bredere i forhold til det offentlige hjælpesystem. En mor til en tidligere voldsudsat datter, udtalte:

Pia [mor]: Jeg ved, at de [Pias datter og børnebørn] har fået lidt hjælp fra PPR [Pædagogisk Psykologisk Rådgivning] nu, de har fået sådan én hjemme-hos sig i en periode. Men det er jo slet ikke nok. Nogle gange kan jeg jo blive så ked af de systemer, vi har, fordi de får lige prikket hul på noget, og så synes jeg, at man bliver overladt til sig selv igen. Men ja. Det er sådan, som det er.

Også andre pårørende mente, at den formelle støtte, som voldsudsatte tilbydes, er for sporadisk eller af for kort varighed. De pegede også på, at der var for lange ventetider på psykologbehandling, på kommunal sagsbehandling og i forhold til politiets sagsbehandling, fx i forbindelse med polititilhold. Nogle pårørende havde desuden negative erfaringer med henvendelser til myndigheder og sundhedspersoner. For eksempel fortalte en mor, hvis søn havde været udsat for psykisk vold, at hun havde henvendt sig til de sociale myndigheder, fordi hun var bekymret for sine børnebørn:

Mette [mor]: Altså, når de har været i fare, og jeg ved, at de nu er i fare, og jeg så kontakter myndighederne. Der synes jeg tit, at børneværnet ikke tager det så alvorligt, fordi de nok tænker: "Vi kan ikke [gøre noget]. Det er nok bare en farmor, der prøver at gøre sin svigerdatter til noget, som hun ikke er". Altså, det bliver ikke taget så alvorligt. De [myndighederne] tager det måske mere alvorligt, hvis det er skolen. Men os, der er tæt på og ser og oplever, hvad børnene bliver udsat for, vi bliver ikke taget alvorligt.

Oplevelsen af, at voldsudsatte ikke bliver taget alvorligt af hjælpesystemet, blev italesat af flere pårørende. For eksempel fortalte Malene [søster], at hendes voldsramte søster, da hun anmeldte en voldsepisode til politiet, blev mødt med skepsis og kritiske spørgsmål om, hvad hun selv havde gjort, og hvorfor hun ikke havde opsøgt politiet noget før. Også Lene [mor] havde negative erfaringer med systemets måde at møde voldsudsatte på. Hun fortalte om en episode, hvor hendes datter opsøgte en læge efter at være blevet udsat for fysisk vold af sin daværende partner:

Lene [mor]: Han [lægen] var nedladende. Han var afvisende. Der blev ikke sat nogle undersøgelser i gang af noget som helst. Hun [datter] fik bare at vide, at hun kunne tage noget smertestillende, og så kunne hun gå hjem. Jeg kan så fortælle dig, at sidenhen har hun fået opereret to tænder ud, som viste sig at være knækket [...]. Og hun har en overarm, som stadig ikke fungerer ordentligt i dag. Så jeg tænker, at det kunne have været relevant bare lige at tage røntgenbilleder eller et eller andet.

Nogle pårørende, hvis nærtstående kom på krisecenter, havde derimod overvejende positive erfaringer. De havde indtryk af, at personalet var kompetent og hjælpsomt, og mente, at det var helt afgørende for den voldsudsatte erkendelsesproces at møde andre med tilsvarende erfaringer. En af de pårørende fremhævede, at det er væsentligt for den voldsudsatte at møde professionelle fagpersoner, fx fra krisecentre, fordi disse har en anden rolle end de pårørende, der er mere følelsesmæssigt involverede:

Kirsten [mor]: [...] Altså, fordi jeg er ikke den rette til at tage mig af den situation. Det er de her mennesker på krisecentre. Fordi de har meget mere erfaring med vold, end jeg har. Og jeg er en part af det. Det er man ikke som professionel. [...] . Og det er derfor, at jeg tænker, at min datter og jeg har haft nogle diskussioner, fordi jeg er følelsesmæssigt involveret. Alt hvad jeg siger og gør, gør jeg ud fra kærlighed til dem. Og så kan det godt være, at jeg får den her mand til at fremstå som et monster. Og det gør jeg jo, fordi jeg er følelsesmæssigt involveret. [...] Dem, der arbejder inde på de her krisecentre har bare en professionel tilgang til det, og de kan berolige sådan nogen som mig, når jeg kører helt op og ud af tangenterne.

Der var dog også pårørende, som havde oplevet, at de var blevet hægtet lidt af, mens den voldsudsatte befandt sig på et krisecenter. Birgitte havde fx oplevet, at det var svært at komme i kontakt med veninden, mens hun boede der:

Birgitte [veninde]: [...] Når man ender på et krisecenter, så kan man godt slippe taget lidt. Jeg kan huske, at jeg ringede til krisecentret for at høre, hvordan jeg

kunne sende en pakke ind til hende. Og så siger krisecentret "Jeg aner ikke, hvem du snakker om, og jeg har for øvrigt ikke lov til at fortælle dig om den person på det her sted. Fordi jeg har tavshedspligt". Hvor jeg tænker "Okay, jeg kan godt forstå det, men jeg er jo hendes veninde, så hold nu op". [...]

Interviewer: Så man bliver lidt afskåret som pårørende, når de er på krisecenter?

Birgitte [veninde]: Ja, det gør man. Altså, du har ikke nogen adgang til din venindes situation. Og det er ikke fordi, jeg ikke har tillid til, at de kan deres arbejde, for det har jeg. [...] Og jeg kan også godt se, at hvis nogen sender grimme ting til folk. De er jo skrøbelige, når de er derinde. Jeg kan sagtens følge hende i det. Men der kunne jeg godt have haft brug for at vide, bare sådan overordnet, at det ikke er ondt ment, men det er for at passe på.

På trods af overvejende positive erfaringer med krisecentrene peger de interviewedes betragtninger samlet på, at den formelle hjælp og støtte, der tilbydes partnervoldsudsatte, erfares som mangelfuld og utilstrækkelig. Dette gælder blandt andet i forhold til tilbud om og adgang til hjælp, men også til lange ventetider. Endelig giver flere interviewede udtryk for, at partnervoldsudsatte kan blive mødt med manglende forståelse eller ikke bliver taget alvorligt i hjælpesystemet.

7.6.2 Rådgivning til pårørende

En række af de pårørende, vi interviewede, havde henvendt sig til forskellige rådgivningstjenester, når de havde stået i nogle situationer, hvor de ikke vidste, hvad de skulle gøre, eller når de havde haft behov for at forstå karakteren af og dynamikkerne bag den vold, der foregik. Deres erfaringer med at få rådgivning af en udenforstående var overvejende positive:

Freja [veninde]: Og så synes jeg, at den bedste beslutning jeg har taget i det her forløb, det var at ringe ind til rådgivningen. Fordi jeg kunne tale med nogen, som ikke kendte hende og tale sådan generelt om at være pårørende til nogen, der er i det.

Flere pårørende havde fundet det brugbart at tale med en rådgiver forud for en samtale med den voldsudsatte, idet rådgiveren kunne klæde den pårørende på til samtalen. Andre pointerede, at de i rådgivningen blev bekræftet i, at de ikke så syner:

Pia [mor]: [...] Det man jo også altid gør er at begynde at tvivle, så jeg tænkte: "Er det mig? Er han ikke så slem, som jeg egentlig gør ham til? Har jeg set mig gal på ham?". Men det, hun [rådgiveren] faktisk gjorde, var, at hun egentlig lavede nogle beskrivelser uden at kende ham, og spurgte "er det sådan og sådan og sådan her?" Og det var lige præcis, sådan det var. Nærmest som om, hun havde stået ved siden af og set det, som jeg også har oplevet. Og det var rart – rart er ikke det rigtige ord, for det ville jo have været bedre, hvis man ikke var blevet bekræftet – men det var rart at vide, at jeg så ikke syner. Det var faktisk alvorligt, det jeg så.

I interviewene spurgte vi de pårørende, hvad de ville råde andre pårørende til. Enkelte nævnte, at de vil opfordre andre pårørende at søge professionel hjælp til både den voldsudsatte og til den pårørende selv, da de selv havde oplevet det som nødvendigt og brugbart i deres egne forløb:

Dorte: Lad være med at være socialrådgiver eller psykolog eller noget andet. Nøjes med at være forælder. Og få den professionelle hjælp, man kan få. For der er nogle mennesker, der er nogle forældre, der synes, at "det er os, der kender hende bedst". Men som jeg siger: "Vi handler med hjertet og ikke med forstanden". Så det er egentlig det bedste, jeg kan sige til nogen. Jeg synes, det er den bedste hjælp, når der kommer nogle professionelle ind over.

Andre fremhævede, at det som pårørende kan være vanskeligt at finde frem til (den rette) hjælp og rådgivning, og at det kan være vanskeligt at omsætte rådgivningen til konkret handling:

Malene [søster]: Jeg synes, det har været svært at finde formaliseret hjælp. Jeg kan huske, jeg ringede til [et krisecenter] en gang, fordi jeg var så frustreret over det her med, hvad gør vi i denne her periode, hvor hun ikke selv er nået til den erkendelse, men hvor vi kan se, at der er noget helt galt? Og når jeg så fortalte om os og om hende, så talte hun lidt uden for kategorierne. Hun er ikke stofmisbruger, hun er veluddannet, hun har arbejde, hun er ældre, hun er 39 ligesom mig. Så de havde faktisk svært ved at proppe hende i en kasse, hvor man kan sige, "her ved vi lige, hvad der virker for sådan en kvinde som hende." Og der var enormt få ting at gribe i andet end, "I er nødt til at vente, til hun klar". Det er jo virkelig bare en svær besked at få, ikke? [...] Jeg synes, det er meget svært at omsætte det til handling nogle gange. Netop fordi den handling er fuldstændig afhængig af, om hun selv kan gøre noget.

Nogle af interviewpersonerne havde ikke haft kendskab til rådgivningstjenester til pårørende og havde derfor heller ikke haft gavn af dette i forløbet. For eksempel fortalte en mor, at hun godt kunne have ønsket sig hjælp undervejs, særligt til at få bekræftet, at det, hun oplevede, var "virkeligt", og få råd til, hvordan hun kunne passe på sig selv og samtidig være der for den voldsudsatte datter. Ida [søster], som var relativt ung, da hendes søster blev udsat for psykisk vold, fortalte, at hun godt kunne have ønsket sig professionel støtte undervejs i forløbet, men at hun ikke vidste, hvor eller hvordan hun skulle opsøge hjælpen:

Ida [søster]: Jeg ville gerne have haft mere hjælp til at håndtere det bedre. Til at vide, hvad jeg gjorde i virkeligheden. Altså fordi nu blev det meget mig, der prøvede at gøre mit bedste. Men jeg ville ønske, at jeg havde haft sådan en fagperson, som kunne have hjulpet mig. Jeg føler, at jeg har stået meget alene med det. Både før, under og efter. Det har hele tiden været mig, der selv skulle opsøge hjælp. [...] Jeg vidste ikke, hvor jeg skulle gå hen, og hvad jeg skulle gøre for at få den bedste hjælp til at løse det. Og det tror jeg er svært, når man er relativt ung og ikke har råd til at købe alt mulig hjælp og ikke har et netværk. Eller ikke har en familie eller nogen, som ved det. Nogle der er mere voksne. Vi var jo 23-24-25 år, da det var virkelig slemt, ikke? Så ja. [...] Fordi jeg har i

hvert fald ikke vidst, hvor det var det rigtige sted at gå hen. Måske de er der, de der tilbud. Måske det bare skal siges noget mere.

Såvel pårørende, der modtog rådgivning, som dem, der ikke blev rådgivet, pegede på, at kendskabet til rådgivningstjenesterne med fordel kunne udbredes mere. De forestillede sig, at mange pårørende ikke kender til tilbuddene, eller at det kunne være svært at "google sig frem" til den rigtige rådgivning, når man står midt i en krise.

I interviewene spurgte vi også de pårørende, hvordan de helst så et rådgivningstilbud til pårørende tilrettelagt. Her efterspurgte de fleste interviewede lettilgængelige, åbne og anonyme hotlines, som pårørende kan ringe til for at få hjælp til, hvordan de kan støtte den voldsudsatte bedst muligt. Enkelte efterspurgte også gruppetilbud, hvor pårørende kan mødes og spejle sig i hinandens erfaringer, fx for at få støtte til at bearbejde de psykiske og følelsesmæssige udfordringer, som pårørende kan opleve.

7.7 Sammenfatning

På baggrund af dybtgående interview med 14 pårørende til partnervoldsudsatte og 6 voldsfaglige rådgivere har kapitlet belyst, hvilke udfordringer, dilemmaer og barrierer pårørende kan opleve, både mens volden står på og i tiden efter et brud med voldsudøveren.

En forudsætning for, at man som pårørende kan støtte den partnervoldsudsatte, er, at man har kendskab til volden. Flere pårørende pegede på, at det kunne være svært at spotte psykisk vold. Men har man som pårørende fået mistanke om eller er sikker på, at en nærtstående er partnervoldsudsat kan andre barrierer for at kunne støtte melde sig, Én barriere er, at voldsudøveren kontrollerer og isolerer den voldsudsatte. En anden barriere er, at den voldsudsatte selv bagatelliserer eller hemmeligholder volden. Begge dele begrænser den pårørendes mulighed for at hjælpe. For de pårørende kan det være en dans på listesko overhovedet at bevare kontakten til den voldsudsatte.

Interview med de pårørende afspejler, at en række forskellige former for pårørendehjælp kan komme i spil, når først volden er erkendt fra begge sider. Pårørende åbner døren om natten og tilbyder husly, når den voldsudsatte banker på. De hjælper økonomisk, når der er behov for psykologbistand eller indskud til en ny bolig. De bistår med politianmeldelser eller med at finde professionelle rådgivningsmuligheder. De passer børnene. De realitetskorrigerer den voldsudsatte ved at fortælle, hvad de selv registrerer om den usunde parforholdsdynamik. Og ikke mindst forsøger de at anlægge en anerkendende, lyttende og tålmodig tilgang for derigennem at vise den voldsudsatte, at de er emotionelt tilgængelige.

Det kan være udfordrende og dilemmafyldt at være pårørende til en, der er udsat for partnervold. På baggrund af samtalerne med interviewpersonerne har vi oplistet 10 typiske udfordringer:

1. Den voldsudsatte er ikke parat til at forlade voldsudøveren
2. Den støtte, de pårørende giver, har ikke den ønskede virkning
3. De pårørende er bange for at miste kontakten til den voldsudsatte

4. Det kan være svært at være en vedholdende støtte til en partnervoldsudsat, fordi man selv føler sig afmægtig
5. Man kan som pårørende frygte for sin egen sikkerhed
6. Det er vanskeligt at dele sine tanker og informationer med andre
7. Der kan opstå uenigheder i pårørendekredsen om, hvordan man bedst håndterer voldsproblematikken
8. Den position, man har som pårørende, spiller ind på, hvordan man kan og bør agere
9. Der knytter sig særlige bekymringer til de voldelige relationer, som også involverer børn
10. Bekymringerne for den voldsudsatte fortsætter ofte, selv om den udsatte bryder forholdet til udøveren.

Undersøgelsen viser videre, at der kan være omkostninger ved at være pårørende til en partnervoldsudsat. Disse tæller bl.a. følelsesmæssige reaktioner som skyldfølelse og magtesløshed, eller psykiske reaktioner som stress og angst. Derudover beretter flere pårørende også om fysisk uro og søvnproblemer, og nogle har oplevet, at volden på godt og ondt påvirkede de nære familierelationer.

Pårørendes erfaringer med de mere formelle støttetilbud til partnervoldsudsatte afslører, at støttetilbuddene er utilstrækkelige og mangelfulde, bl.a. fordi der er lange ventetider, eller fordi den voldsudsatte ikke blive mødt med forståelse hos fx myndigheder og sundhedspersoner. Pårørende til partnervoldsudsatte, som har været på krisecenter, har dog overvejende positive erfaringer med de krisecenteransatte, som beskrives som kompetente og hjælpsomme. Pårørende, som selv har modtaget rådgivning, fandt det brugbart at tale med en udenforstående om partnervoldsproblematikken. De pårørende peger på, at kan der være et behov for at synliggøre, at der findes rådgivningsmuligheder for pårørende og efterspørger især lettilgængelige, åbne og anonyme hotlines, som man kan henvende sig til.

Litteratur

- Andersson, T., Heimer, G., & Lucas, S. (2014). *Våld och Hälsa: En befolkningsundersökning om kvinnors och mäns voldsutsatthet samt kopplingen til hälsa*. Uppsala: Nationellt Centrum för Kvinnofrid.
- Baldry, A. C., & Pagliaro, S. (2014). Helping victims of intimate partner violence: The influence of group norms among lay people and the police. *Psychology of Violence*, 4(3), 334–347.
- Beeble, M. L., Post, L. A., Bybee, D., & Sullivan, C. M. (2008). Factors related to willingness to help survivors of intimate partner violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 23(12), 1713–1729.
- Bjørnholt, M. (2019). Vold i parforhold – fortsatt et likestillingsproblem. In: Skjørten, K., Bakketeig, E., Bjørnholt, M., & Mossige, S. (eds.): *Vold i nære relasjoner: Forståelser, konsekvenser og tiltak*. Oslo: Akademisk forlag.
- Bjørnholt, M., & Helseth, H. (2019). *Vold i parforhold – kjønn, likestilling og makt*. Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress.
- Cinquegrana, V., Baldry, A. C., & Pagliaro, S. (2018). Intimate partner violence and bystanders' helping behaviour: An experimental study. *Journal of aggression, conflict and peace research*.
- Deen, L., Johansen, K. B. H., Møller, S. P., & Laursen, B. (2018). *Vold og seksuelle krænkelser: En afdækning af omfang og udvikling af fysisk vold og seksuelle overgreb og omfang af seksuelle krænkelser samt en analyse af erfaringer med digitale seksuelle krænkelser*. København: Statens Institut for Folkesundhed, SDU.
- Epinion. (2021). *Danskernes viden om vold i hjemmet*. København: Epinion Danmark.
- European Commission. (2010). *Domestic Violence against Women. Report*. Special Eurobarometer 344. Bruxelles: European Commission.
- European Commission. (2016). *Gender-based Violence. Report*. Special Eurobarometer 449. Bruxelles: European Commission.
- EIGE. (2021). *Intimate partner violence and witness intervention: what are the deciding factors?* Vilnius: EIGE - European Institute for Gender Equality.
- FRA. (2014). *Vold mod kvinder: en EU-undersøgelse. Oversigt over resultater*. Luxembourg: FRA - Den Europæiske Unions Publikationskontor.
- Gracia, E., López-Quílez, A., Marco, M., Lladosa, S., & Lila, M. (2015). The spatial epidemiology of intimate partner violence: Do neighborhoods matter? *American Journal of Epidemiology*, 182(1), 58–66.
- Gracia, E., Martín-Fernández, M., Marco, M., Santirso, F. A., Vargas, V., & Lila, M. (2018). The willingness to intervene in cases of intimate partner violence against

- women (WI-IPVAW) scale: Development and validation of the long and short versions. *Frontiers in Psychology*, 9, 1-16.
- Gracia, E., Lila, M., & Santirso, F. A. (2020). Attitudes toward Intimate Partner Violence against Women in the European Union: A Systematic Review. *European Psychologist*, 25(2), 104-121.
- Gregory, A. C. (2017). 'The edge to him was really, really nasty': Abusive tactics used against informal supporters of domestic violence survivors. *Journal of Gender-Based Violence*, 1(1), 61-77.
- Gregory, A. C., Williamson, E., & Feder, G. (2017a). The impact on informal supporters of domestic violence survivors: A systematic literature review. *Trauma, Violence, & Abuse*, 18(5), 562-580.
- Gregory, A., Feder, G., Taket, A., & Williamson, E. (2017b). Qualitative study to explore the health and well-being impacts on adults providing informal support to female domestic violence survivors. *BMJ Open*, 7(3), 1-9.
- Helweg-Larsen, K. (2012). *Vold i nære relationer: Omfanget, karakteren og udviklingen samt indsatsen mod partnervold blandt kvinder og mænd – 2010*. København: Statens Institut for Folkesundhed, SDU.
- Herrero, J., Rodríguez, F. J., & Torres, A. (2017). Acceptability of partner violence in 51 societies: The role of sexism and attitudes toward violence in social relationships. *Violence against Women*, 23(3), 351-367.
- Haaland, T., Clausen S.-E., & Schei, B. (2005). *Vold i parforhold – ulike perspektiver: Resultater fra den første landsdekkende undersøkelsen i Norge*. Oslo: Norsk institutt for by- og regionforskning.
- Johansen, K. B. H., Frederiksen, M. N., & Simonsen, L. (2021). *Nordisk viden om partnervold mod mænd – et litteraturstudie*. København: Lev Uden Vold.
- Latta, R. E., & Goodman, L. A. (2011). Intervening in partner violence against women: A grounded theory exploration of informal network members' experiences. *The Counseling Psychologist*, 39(7), 973-1023.
- Lazarus, K., & Signal, T. (2013). Who will help in situations of intimate partner violence: Exploring personal attitudes and bystander behaviours. *International Journal of Criminology and Sociology*, 2, 199-209.
- Liang, B., Goodman, L., Tummala-Narra, P., & Weintraub, S. (2005). A theoretical framework for understanding help-seeking processes among survivors of intimate partner violence. *American Journal of Community Psychology*, 36(1-2), 71-84.
- McCart, M. R., Smith, D., & Sawyer, G. K. (2010). Help seeking among victims of crime: A review of the empirical literature. *Journal of Traumatic Stress*, 23(2), 198-206.
- Mødrehjælpen. (2014). *Resultater fra YouGov-omnibus om kendskab til partnervold udført for Mødrehjælpen*. København: Mødrehjælpen.

- Otañez, L. Y. (2018). *Willingness to intervene in intimate-partner violence among college students: An examination of enabling and inhibiting factors*. Master's thesis. Long Beach, CA: California State University, Long Beach.
- Ottosen, M. H. (2020). Psykisk partnervold – en særlig voldsform. In: Oldrup, H. (ed.). *Vold i familien: Viden for fagfolk*. København: Akademisk Forlag.
- Ottosen, M. H. et al. (forthcoming). *Børn som ofre for familiedrab*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Ottosen, M. H., & Østergaard, S. V. (2018). *Psykisk partnervold: En kvantitativ kortlægning*. København: VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Pease, B., & Flood, M. (2008). Rethinking the significance of attitudes in preventing men's violence against women. *Australian Journal of Social Issues*, 43(4), 547-561.
- Poole, C., & Johannesen, L. (2020). »Så et frø« - *Hvad alle bør vide om vold i familien, og hvordan du kan hjælpe*. København: Lev Uden Vold.
- Rambøll. (2013). *Evaluering af national strategi til bekæmpelse af vold i nære relationer, 2010-2012*. København: Rambøll.
- Rasmussen, N., Nørregård-Nielsen, E., & Westermann-Brændgaard, N. (2016). *Forebyggelse af drab og dødelig vold i nære relationer*. København: Rådgivende sociologer.
- Smith-Marek, E. N., Cafferky, B., Dharnidharka, P., Mallory, A. B., Dominguez, M., High, J., Stith, A. M., & Mendez, M. (2015). Effects of Childhood Experiences of Family Violence on Adult Partner Violence: A Meta-Analytic Review. *Journal of Family Theory & Review*, 7(4), 498-519.
- Sylaska, K. M., & Edwards, K. M. (2014). Disclosure of intimate partner violence to informal social support network members: A review of the literature. *Trauma, Violence, & Abuse*, 15(1), 3-21.
- Thoresen, S., & Hjemdal, O. K. (2014). *Vold og voldtekt i Norge: En nasjonal forekomststudie av vold i et livsløps-perspektiv*. Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress.
- Vatnar, S. K. B. (2015). Partnerdrap i Norge 1990-2012: En mixed methods studie av risikofaktorer for partnerdrap. Oslo: OUS, Kompetansesenter for sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri for Helseregion Sør-Øst.
- Walby, S., & Towers, J. (2017). Measuring violence to end violence: Mainstreaming gender. *Journal of Gender-Based Violence*, 1(1), 11-31.
- Webster, K., Diemer, K., Honey, N., Mannix, S., Mickle, J., Morgan, J., Parkes, A., Politoff, V., Powell, A., Stubbs, J., & Ward, A. (2018). *Australians' attitudes to violence against women and gender equality. Findings from the 2017 National Community Attitudes towards Violence against Women Survey (NCAS)*. Sydney, NSW: ANROWS – Australia's National Research Organisation for Women's Safety Limited.

Wee, S., Todd, M. J., Oshiro, M., Greene, E., & Frye, V. (2016). Modifiers of neighbors' bystander intervention in intimate partner violence: a concept mapping study. *Violence and Gender, 3*(1), 55–63.

Wemrell, M., Lila, M., Gracia, E., & Ivert, A. K. (2020). The Nordic Paradox and intimate partner violence against women (IPVAW) in Sweden: A background overview. *Sociology Compass, 14*(1), 1-25.

World Health Organization. (2010). *Preventing intimate partner and sexual violence against women: Taking action and generating evidence*. Geneva: World Health Organization.

WHO. (2012). *Understanding and addressing violence against women: Intimate partner violence*. Geneva: World Health Organization.

Bilag 1 Bilagstabeller

Bilagstabel 1.1 Logistiske regressionsmodeller, der estimerer sandsynligheden for at have handlet på kendskab til partnervold. Fuld model.

	Model 1		Model 2		Model 3	
	coef	se	coef	se	coef	se
Kvinder	0,805814**	0,297462	0,905589**	0,307731	0,879237**	0,315385
Alder	0,000627	0,010451	-0,00117	0,01062	-0,00512	0,010823
Grundskole eller lavere (ref.)	(dropped)		(dropped)		(dropped)	
Gymnasial, erhvervsfaglig, KVU	0,137411	0,419845	0,134174	0,426098	0,137725	0,429861
MVU, LVU, ph.d.	-0,38281	0,437434	-0,37124	0,443617	-0,45748	0,450067
Ikke anbragt/forebyg. foranstalt. (ref.)	(dropped)		(dropped)		(dropped)	
Anbragt/forebyg. foranstaltning	-0,2014	0,810238	-0,18678	0,819469	-0,18535	0,841714
Slået som barn			0,34746	0,382995	0,352129	0,387589
Kender en udsat			0,97215	0,913766	0,891402	0,929164
Kender en udøver			0,400574	0,318013	0,417331	0,323256
Viden om partnervold					0,148966***	0,073668
Holdning til partnervold					0,038293	0,060476
Holdning til køn					0,019563	0,07742
_cons	1,294826	0,540197	0,034314	1,097846	-1,45029	1,462464
Antal observationer	366		366		366	

Anm.: Handlingsparathed ved kendskab til partner-vold: y=1 "Handlede på kendskab"; y=0 "Handlede ikke".

Note: * p<0.001, ** p<0.01, *** p<0.05.

Kilde: VIVE

Bilagstabel 1.2 Lineære regressionsmodeller, der viser sammenhængen mellem udvalgte faktorer og hypotetisk handlingsparathed, hvis man møder partnervold. Fuld model.

	Model 1				Model 2				Model 3			
	Mænd (1)		Kvinder (1)		Mænd (2)		Kvinder (2)		Mænd (3)		Kvinder (3)	
	coef	se	coef	se	coef	se	coef	se	coef	se	coef	se
Alder	0,035***	0,017	0,032***	0,013	0,031	0,017	0,028***	0,013	0,013	0,016	0,021	0,012
Grundskole eller lavere (ref.)	(dropped)		(dropped)		(dropped)		(dropped)		(dropped)		(dropped)	
Gymnasial, erhvervsfaglig, KVVU	-0,171	0,663	-0,181	0,558	-0,248	0,659	-0,222	0,55	-0,062	0,605	-0,173	0,51
MVU, LVU, ph.d.	-0,693	0,692	0,102	0,557	-0,592	0,689	0,118	0,548	-0,873	0,642	-0,283	0,511
Ikke anbragt/forebyg. foranstalt.(ref.)	(dropped)		(dropped)		(dropped)		(dropped)		(dropped)		(dropped)	
Anbragt/forebyg. foranstaltning	3,100***	1,297	0,631	0,875	2,375	1,299	-0,361	0,885	3,346**	1,194	-0,402	0,819
Slået som barn					1,037	0,611	1,247**	0,456	0,921	0,56	1,188**	0,423
Partnervold: Selv involveret (ref.)					(dropped)		(dropped)		(dropped)		(dropped)	
Partnervold: Andenhåndskendskab					-0,252	0,712	-0,436	0,435	-0,759	0,654	-0,356	0,402
Partnervold: Intet kendskab					-1,579***	0,714	-1,384**	0,446	-1,533***	0,653	-0,813	0,415
Viden om partnervold									0,862*	0,106	0,638*	0,077
Holdning til partnervold									0,170***	0,086	0,466*	0,077
Holdning til køn									0,541*	0,116	0,14	0,075
_cons	14,358*	0,788	15,533*	0,684	15,240*	1,007	16,179*	0,747	4,866**	1,883	2,87	1,627
Adjusted R2	0,015		0,005		0,042		0,038		0,2		0,181	
Antal observationer	481		662		481		662		481		662	

Anm.: Hypotetisk handlingsparathed $y=\{0,1,2,3,\dots,24\}$, hvor 24 er højeste handlingsparathed.

Note: * $p<0.001$, ** $p<0.01$, *** $p<0.05$.

Kilde: VIVE

VIVE

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD